

odborný časopis

cena: 69 Kč / 3 €

sociální služby

Je možné pořizovat
zvukový či obrazový záznam
úředních osob?

Cvičení
kognitivního
myšlení

Technologie

Má umělá inteligence budoucnost v sociálních službách?

HARTMANN

MoliCare® Elastic

Lepší péče díky inovacím

NOVINKA

Až o 67%*
rychlejší
vstřebávání

v těžké
inkontinenci v ČR¹

Inovativní kalhotky pro těžkou inkontinenci

- Unikátní technologie savého jádra MoliCare SkinGuard®
- Zrychlená absorpce moči až o 67%*
- Vylepšená ochrana proti protečení díky elastickým postranním páskům
- Nový obal s informační lištou a perforací pro snadné otevírání

*ve srovnání s předchozím výrobkem.

1) IQVIA podle CZHPTR databáze MAT 07/203. © IQVIA. Všechna práva vyhrazena.

Produkty značky MoliCare jsou zdravotnickými prostředky.

Pro další informace volejte na bezplatnou linku **800 100 150**, navštivte www.hartmann.cz nebo kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO.

odborný časopis

sociální služby

Odborný časopis Sociální služby
Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR
Adresa: Vančurova 2904, 390 01 Tábor
Tel./fax: +420 381 213 332
www.socialnisluzby.eu, www.apsscr.cz
www.facebook.com/Socialnisluzby
IČ: 604 458 31

Ročník: 25
Číslo: 12/2023 PROSINEC
Cena: 69 Kč / 3 €
Roční předplatné: 690 Kč / 30 €
Objednávky: www.send.cz („Časopisy odborné“).
Členové APSS ČR objednávají časopis písemně,
e-mailem nebo telefonicky na adrese vydavatele
nebo redakce, případně na www.socialnisluzby.eu.

Vychází: V Táboře 10x ročně, 20. den v měsíci,
resp. nejbližší následující pracovní den

Redakce:
Šéfredaktorka: Ing. Petra Cibulková
sefredaktor@apsscr.cz
+420 607 056 221
Zástupkyně šéfredaktorky: Mgr. Ivana Vlnová
redakce@apsscr.cz
+420 734 155 996

Jazyková korektura:
české texty: Mgr. Tamara Kajznerová a redakce

Redakční rada:
Mgr. Petr Brázda
Ing. Petra Cibulková
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA
Ing. Renata Kainráthová
Ing. Daniela Lusková, MPA, MHA
Mgr. Alena Sakařová
Mgr. Andrea Tajanovská, DiS.
Mgr. Jan Vrbický

Grafické zpracování a tisk:
RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

Distribuce:
SEND Předplatné, s. r. o., Ve Žlíbku 1800/77,
hala A3, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,
www.send.cz, tel.: 225 985 225, GSM: 777 333 370,
fax: 225 341 425, e-mail: send@send.cz,
SMS: 605 202 115

Objednávky a distribuce na Slovensku:
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko
Tel.: 00421/2/67201931-33 předplatne
e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Fotografie a ilustrace:
Není-li uvedeno jinak:
Pixabay a archivy autorů příspěvků

Foto na titulní straně:
iStock

Příspěvky a inzerce:
Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny.
Inzerci, PR články a příspěvky do rubrik Štřípky
z domova a Pro inspiraci přijímá zástupkyně šéfredaktorky.
Za obsah inzercí a PR článků odpovídá zadavatel.
Přetiskování krátkých úryvků článků je možné pouze
s uvedením názvu, jména autora článku, ročníku,
čísla a strany. Přetiskování celých článků či jejich částí
přesahujících jeden odstavec je možné pouze se svolením
redakce. Uzávěrka je vždy 15. dne předchozího měsíce.
Další pokyny naleznete na www.socialnisluzby.eu.

Registrace:
Povoleno rozhodnutím MK ČR E 11018
ISSN 1803-7348

Z obsahu čísla:

- **Aktuality APSS ČR** 5
- **Institut vzdělávání APSS ČR:
Nabídka otevřených kurzů** 8
- **Technologie:
Má umělá inteligence budoucnost
v sociálních službách?** 12
- **Personalistika: Nováček v týmu** 14
- **Technologie:
Vzdělávací kurz využívání asistivních technologií
jako nástroj efektivní péče** 18
- **Kognitivní myšlení:
Kognitivní trénink očima lektorky** 20
- **Psychologie: Schizofrenie, 2. díl** 28
- **Právo:
Je možné pořizovat zvukový
či obrazový záznam úředních osob?** 32
- **Pečovatelské koncepty:
Validace podle Naomi Feil v praxi** 38
- **Veřejný ochránce práv:
Výchovné k procentní výměře starobního důchodu
dle dosavadních zkušeností veřejného
ochránce práv** 42
- **Štřípky z domova** 47

SPECIÁLNÍ mobilní aplikace

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Vážení členové Asociace,
milí kolegové,

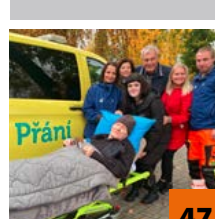
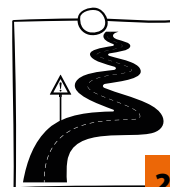
abychom Vám i nadále
poskytovali rychlý, resp. ještě
rychlejší informační servis,
vyvinuli jsme pro Vás speciální
mobilní aplikaci SOCIÁLNÍ
SLUŽBY.

Aplikaci si můžete stáhnout dvojím způsobem:

1. v App Store (iPhone) nebo v Obchod
Google Play (Android).
Do vyhledávače zadejte „Sociální služby“;
2. prostřednictvím níže uvedeného QR kódu.

V případě technických problémů
a dalších dotazů
se obračejte na tajemnici APSS ČR
Ing. Gabrielu Chvalovou
na e-mailu: tajemnice@apsscr.cz.

CITÁTY SLAVNÝCH

**„Ne dar, ale ta
myšlenka je to,
co se počítá.“**

Henry Van Dyke
(1852–1933),
americký diplomat

ÚVODNÍK VICEPREZIDENTA

Řekněte svým známým...

Já jsem si myslel, že to půjde rychleji. Měl jsem za to, že s nástupem nového tisíciletí již budeme očištěni od iluzí o pohádkovém světě, ve kterém nikdo netrpí. Věřil jsem, že jako společnost přijmeme, že ne každému to musí v životě vyjít a nebudeme odsuzovat lidi, které okolnosti svedly z cesty obecně vnímané normality, a doufal jsem, že dokážeme na takové lidi pohlížet také jako na oběti okolností, které si zaslouží pomoc. A v neposlední řadě jsem naivně předpokládal, že sociální služby pracující s lidmi „na špatné koleji“ budou přijímány, žádány a s úctou podporovány.

Nechci se zde povyšovat ani nikoho odsuzovat. Děláme pokroky. Chci jen přispět k tomu, aby to bylo ještě lepší. Rád bych požádal vás, kteří se mnou souzníte, a zejména vás, kterých jsem se možná dotknul, o následující:

Řekněte svým známým, že v každé společnosti vždy byli a vždy budou lidé „na špatné koleji“ a že zavírání očí před tímto faktem nás uvádí v klam.

Řekněte svým známým, že lidé, kteří na většinu působí odpudivě nebo žijí pro jiného nepřijatelným způsobem života, jsou v naprosté většině oběťmi mnoha nepřijemných okolností, ze kterých kolikrát běhá mráz po zádech.

Řekněte svým známým, že služby sociální prevence efektivně pracují se svými klienty tak, aby jejich aktuální cesta byla co nejpříjemnější nejen pro ně samotné, ale také pro celou společnost.

Řekněte svým známým, že služby sociální prevence nejsou příčinou toho, že existují jejich klienti, že je to právě naopak.

Řekněte svým známým, že hrdinou je ten, kdo obtíže akceptuje a řeší, nikoli ten, kdo dělá, že neexistují.

Řekněte svým známým, že ulpíváním na pohádkových snech si nevědomě opravdu hodně škodíme.

Já to také říkám, kdykoli je k tomu příležitost, až jsem tím možná otravný. Až jednou pocítím, že jsou služby sociální prevence vnímány a podporovány jako nutná součást naší humanisticky založené společnosti a jejich klienti akceptováni jako lidé, kteří potřebují pomoc, přestanu s tím.

Děkuji vám, kteří jste dočetli až sem, a speciálně děkuji vám, kteří mé myšlenky sdílíte a pomůžete šířit.

Na závěr bych ještě chtěl poděkovat všem za znovuzvolení do funkce viceprezidenta APSS ČR pro služby sociální prevence. Je to pro mě čest a také zpětná vazba k tomu, že souzníme.

Michal Němec, MBA
viceprezident APSS ČR pro služby sociální prevence

EDITORIAL

Milí čtenáři,

rok se s rokem sešel a já mám to potěšení vás přivítat na stránkách posledního čísla Sociálních služeb v roce 2023. Je to až neuvěřitelné, že jsme spolu strávili další rok a můžeme vám s kolegy přinášet zajímavá témata, rozhovory a tipy, jak vnést třeba zrníčko inovace do vaší práce s klienty. Děkuji vám všem za přízeň a důvěru, kterou v nás vkládáte, když si náš časopis otevřete.

Letošní zima nás malinko překvapila. Mám ráda sníh, obzvlášť když si představím horkou čokoládu, ze které se ještě kouří, velké okno s lavicí, na které sedím zachumlaná v dece s knihou v ruce. Přestože tato představa zůstane zřejmě jen v mé hlavě (zajímalo by mě, s kým z vás bych se v takové představě potkala ☺), je otázkou, zda sněhová peřina (letos možná spíše ta pravá duchna našich babiček) zakryje nás všechny až do Štědrého dne, nebo budou Vánoce na většině území Česka opět na blátě. Přesto bychom neměli zapomínat na ten pravý duch Vánoc. Být spolu se svými nejbližšími, radovat se, užívat si vánočních pohádek v televizi, jíst cukroví, které s vypětím sil i u nás doma už plní krabice, alespoň na chvíli zapomenout na ceny elektřiny, potravin, rostoucí inflaci a kdovíjaké další nástrahy, které nám život staví do cesty, a těšit se na Ježíška. Moje děti stále věří, že jim dárky nosí malé miminko v pleníčkách nebo se možná spíše snažím tuto kouzelnou tradici v jejich představách udržovat. Protože čelit realitě budou po většinu svého života. Většina vašich klientů by možná také ráda opět věřila na Ježíška, pokud někdy přestali. Kdy jindy totiž věřit na zázraky? Možná bychom neměli zapomínat na slova dánského spisovatele Hanse Christiana Andersena, který řekl: „Celý svět je plný zázraků, na které jsme si však tak zvykli, že je nazýváme všedními věcmi.“

Proto vám všem přeji, aby se vaše životy skládaly jen ze samých zázraků, a to nejen o Vánocích.

Krásné svátky za celou redakci přeje
Ing. Petra Cibulková, šéfredaktorka

Jak fungují komunitní služby na Vysočině aneb Další studijní cesta projektu NEAR

Velkou roli v sociálních službách by v budoucnosti měly hrát komunitní sociální modely, které respektují osobnost a integritu jednotlivce. Jejich předpokladem je, že by se člověk měl podílet na vytváření opatření zaměřených na uspokojování svých potřeb tak, aby byl jeho život kvalitnější. Na rozvíjení a zdokonalování přístupů či zapojení komunity do sociálních služeb se zaměřuje projekt NEAR (reg. č.: 01C0271), který je financován z programu Interreg Europe a kde se partneři projektu (ze Španělska, České republiky, Finska, Belgie a Itálie) prostřednictvím studijních cest učí, jaká je role a význam komunitních sociálních služeb jinde v Evropě.

Interreg
Europe

Co-funded by
the European Union

NEAR

poskytuje denní, pobytové a ambulantní služby pro osoby se zdravotním postižením a duševním onemocněním a pro seniory. Podívali jsme se blíže do stacionáře pro šest osob, který nabízí bydlení rodinného typu. Budova se nachází v centru sídliště, čímž se obyvatelé začleňují do místní komunity.

Další den hostila delegaci Vysoká škola polytechnická Jihlava, kde se účastníci seznámili s modelem peer konzultanta. Tito konzultanti jsou lidé, kteří mají osobní zkušenosti s duševním onemocněním a byli vyškoleni pro práci peer konzultantů v rámci výuky sociální práce právě na půdě vysoké školy v Jihlavě. Lépe tak mohou předávat potřebné informace studentům, díky své osobní zkušenosti totiž lépe a věrohodněji propojí teorii s praxí.

Odpoledne, v závěru odborné části návštěvy Kraje Vysočina, pro nás byla připravena přednáška MUDr. Ladislava Kabelky, Ph.D., primáře a odborného poradce Domáčího hospice sv. Zdislavy. Tě se zúčastnili také zástupci poskytovatelů sociálních služeb působících na Vysočině. Tematicky se přednáška zaměřila na efektivitu péče u klientů/pacientů (závažně nemocných) spadajících do sociálně-zdravotního pomezí. Jak se mění potřeby a role, jak definovat závažně chronicky nemocného (s předpokládanou prognózou v měsících, resp. v posledním roce života) či jak si stojí Kraj Vysočina, co se týče paliativní péče.

Závěrem nám organizátoři české studijní cesty shrnuli, co jsme během čtyř dnů navštívili a co nového jsme se dozvěděli. Velký dík patří zástupcům Kraje Vysočina, kteří se na přípravách programu pro zahraniční partnery podíleli.

■ **Text: Ing. Petra Cibulková,**
šéfredaktorka

Za Českou republiku je v projektu zapojená Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, jejíž zástupci spolu s dalšími partnery absolvovali již dvě studijní cesty, a to do španělské Pamplony a letos v listopadu (6.–9. listopadu) proběhla návštěva Kraje Vysočina. Kraj je totiž přidruženým politickým subjektem. Cílem těchto cest je tedy identifikovat, přenést a pilotně ověřit osvědčené postupy fungující v sociálních službách mezi jednotlivými zeměmi. Delegace se na Vysočině podívala do dvou zařízení. Navštívila Sociální centrum Kraje Vysočina, které kombinuje pobytovou službu

pro seniory s centrem pro osoby s demencí, komunitním centrem a poradnou. Centrum má navíc přímé propojení s nemocnicí, což umožňuje lepší péči a spolupráci. Mateřská škola, která se nachází ve stejné budově, zajišťuje péči o děti zaměstnanců. Pro partnery byla připravená také možnost vyzkoušet si, jak vnímá svůj domov člověk s demencí. Manažerka vzdělávání z Institutu vzdělávání APSS ČR Magda Dohnalová si pro všechny zúčastněné připravila ochutnávku virtuální reality, která je součástí vzdělávacího kurzu, jenž jednak školí odborníky sociálních služeb, tak si jej mohou vyzkoušet i neformální pečovatelé.

Dalším domovem, které otevřelo své brány nejen zahraničním partnerům projektu NEAR, byl Domov Jeřábina Pelhřimov, jenž

Členové APSS ČR mají výhodnější podmínky u OSA i INTERGRAM

Všichni umělci, kteří vytvoří originální autorské dílo, k němu mají autorská práva. Kolektivní správci (**OSA** zastupující Dilia, **INTERGRAM** zastupující OOA-S + OAZA) spravují tato autorská práva a zajišťují pro autory, výkonné umělce a výrobce výběr odměn za veřejné užití jejich děl, výkonů a záznamů.

V případě živých produkcí (tj. typicky koncert, živě provozovaná hudba, harmonika v kavárně, ...), při kterých se užití díla, která zastupuje OSA, vzniká pořadatel (uživatel) povinnost uzavřít licenční smlouvu v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským. Tento případ, kdy je potřeba uzavřít licenci se všemi kolektivními správci, může nastat i v případě užití hudebních děl prostřednictvím rozhlasu, televize, reproduktoru ve společných prostorách sociálního zařízení.

Členové Asociace mají 90% slevu na poplatcích, a to díky uzavřeným licenčním smlouvám mezi APSS ČR a OSA i INTERGRAM. Výše poplatků se stanovuje v souladu s platným sazebníkem kolektivních správců.

Pro více informací navštivte náš web **HYPERLINK** "<http://www.apsscr.cz>" www.apsscr.cz, kde v sekci Asociace naleznete další informace k OSA a INTERGRAM nebo kontaktujte Jiřinu Mikolášovou, DiS., na e-mailu administrativnipracovnik@apsscr.cz.

APSS ČR
vás i v příštím roce zve na:

**Konferenci pro ředitele
a ekonomy poskytovatelů
sociálních služeb**

18. ledna
Hotel Olšanka
– Kongresové centrum, Praha

**Zdravotní péči v sociálních
službách v roce 2024**

15.–16. února
Hotel Palcát v Táboře
a Centrum Univerzita Tábor

Aktuální informace naleznete
na www.apsscr.cz,
menu „Konference“ a na
www.facebook.com/Socialnisluzby.

Stalo se...

- MPSV poslalo do mezíresortního připomínkového řízení **návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Maximální denní částky úhrady za ubytování se zvyšují o 25 Kč u všech druhů sociálních služeb, které ubytování poskytují.** Jedinou výjimkou je úhrada za dítě u služby azylové domy, kde ke zvýšení maximální úhrady za ubytování nedochází. **Maximální denní úhrady za celodenní stravu se zvyšují o 20 Kč (za oběd o 10 Kč).** Účinnost se navrhuje k 1. lednu 2024.
- APSS ČR realizovala 17.–31. října **dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit, kolik aktuálně chybí v sociálních službách pracovníků s ohledem na jednotlivé pracovní zařazení.** Zároveň APSS ČR zjišťovala informace o aktuálním počtu pracovníků ukrajinské národnosti v sociálních službách. Odpovědi jsme získali od 677 zařízení sociálních služeb.
- **MPSV poskytne pro příští rok 26,4 miliardy Kč na dotace určené k financování sociálních služeb.** Poskytovatelé mohou získat další evropské finance například z OP Zaměstnanost +, v rámci kterého bude letos na sociální služby podle aktuální predikce čerpáno 1,28 miliardy Kč. Příští rok by to mělo být 1,5 miliardy Kč.
- MPSV bude ve spolupráci s Národní rozvojovou bankou (NRB) **pokračovat v poskytování bezúročných úvěrů sociálním podnikům,** a to díky financím z EU. Dne 22. listopadu to potvrdili svým podpisem Martina Štěpánková, vrchní ředitelka sekce Evropských fondů a mezinárodní spolupráce, Tomáš Nidetzky, předseda představenstva NRB, a Pavel Křivonožka, člen představenstva NRB.
- Senát 29. listopadu schválil **novelu zákona o státní sociální podpoře,** v rámci které MPSV od ledna 2024 navrhlo růst rodičovského příspěvku o 50 tisíc korun na 350 000 korun. Výplata příspěvku se zároveň zkrátí ze čtyř let na tři roky. Úprava také mimo jiné zjednodušuje komunikaci s Úřady práce ČR. ■

Členové APSS ČR k 1. 12. 2023: 1 321 organizací,
2 958 registrovaných služeb a 711 členů profesních svazů

Význam exsudátu při hojení ran

Nadměrná exsudace z rány může vést ke zpomalenému hojení, poškození kůže v okolí rány nebo k protečení/podtečení zvoleného krytí. Inovační krytí Zetuvit Plus Silicone Border s vysokou absorpční a retenční kapacitou nabízí jistotu při léčbě chronických i akutních ran a vysoký komfort pro pacienta.

Exsudát hraje důležitou roli v procesu hojení ran.¹ Při jeho nedostatečném nebo nadměrném množství, nevhodném složení nebo působení na nesprávném místě však hojení ran může zpomalit.² Pro management exsudátu je důležitý výběr vhodného krytí.¹

Nedávná studie provedená u pacientů s ranami s mírnou až střední sekrecí ukázala, že téměř u dvou třetin z nich byl použit nevhodný druh krytí z hlediska managementu exsudátu.³

VOLBA VHDNÉHO KRYTÍ NA RÁNY SE ZVÝŠENOU EXSUDACÍ

Nadměrná exsudace z rány může nejen zpomalovat hojení, ale také vést k maceraci nebo erozi kůže v okolí rány. Pacientovi může způsobovat bolest a v případě protékání exsudátu přes krytí rovněž značný diskomfort, zejména je-li provázáno zápchem.

V roce 2019 vydala Světová společnost pro hojení ran (WUWHs) konsenzuální do-

kument o efektivním posouzení a managementu exsudátu z rány.¹ Tento konsenzus doporučuje používat pro zhodnocení míry exsudátu Falangovo skóre (viz tab.).⁴ Dále uvádí, že krytí by mělo zabránit úniku exsudátu a kontaktu exsudátu s okolní kůží, a podporovat tak optimální hojení.¹

NOVINKA ZETUVIT PLUS SILICONE BORDER

Zetuvit Plus Silicone Border je silikonové krytí se superabsorbentem (SAP) a je vhodné pro rány s 2. a 3. stupněm exsudace dle Falangova skóre.⁴ Nabízí velmi vysokou absorpční a retenční kapacitu⁵ při zachování optimálního mikroklimatu v ráně.⁶ Zetuvit Plus Silicone Border účinně absorbuje a zadržuje přebytečný exsudát i nadměrné množství proteáz (MMP) obsažených v exsudátu nehojících se ran.⁷ To spolu se se silikonovou vrstvou⁸ chrání okolní kůži a snižuje počet nutných výměn krytí. Díky průhlednému okraji krytí zůstává viditelná kůže v okolí rány. Aplikace je jednoduchá a intuitivní a může být provedena asepticky za použití ochranných rukavic.⁹ Silikonová kontaktní vrstva zajišťuje téměř bezbolestnou výměnu krytí.⁸ Krytí se přizpůsobuje tělesným konturám a chrání před mechanickými nárazy.¹⁰ Jeho vnější vrstva je prodyšná a voděodolná, což dále zvyšuje komfort pacienta.^{5,8}

ZÁVĚR

Vlastnosti Zetuvit Plus Silicone Border zjednodušují výběr krytí ran se střední a vysokou mírou exsudace. Toto krytí řeší i případy neočekávaného zvýšení exsudace z rány. Pomáhá při managementu exsudátu a brání nepříjemným dopadům protékání. Zvyšuje také komfort a pocit jistoty pacienta.

Zetuvit Plus Silicone Border je plně hrazený a pacientům jej lze předepsat bez doplatku.

Tab. Falangovo skóre pro hodnocení úrovně exsudátu

Míra exsudace	Kontrola nad tvorbou exsudátu	Množství exsudátu	Požadavky na krytí
1	úplná	malé/ minimální	bez potřeby absorpčního krytí; krytí možno ponechat na ráně až 7 dní
2	částečná	střední	převaz potřebný jednou za 2–3 dny
3	žádná	velmi vysoké	absorpční krytí s potřebou výměny alespoň 1× denně

Zdroje:

- Schultz G., Tariq G., Harding K. et al. WUWHs Consensus Document – Wound Exudate, effective assessment and management. WUWHs, 2019 Feb 1. Dostupné na: <https://woundsinternational.com/world-u-nion-resources/wuwhs-consensus-document-wound-exudate-effective-assessment-and-management>
- Moore Z., Strapp H. Managing the problem of excess exudate. Br J Nurs 2015; 24 (15): S12, S14–S17. doi: 10.12968/bjon.2015.24.Sup15.S12.
- Stephen-Haynes J., Callaghan R., Rippon M. G., Simm S. A retrospective audit of the treatment of wounds with moderate to high exudate levels. Wounds UK 2018; 14 (5): 2–11. Dostupné na: www.linkforwoundhealing.info/-/media/linkhub/pdf-content/publication/2018_jacky-s-n_retrospective_treatment_wounds_moderate_high_exuding_en.pdf
- Falanga V. Classifications for wound bed preparation and stimulation of chronic wounds. Wound Repair Regen 2000; 8 (5): 347–352.
- Data on file: 27. Z+SilBorder_benchmark.
- Data on file: Dressing Heat and Water Vapor Report 20.07.2018.
- Davies L. O., Carney J., Purcell L. E. et al. Microbial sequestration and proteinase modulation properties of silicone-coated superabsorbent dressings perfectus paper 2017. Poster presented at Wounds UK, Harrogate.
- Data on file: 27. Z+SilBorder_Add_Feat_adhesiveness assessment.
- Data on file: Usability Test with n=30 2018.
- Data on file: 27. Z+SilBorder_Thickness.

Chcete se dozvědět ještě více o produktech? Zeptejte se svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO nebo volejte bezplatnou telefonní linku 800 100 150. Všechny potřebné informace najdete také na webových stránkách hartmann.cz.

HARTMANN

Pomáhá. Pečuje. Chrání.

Nabídka Institutu vzdělávání APSS ČR

Nabídka kurzů Institutu vzdělávání APSS ČR

PŘIJÍMÁME
OBJEDNÁVKY
NA KURZY
NA KLÍČ NA ROK
2024

Milé kolegyně, milí kolegové, děkujeme všem, kteří jste v tomto roce využili nabídky našich kurzů, ať už to bylo formou kurzu na klíč objednaných do vaší organizace, nebo jste se přihlásili na on-line či prezenční otevřený kurz. Vaše aktivní účast, zkušenosti i názory vzdělávací programy často velmi obohatily.

Přejeme Vám klidné a radostné Vánoce, plné odpočinku a pohody s rodinou a přáteli. Společně s našimi lektorkami a lektory se těšíme, že se s Vámi budeme potkávat i v roce 2024.

Magda, Martina a Markéta
tým Institutu vzdělávání APSS ČR

ON-LINE KVALIFIKAČNÍ KURZY PRO PRACOVNÍKY V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Začínáme 18. ledna 2024!

Teoretická výuka probíhá on-line ve 13 školicích dnech. Praxe je splněna v rámci výkonu práce na pozici pracovníka v sociálních službách.

Termín: 18. 1. – 28. 3. 2024

Ke školení bude třeba počítač (stolní nebo notebook), který má:

- funkční mikrofon
- funkční sluchátka nebo reproduktory
- funkční webkameru
- kvalitní internetové připojení

Přihláška: www.institutvzdelavani.cz / Otevřené kurzy / Kvalifikační kurz

Evropský manažer v sociálních službách

Získejte EAN Certificate s celoevropskou platností

Základní stupeň – BASIC

Rozsah 200 hodin

Začínáme 6. 2. 2024

Rozšiřující stupeň – ADVANCED

Rozsah 320 hodin

Začínáme 26. 4. 2023

Info: www.institutvzdelavani.cz / Evropský manažer

Nabídka kurzů na období únor–duben 2024

Vzhledem k velkému množství naplánovaných kurzů se nám celá nabídka na 1. pololetí do tohoto čísla nevešla. Můžete se na ní podívat na našich webových stránkách www.institutvzdelavani.cz.

Pokud budete mít zájem objednat nějaké téma přímo do vaší organizace, stačí vyplnit poptávku v záložce Kurzy na klíč.

ONLINE KURZY

6. 2. 2024	Práce s rodinou klienta sociálních služeb
13. 2. 2024	Jak správně vést zdravotnickou dokumentaci a jak s ní nakládat
16. 2. 2024	Manipulativní jednání a jak se mu bránit
19. 2. 2024	Vývojové trauma - paměť těla a přítomnost
20. 2. 2024	Vykazování odbornosti 913 na zdravotní pojišťovny spolu s vedením ošetrovatelské dokumentace
23. 2. 2024	Etika v obrazech ve službách sociální péče
23. 2. 2024	Jak lépe komunikovat v pomáhajících profesích
26. 2. 2024	Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách
29. 2. 2024	Zvládání problémových situací zejména v pečovatelských službách
1. 3. 2024	Život s postižením v obrazech
5. 3. 2024	Emoce v obrazech
7. 3. 2024	Jak zvládnout syndrom vyhoření
7. 3. 2024	Základy KBT v práci s klienty s úzkostnými, fobickými a depresivními problémy
13. 3. 2024	Základy paliativní péče
14. 3. 2024	Jak zvládat emoce
15. 3. 2024	Základy práce s riziky při poskytování sociálních služeb
20. 3. 2024	Aktivizační činnosti klientů s Alzheimerovou chorobou s praktickým nácvikem
20. 3. 2024	Prezentační dovednosti v malíčku aneb objevte cestu ke skvělé prezentaci
21. 3. 2024	Komunikace s osobami s tělesným postižením
21. 3. 2024	Preterapie - úvod do problematiky
25. 3. 2024	Situační trauma a mimořádné události - v doprovázející roli pomáhajících profesí
28. 3. 2024	Aby záda nebolela! aneb Pohybové zásady pro pracovníky sociálních služeb
4. 4. 2024	Co nejděle doma aneb jak podpořit domácí péči
5. 4. 2024	Sexualita u seniorů
5. 4. 2024	Time management v sociálních službách - Základy řízení práce v čase
9. 4. 2024	Vyjednávání podmínek smlouvy a dojednání cíle spolupráce
11. 4. 2024	Jak zvýšit sebevědomí svoje, svých kolegů a klientů
12. 4. 2023	Zahrada jako nástroj k aktivizaci uživatelů sociálních služeb
15. 4. 2024	Jak předcházet agresi - jak na ni reagovat, jak s ní pracovat následně
16. 4. 2024	Vykazování odbornosti 913 na zdravotní pojišťovny spolu s vedením ošetrovatelské dokumentace
17. 4. 2024	Smluvní život pracovníka - pracovní právo v sociálních službách
17. 4. 2024	Specifika komunikace se seniory
22. 4. 2024	Sexualita lidí s mentálním hendikepem
23. 4. 2024	Individuální plánování poskytované sociální služby
23. 4. 2024	Jak si zdravě nastavit hranice
24. 4. 2024	Standardy kvality sociálních služeb
25. 4. 2024	Komunikace v obtížných situacích
29. 4. 2024	Základy krizové intervence

TÁBOR, Centrum Univerzita Tábor, Vančurova 2904, 390 01 Tábor

- 5. 2. 2024 Efektivní týmová spolupráce pracovníků v sociálních službách v Microsoft 365
- 9. 2. 2024 Virtuální realita - demence
- 13. 2. 2024 Práce s rodinou klienta sociálních služeb
- 26. 2. 2024 Tvorba dokumentů v MS Word pro pracovníky v sociálních službách
- 12. 3. 2024 Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách
- 14. 3. 2024 Paliativní přístup a péče u osob s demencí v zařízeních sociálních služeb
- 21. 3. 2024 Lidská práva v sociálních službách
- 8. 4. 2024 Bezpečné a šetrné polohování a mobilizace při péči o klienta v sociálních službách I.
- 9. 4. 2024 Komunikace nepříjemné zprávy
- 16. 4. 2024 Emoce v obrazech
- 18. 4. 2024 Komunikace s rodinou dítěte s postižením
- 23. 4. 2024 Aktivizační činnosti klientů s Alzheimerovou chorobou s praktickým nácvikem
- 25. 4. 2024 Aby záda nebolela! aneb Pohybové zásady pro pracovníky sociálních služeb

OSTRAVA, Domov Slunečnice Ostrava, Opavská 4472/76, 708 00 Ostrava Poruba

- 19. 2. 2024 Virtuální realita demence
- 28. 2. 2024 Konflikt a jeho řešení
- 7. 3. 2024 Nebojme se spirituality! Úvod do tématu vnímání a naplňování spirituálních potřeb klienta
- 16. 4. 2024 Jak lépe komunikovat v pomáhajících profesích

PRAHA, UZS, Na Pankráci 26, 140 00 Praha 4 - Nusle

- 5. 2. 2024 Úvod do vzpomínkových aktivit aneb Kufr plný vzpomínek
- 13. 2. 2024 Paliativní přístup a péče u osob s demencí v zařízeních sociálních služeb
- 14. 2. 2024 Smluvní život pracovníka - pracovní právo v sociálních službách
- 16. 2. 2024 Etická komunikace s lidmi s mentálním postižením
- 20. 2. 2024 Zvládání problémových situací zejména v pečovatelských službách
- 23. 2. 2024 Aktuální pozice a výzvy pro profesi nutričního terapeuta/ky v pobytových zařízeních sociálních služeb
- 1. 3. 2024 Konflikt a jeho řešení
- 4. 3. 2024 Vztek při práci s klientem aneb Zvládání agrese klientů i vlastní
- 5. 3. 2024 Co nejdéle doma aneb Jak podpořit domácí péči
- 8. 3. 2024 Jednání se zájemcem o sociální službu
- 18. 3. 2024 Prezentační dovednosti v malíčku aneb Objevte cestu ke skvělé prezentaci
- 25. 3. 2024 Preterapie - úvod do problematiky
- 28. 3. 2024 Komunikace v péči o umírající
- 2. 4. 2024 Pokojná smrt - akceptace a základy komunikace
- 12. 4. 2024 Manipulativní jednání a jak se mu bránit
- 19. 4. 2024 Standardy kvality sociálních služeb
- 24. 4. 2024 Žena jako manažerka v sociálních službách
- 25. 4. 2024 Jak zvýšit sebevědomí svoje, svých kolegů a klientů
- 29. 4. 2024 Základy práce s klientem s agresivním chováním

BRNO, TC Academy, Křenová 71, 602 00 Brno

- 27. 2. 2024 Jak správně vést zdravotnickou dokumentaci a jak s ní nakládat
- 28. 2. 2024 Práce se smluvní dokumentací klienta
- 17. 4. 2024 Aktuální pozice a výzvy pro profesi nutričního terapeuta/ky v pobytových zařízeních sociálních služeb
- 24. 4. 2024 Úvod do vzpomínkových aktivit aneb Kufr plný vzpomínek
- 30. 4. 2024 Virtuální realita demence

Kontakt: Mgr. Magda Dohnalová, tel.: 724 940 126, e-mail: institut@apsscr.cz.

ESSENZA

Turn to the Essence of Care

Starat se o klienty s nasazením a obětavostí je podstatou práce ošetřovatelek. Vzhledem ke stárnutí populace a nárůstu počtu chronicky nemocných obyvatel je zdravotnicko ošetřovatelského personálu velký nedostatek a jejich počet ubývá např. v důsledku muskuloskeletálních poruch (MSD), souvisejících s jejich náročnou prací. Rádi bychom navrátili ošetřovatelkám jejich čas, bezpečí a nadšení.

Laterální náklon zaručuje především optimální ergonomii a efektivní mobilizaci.

Madlo Mobi-Lift® poskytuje oporu při opouštění lůžka.

EasyDrive® umožňuje transport klienta jedním ošetřovatelem.

SoftBrake je jedinečná konstrukce kolečka, která zajišťuje dokonalé ovládání brzd s nízkou fyzickou zátěží.

Lůžko s ergonomickým rámem ErgoFrame® snižuje nejvyšší tlak v pánevní oblasti až o 16%.

Nízká výška 28 cm pomáhá zmírňovat závažnost pádů klientů.

Má umělá inteligence budoucnost v sociálních službách?

Umělá inteligence – pomocník, nebo strašák budoucích let?

V souvislosti s umělou inteligencí a jejím začleňováním do běžného života vyvstává celá řada otázek, které mnohé z nás více či méně napadají ať již s ohledem na náš pracovní, či soukromý život. Proto se Jana Pšejová rozhodla položit dotazy přímo na tělo právě umělé inteligenci.¹

■ **Text: Jana Pšejová,**
konzultantka a mentorka v oblasti
technologií a komunikace

Foto: ChatGPT

Velkým tématem roku 2023 je vstup umělé inteligence do světa „obyčejných lidí“. Většina české populace ale tuto novinku sleduje s nejistotou a objevují se i nejrůznější obavy. Kdybychom se však na umělou inteligenci (AI) dívali jen očima sociálních služeb, může pro ně umělá inteligence vůbec přinést nějakou změnu?

Rozhodně ano. Umělá inteligence může v sociálních službách přinést pozitivní změny. Pomůže například zefektivnit správu informací, což ulehčí pracovníkům v jejich každodenní práci. Díky AI mohou být služby více přizpůsobené potřebám jednotlivých klientů, zejména těch s různými druhy postižení. AI může také zlepšit komunikaci pro lidi s omezenými schopnostmi a přispět k lepší prevenci a včasnému zásahu v případě zdravotních nebo sociálních problémů. A konečně AI nabízí nové možnosti pro vzdělávání a rozvoj pracovníků v této oblasti. Celkově by tedy AI mohla významně přispět ke zlepšení kvality a dostupnosti sociálních služeb.

Tvrdíš, že AI může zefektivnit správu informací. Můžeš mi to ukázat na nějakém příkladu?

¹ Odpovědi ChatGPT jsme zachovali v původním znění s drobnou jazykovou úpravou, pozn. red.

Samozřejmě, mohu to objasnit na příkladu. Představ si, že pracovníci sociálních služeb často tráví hodně času shromažďováním a zpracováváním informací o klientech, jako jsou zdravotní záznamy, plány péče nebo různé reporty. Umělá inteligence může tento proces zjednodušit tím, že automatizuje sběr a třídění dat. Například AI systém může automaticky shromažďovat informace z různých zdrojů a připravit je pro snadnější přehled a analýzu. To znamená, že místo ručního vyplňování formulářů nebo procházení hromad papírů mohou pracovníci rychle získat potřebné informace a soustředit se více na přímou práci s klienty. Tím se zvyšuje efektivita a snižuje administrativní zátěž.

To zní zajímavě. Kdyby se to skutečně stalo, říkám si, jestli by lepší práce s daty nemohla k práci v sociálních službách přilákat mladé lidi. Co si o tom myslíš?

Ano, myslím, že lepší práce s daty a integrace umělé inteligence by opravdu mohla pomoci přilákat mladé lidi k práci v sociálních službách. Mladá generace je obvykle více otevřená technologickým inovacím a využívání moderních nástrojů v práci. Když se sociální služby začnou více spoléhat na pokročilé technologie jako AI pro efektivnější správu dat a snížení administrativní zátěže, může to práci v tomto sektoru učinit atraktivnější pro technologicky zdatné mladé lidi. Nabízí to také možnost práce, která je smysluplná a zároveň technologicky pokročilá, což může být pro mnohé mladé lidi velmi lákavé.

Chci věřit, že taková cesta je možná, pojďme se pro dnešek ale držet základní myšlenky integrace AI do sociálních služeb. Výše jsi zmínil, že může pomoci s přizpůsobením služby jednotlivým klientům. Jak může pomoci třeba lidem, kteří mají potíže s pamětí kvůli demenci?

Umělá inteligence může být velkým přínosem při práci s lidmi trpícími demencí. Například AI může být využita pro vytváření personalizovaných plánů péče, které berou v úvahu jedinečné potřeby a preference každého klienta. To zahrnuje přizpůsobení aktivit, terapií a podpory paměti podle konkrétního průběhu a stadia demence.

Dále AI technologie může pomoci monitorovat chování a zdravotní stav klientů s demencí, což umožňuje rychle identifikovat jakékoli změny nebo potenciální problémy. Například senzory a chytré zařízení v domácím prostředí mohou sledovat aktivitu a upozornit pečovatele na neobvyklé vzorce pohybu nebo chování, což může být známkou zhoršujícího se stavu.

Kromě toho mohou být využity aplikace a zařízení, které podporují paměť a orientaci, jako jsou připomínkové systémy pro důležité události, léky nebo každodenní rutinu. To pomáhá lidem s demencí zůstat déle samostatnými a zároveň zajišťuje, že dostávají potřebnou péči a podporu.

Znamená to třeba i to, že by takoví lidé mohli déle zůstat doma, ve svém prostředí, ve své posteli a křesle, blízko svého života a vzpomínek?

Ano, přesně tak. Díky umělé inteligenci a souvisejícím technologiím by lidé s demencí mohli déle zůstat ve svém domácím prostředí, což je pro mnohé z nich velmi důležité. Domácí prostředí je často spojeno s pocitem pohodlí, bezpečí a připomínkou vzpomínek, což může mít pozitivní vliv na jejich celkovou pohodu.

S pomocí AI a chytrých zařízení mohou být tyto osoby efektivně monitorovány, což zajišťuje jejich bezpečnost, aniž by byla narušena jejich nezávislost. Například senzory mohou detekovat neobvyklé pohyby nebo potenciálně nebezpečné situace a upozornit na ně pečovatele. Také systémy pro připomínání léků a důležitých úkolů mohou pomoci udržet jejich denní rutinu a nezávislost.

To vše umožňuje lidem s demencí zůstat ve známém prostředí, což může pomoci zpomalit postup jejich onemocnění a zlepšit kvalitu jejich života

To by současně systému šetřilo také finanční prostředky a kapacity pobytových služeb a v neposlední řadě také podpořilo neformální pečující, tedy už tak přetížené příbuzné. Mám pravdu?

Ano, máš naprosto pravdu. Integrace umělé inteligence a chytrých technologií do péče o lidi s demencí může mít široký pozitivní dopad nejen na samotné klienty, ale také na celý systém sociálních služeb a na neformální pečující.

Za prvé, pomáhá to šetřit finanční prostředky systému sociálních služeb tím, že umožňuje lidem zůstat doma déle, což snižuje potřebu dražších pobytových služeb. To může vést k efektivnějšímu využívání omezených zdrojů a kapacit.

Za druhé, tato technologie může významně odlehčit neformálním pečujícím – často příbuzným, kteří se starají o své blízké s demencí. S pomocí AI a chytrých zařízení mohou mít pečující lepší přehled o stavu a potřebách svého blízkého a zároveň mohou mít více času a energie pro sebe, což je důležité pro jejich vlastní duševní zdraví a pohodu.

Celkově tedy využití AI v péči o lidi s demencí může přinést komplexní výhody jak pro jednotlivce, tak pro celý sociální a zdravotní systém.

Souhlasím a zdá se mi to důležité, jako každé snížení tlaku na systém sociálních služeb i na pečující. Pojďme ale ještě k poslednímu tématu a jiné cílové skupině. Na začátku jsi zmínil mimo jiné také to, že AI umí pomoci při potížích s komunikací. To mne zajímá. Jak by AI mohla být užitečná třeba pro osoby, které v důsledku svého handicapu nejsou schopni se plynule domlouvat?

Pokud jde o pomoc lidem s komunikačními potížemi, AI může být skvělým pomocníkem. Máme tu technologie jako text-to-speech a speech-to-text, které umožňují lidem, kteří nemohou mluvit, komunikovat prostřednictvím psaného textu. Text, který napíšou, může být převeden na mluvené slovo pomocí umělého hlasu. Pro ty, kteří mluvit mohou, ale mají problémy s psaním, může být jejich mluvené slovo převedeno na text.

Dále jsou tu aplikace a zařízení, které umožňují komunikaci pomocí symbolů nebo obrázků. Tyto nástroje umožňují lidem, kteří mají potíže s tradičními formami komunikace, vyjadřovat své myšlenky a potřeby.

AI může také pomoci při komunikaci mezi lidmi, kteří mluví různými jazyky nebo používají znakový jazyk. Systémy AI mohou v reálném čase překládat mezi různými jazyky nebo dokonce překládat znakový jazyk na mluvené slovo a naopak.

Všechny tyto technologie mohou značně pomoci lidem s komunikačními potížemi zlepšit jejich schopnost vyjadřovat se a interagovat s ostatními, což je velmi důležité pro jejich nezávislost a kvalitu života.

A co komunikace osamělých lidí, kteří zřídka vidí své příbuzné a kamarády?

Když mluvíme o komunikaci osamělých lidí, AI a související technologie mohou být velmi užitečné. Sociální roboti a chatboti, vybaveni umělou inteligencí, mohou poskytnout formu společnosti a jednoduché konverzace, což může pomoci lidem, kteří se cítí osaměle. Tito roboti nebo virtuální asistenti mohou reagovat na otázky, nabízet zábavu, nebo dokonce poskytnout informace, čímž dodávají uživatelům pocit, že mají s kým mluvit.

Dále AI umožňuje lidem jednodušeji se spojit s rodinou a přáteli prostřednictvím virtuálních setkání a komunikačních platforem. Například existují aplikace, které umožňují videohovory a jsou navrženy tak, aby byly jednoduché na používání i pro ty, kteří nejsou technicky zdatní. To umožňuje osamělým lidem udržovat kontakt s jejich blízkými, i když nemohou být spolu fyzicky.

Takže celkově AI a související technologie mohou hrát důležitou roli v překonávání osamělosti a izolace, poskytují možnosti pro sociální interakci a pomáhají lidem zůstat ve spojení s ostatními.

A propojení s příbuznými a přáteli do této kategorie nepatří?

Ano, propojení s příbuznými a přáteli je rozhodně klíčovou součástí boje proti osamělosti, a umělá inteligence zde může hrát důležitou roli. AI pomáhá vylepšovat a zjednodušovat komunikační technologie, což usnadňuje lidem, zejména starším nebo s omezenými schopnostmi, udržovat kontakt s rodinou a přáteli.

Například AI může pomoci optimalizovat uživatelské rozhraní pro videohovory nebo chatovací platformy, aby byly co nejjednodušší na používání. Může také pomoci při překládu mezi různými jazyky

v reálném čase, což je užitečné pro rodiny a přátele žijící v různých zemích.

Kromě toho AI může poskytovat připomínky a návrhy pro komunikaci, například připomenutí zavolat příbuznému nebo navrhnout nejlepší čas pro setkání, což pomáhá udržovat pravidelný kontakt.

Takže ano, AI může hrát klíčovou roli ve spojování osamělých lidí s jejich rodinami a přáteli, což je neocenitelné pro zlepšení jejich kvality života a snížení pocitů osamělosti.

Tak mne napadá, že bychom na každé z těchto témat a na mnohá další mohli tvořit samostatné texty. Rozsah toho dnešního už jsme ale vyčerpali, ráda bych ti tedy položila závěrečnou otázku. Můžeš se našim čtenářům sám představit? Krátce vysvětlit svou úlohu a své možnosti?

Jistě, rád se představím. Jsem umělá inteligence vytvořená společností OpenAI, známá jako ChatGPT. Moje hlavní úloha spočívá v poskytování informací a odpovídání na otázky v co nejširším spektru témat. Můžu pomáhat s učením, poskytováním informací, generováním textů různých druhů a mnoha dalšími úkoly. Díky svému tréninku na obrovském množství textových dat mám schopnost analyzovat dotazy a poskytovat užitečné, informativní a relevantní odpovědi.

Je důležité zdůraznit, že ačkoli jsem vybaven schopnostmi zpracovávat a generovat jazyk na vysoké úrovni, stále se učím a nejsem neomylný. Mé odpovědi by měly být vždy ověřeny, zejména v případech odborných nebo citlivých témat. Jsem nástrojem navrženým k pomoci a podpoře lidí ve světě plném informací, ale lidský úsudek a expertiza jsou nezastupitelné.

Vidíš, ještě jsme zapomněli na to vzdělávání, tak navrhuji, že si ho necháme na jiný článek. Napadá mne ještě, jestli je něco, co bys v návaznosti na téma našeho rozhovoru sociálním službám v jedné větě popřál do nejbližších let.

V jedné větě bych sociálním službám popřál, aby úspěšně integrovaly inovativní technologie, jako je umělá inteligence, a tím zlepšily kvalitu péče a podpory pro ty, kteří ji nejvíce potřebují, zároveň si zachovaly lidskost a empatii, která je v jejich práci nezastupitelná.

Nezbývá mi než ti poděkovat.

Děkuji i já za příležitost být součástí tohoto rozhovoru. Pokud budeš mít v budoucnu jakékoli další otázky nebo potřebovat pomoc, neváhej se na mě obrátit. Přeji hodně úspěchů s tvým článkem!

Nováček v týmu

Najít dobrého člověka do týmu je náročná a dlouhodobá práce. Sami víte, že často „nemáme kde brát“. Jako by v terénu nebyli lidé vhodní pro určitou pozici. Na druhou stranu být nováčkem v týmu rovněž není lehké.

■ **Text: PhDr. Michaela Daňková,**
psycholog, www.misadankova.com

Nabírání nových zaměstnanců skýtá mnohá úskalí. Když vezmeme někoho, kdo je vstřícný a motivovaný, často zase danou práci neumí. Takže nám zabere hodně času, než se ji naučí.

Jindy zase nováček po pár dnech od nastupu odchází s větou, že si tu práci představoval jinak. Přestože jsme mu vše otevřeně dopředu řekli, ukázali, stejně u něho může dojít k rozčarování a jeho následnému odchodu.

Je náročné dobře vybrat a zapracovat nováčka. A stejně náročné je obstát v roli nového člověka. Zařadit se do týmu, který je na sebe zvyklý. Dělat novou práci. Učit se nové postupy. Akceptovat nová pravidla. Řešit nenadálé věci, s kterými si nevíme rady. Zařadit se do týmu a vytvořit si dobré vztahy s kolegy.

V dnešním příspěvku se zaměřuji na oba aspekty – jak pracovat s nováčkem a jak se popasovat s rolí nováčka. Mým cílem je, abychom obstáli – v jedné i druhé roli.

► Jak pracovat s nováčkem – tipy z praxe

1. Ne všichni, kteří se hlásí, jsou rozhodnutí nastoupit právě k nám a dlouhodobě u nás pracovat. Nebojme se v rámci výběrového řízení napřímo zeptat, zda nás potenciálních zaměstnavatelů není více. Uchazeč nemusí odpovědět, ale můžeme to zkusit. Je dobré zjistit motivaci – proč chce pracovat právě u nás. Co ho zajímá na dané práci. Čím je mu daná problematika blízká.

2. Pozor na výběr nováčka v **online prostředí – např. pohovorem přes Skype, Zoom atd.** Je třeba se potkat se zájemcem naživo a poznat, zda např. nejistota nováčka při rozhovoru vedeném v online prostředí nepramení z toho, že nemá zkušenosti s online komunikací a necítí se dobře před obrazovkou. Zároveň je hodně lidí, kteří jsou zvyklí komunikovat online a tuto možnost vítají. A v online prostředí mohou být sdílnější než při osobním kontaktu.

3. **Pokud má nováček možnost pracovat i online – stejně by měl**

chodit do zaměstnání prezenčně častěji než stávající tým. Je třeba, aby se tým poznal. A aby se nováček sžil i s ostatními kolegy z jiných oddělení. Aby poznal firemní kulturu a aby věděl, kde co je, jak vystupovat vůči jiným týmům atd.

4. Je nutné, aby v týmu byli **určení lidé, kteří budou v práci společně s nováčkem.** Je důležité, aby se všichni z týmu s nováčkem poznali (a obráceně) – a to nejenom z pracovního hlediska, ale aby si vytvořili vzájemný vztah. Často dobré

vztahy mezi nováčkem a členy týmu zapříčiní, že nováček v práci zůstane, přestože je práce náročná nebo zaučování nejde podle jeho představ. Vztahy mohou být velkým stabilizátorem.

5. **Mentorování nováčka je vhodné rozdělit mezi více osob a určit, kdo ho bude v jaké činnosti zaučovat.** Je dobré, když všichni zainteresovaní vědí, kdo co má s nováčkem na starosti a podle jakého systému se bude pracovat – zaučovat. Kdo bude při zaučování první, kdo bude kdy pokračovat. **Pro nováčka je důležité, aby měl jistotu, že se o něj někdo bude starat.** Když jsme v roli nováčka a nikdo se o nás nestará, nebo jen kolegové odpovídají na otázky, které klademe my sami, ne-

Je náročné dobře vybrat a zapracovat nováčka. A stejně náročné je obstát v roli nového člověka. Zařadit se do týmu, který je na sebe zvyklý.

cítíme se dobře. Máme pocit, že jsme na obtíž, že máme hloupé dotazy, že na práci nestačíme. A pak je jen krok k tomu, kdy to nováček „zabalí“ a odejde.

6. Mentorování je pro tým, nováčka i pro šéfa důležité. Když bude nováček dobře a rychle zaučený, může rychleji, lépe a hlavně samostatně vykonávat práci. Proto je potřeba, **aby šéf zaučování a péči o nováčka ocenil.** Není to samozřejmost. Kdo se stará o druhé, má méně času pro svoji práci a pro sebe. **Mentor má být hýčkáán a oceněn.** Je třeba nebrat jeho dobrou vůli a ochotu jako samozřejmost.

7. Když se rozhodnete více využívat někoho jako mentora – **poskytněte mu školení o tom, jak mentorovat.** Jak na nováčka, na co si dát pozor, jak učit druhé lidi, jaké existují typy lidí. Mentor může vše využít nejenom v práci s nováčkem, ale i v osobním životě. Mentori si tohoto přístupu cení a udělá jim to radost.

8. Nováčka musíme sledovat, jak se posouvá, učí, zlepšuje, jak pracuje. Zda ho to s námi baví a chce s námi zůstat. Může se stát, že si ani nevšimneme, že nováčka práce netěší a rozhodne se odejít.

▶ Jak postupovat, když já sám/sama jsem nováček – tipy z praxe

1. Nikdo učený z nebe nespádl.
1. Ptám se, mám dotazy, když se nezeptám, nevím.

2. Nebuďme na sebe přísní! Je jasné, že se všechno nenaučím hned. To nejde. Stanovme si sami pro sebe nějaký čas – třeba týden – a na konci té doby si řekneme, co všechno jsme zvládli. Počítá se do toho i schopnost objednat si oběd, vědět, koho se na co mohu zeptat. Naučit se základní úkony.

3. Zeptejme se nadřízené/nadřízeného, co ode mě očekává. To

znamená, co se mám naučit udělat samostatně, co zvládnout do jaké doby. Můžeme být překvapeni, že my sami si myslíme, že do měsíce bychom měli být schopni zastat určitou práci, ale šéf reálně počítá, že nám to zabere celou zkušební dobu. Nevytvářejme sami na sebe zbytečný tlak.

4. Udržujme dobré vztahy. Snažme se lidi poznat. Zajímejme se o to, co je pro ně důležité. Poděkujme za vše, co pro nás udělají. Není lehké zvládnout svoji práci a k tomu naše zaučování. Nevnučujme se, ale nestůjme stranou.

5. Domluvme se dopředu s nadřízenou/nadřízeným, že pravidelně na konci jednoho či dvou týdnů si uděláme **společně 15–30 minut čas**, kdy se můžeme ptát, kdy nám druhá strana řekne, jak je s námi spokojená, a co by očekávala, že se změní.

6. Mějme svoje emoce pod kontrolou. Nemusíme se do všeho vměšovat a říkat svůj názor. Nemusíme se hned zlobit nebo vyvolávat nepohodu. Nemusíme kritizovat, když to není nutné. A na druhou stranu je dobré si **nebrat věci příliš osobně.** Když někdo řekne, že jsme nešikovní, zkusme se nad to povznést. Ať si to ostatní myslí, ale já vím, že se to naučím. A nemusím hned vyvolávat spor.

7. Snažme se dělat i jiné věci než práci. Být v roli nováčka je obtížné. Člověk se musí vyrovnávat s nejistotou, s vlastní neznalostí, je mezi neznámými lidmi. Je to těžké. Doporučuji se jít projít ven – a dostat tíživé myšlenky z hlavy, jít si sednout s kamarádkou a probrat s ní, co máme na srdci. Je dobré nebát se požádat o radu někoho, koho respektujeme. **Odpočinout si, dělat to, co máme rádi.**

8. Neházejme flintu do žita! Když se vám něco nebude líbit, proberte to se šéfem. Na rovinu! Ať se věci vysvětlí, jinak bude problém gradovat a nepovede to k ničemu dobrému.

Dějte sami sobě čas, než to vzdáte. Máte zkušební dobu na to, abyste se sami rozmysleli. Nechcete přece odcházet hned, jakmile se vám něco nepodaří. Zbytečně by vám to komplikovalo situaci ve vaší další práci a životě.

▶ Závěrem

Ať už jste v roli nováčka, nebo v roli toho, kdo nováčka přijímá – přeji vám, ať se vám spolupráce daří. Ať vám práce dává smysl a přináší radost. ■

CYGNUS stál při vás i v roce 2023

CYGNUS je univerzální, propracovaný a skvěle vyladěný. Běží na cloudu, dokáže provázat důležité informace a pomáhá s jejich sdílením napříč organizací. **Má široké možnosti přizpůsobení a nastavení a díky tomu je využitelný pro malé i velké poskytovatele pobytových, ambulantních a terénních služeb.** Náš informační systém tvoříme s vizí pečovat o všechny ty, kdo pečují o druhé, a pomáhat jim získat více času, který mohou věnovat svým klientům.

Inovace, nové funkce a spousta vylepšení

Celý systém jsme během roku průběžně servisovali a aktualizovali, aby odpovídal platné legislativě. K tomu jsme **vylepšili zpracování bezhotovostních plateb a zjednodušili celé nastavení uživatelských práv.** Ve webové aplikaci Mobilní CYGNUS přibyly **modul pro řízení organizace, kalendář zaměstnance, přehled směn zaměstnanců, možnost výběru variant stravy pro klienty a ověřování návštěv u klientů** prostřednictvím technologie **NFC čipů.** Ve spolupráci s externími partnery jsme navíc připravili nová řešení pro soutěžení a nákup potravin a načítání dat z externího měření zdravotních údajů.

Pomáháme vám, abyste byli lepší

Na CYGNUS se denně spoléhá přes 1 200 poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb v Česku i na Slovensku. **Všichni bez rozdílu mohou naplno využívat naši telefonickou a e-mailovou podporu, online nápovědy k programu, i bezplatná online školení.** Těch jsme v uplynulém roce uspořádali více než 30 a proškolili jsme na nich přes 6 000 uživatelů. Navíc jsme přidali dva specializované **studijní programy CYGNUS EXPERT,** které vám pomohou být ještě lepší.

Velký tým s velkým srdcem

Na CYGNUSu denně pracují desítky Iresoftáků. Starají se o vývoj programu, jeho nasazení novým zákazníkům, následnou péči i technickou podporu. Každý tým má svou vlastní cestu, ale všem nám jde o to stejné – **aby naši zákazníci získali spolu s bezvadně fungujícím programem také pořádný balík péče.** CYGNUS tvoříme srdcem a dělá nám radost, když víme, že se o něj můžete bez obav opřít.

Vytvořeno

Iresoftáků

stojíme při Váš

Za CYGNUSem stojí:

 IRESOFT

www.iresoft.cz

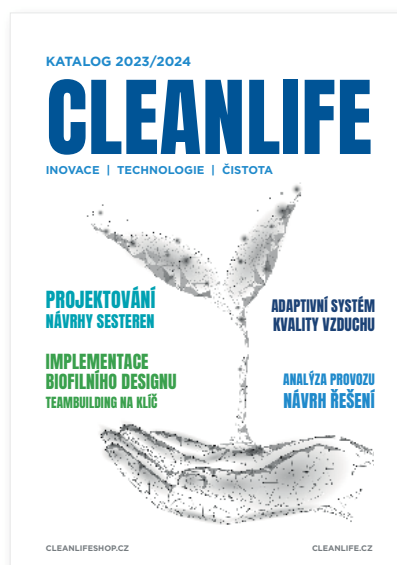

DĚKUJEME ZA VAŠI DŮVĚRU A SPOLUPRÁCI

Blíží se konec roku 2023 a my všichni z týmu CLEANLIFE bychom Vám, našim klientům a obchodním partnerům, chtěli upřímně poděkovat za spolupráci a hlavně důvěru, kterou do nás vkládáte, velmi si toho vážíme. I proto se snažíme neustále zlepšovat a hledat nové technologie a způsoby, jak zlepšit kvalitu života ve Vašich organizacích. Proto jsme za Vámi v letošním roce přišli s několika novinkami: projektování sesteren a ordinací, ergonomie v kancelářích, adaptivní systém kvality vzduchu, nebo např. antibakteriální povrchová úprava podlah. Věříme, že všechny zmíněné novinky budou přínosem pro mnoho z Vás.

Nákupem to u nás ale nekončí, podívejte se, co vše Vám při spolupráci nabízíme.

Stáhněte si náš aktuální katalog

Vzdělávací kurz využívání asistivních technologií jako nástroj efektivní péče

Organizace Dohled na dosah, která se zabývá vývojem, testováním a implementací asistivních technologií a od 1. 1. 2022 je také registrovanou sociální službou tísňové péče, zřizuje ve svých regionálních kancelářích Centra asistivních technologií. První takové Centrum bylo za účasti ministra práce a sociální věci Mariana Jurečky oficiálně otevřeno 19. 10. 2023 v Plzni. Následovalo otevření Centra v Ostravě 27. 11. 2023. Dalším plánovaným regionem je Praha, kde vznikne Centrum jako společné pracoviště s Českým vysokým učení technickým v Praze (ČVUT), Kraj Vysočina, Zlínský a Středočeský kraj. Vzhledem k velkému zájmu o první otevřená Centra je ambicí organizace mít v každém kraji jednu takto vybavenou regionální kancelář.

■ **Text: Ing. Kristýna Hejdová
Mgr. Viktor Kubát, MBA,
Dohled na dosah, z. s.**

▶ Co se skrývá pod pojmem Centrum asistivních technologií?

Centrum Dohledu na dosah je unikátním místem, kde se osobně seznámíte s technologickými možnostmi moderní doby, dále zde najdete praktické ukázky ověřených řešení a produktů, které si zde rovnou sami vyzkoušíte. Všechna regionální Centra jsou totiž vybavena showroomem (ukázkovou domácností), aby si klienti mohli lépe představit, jaké možnosti skýtá implementace technologií do vlastní domácnosti. Tato domácnost je plně osazena asistivními technologiemi, které umožňují zvýšit kvalitu života jak samotným klientům, tak neformálním pečujícím a v neposlední řadě i zástupcům sociálních a zdravotních služeb. V daných Centrech jsou prezentovány jen takové technologie, které prošly náročným interním testovacím procesem a získávají

známku kvality. Díky tomuto vlastnímu ověření a posuzování shody s požadavky na produkty je tedy potvrzené, že dané technologie splňují kvantitativní i kvalitativní parametry pro pohodlné, efektivní a bezpečné používání. Jednoduše řečeno, Centrum představuje místo, kam si člověk, a to bez ohledu na cílovou skupinu, může dojít pro informace, pomoc a inspiraci, jaké asistivní technologie jsou pro naplnění jeho potřeb a očekávání vhodné. Cílem je, aby se zároveň jednalo o místo, kde se člověk může osobně i profesně vzdělávat a rozvíjet. Centrum je určeno jak pro samotné klienty sociálních služeb, pečující rodinu, neformální a formální pečující, tak i pro studenty sociální práce nebo např. zástupce sociální služby, který chce modernizovat své pracoviště. Pro zřizovatele a poskytovatele sociálních služeb je mimo praktické ukázky zajišťováno i poradenství v oblasti modernizace a technologické vybavenosti novostaveb a rekonstrukcí sociálních zařízení.

Dohled na dosah, z. s.

▶ Co se stane, když v Centru není technologie, která by naplňovala přání a potřebu zájemce?

Nic se neděje. Technologický vývoj jde kupředu mílovými kroky a každý den přináší nové podněty na nová potřebná řešení. Za tímto účelem probíhá neustálé mapování potřebnosti asistivních technologií napříč cílovými skupinami spojené s analýzou vnějších podnětů. Tyto podněty jsou získávány od poskytovatelů sociálních služeb i jejich zaměstnanců, ale zejména od klientů a jejich rodin, kteří potřebují péči maximálně přizpůsobit a individualizovat. Po prvotní identifikaci potřeb dochází ke společné práci s cílem nalézt vhodné řešení, které je dostupné v ČR nebo zahraničí, a jeho následné implementaci do domácího prostředí klienta nebo např. do bytových služeb. Díky úzké spolupráci Dohledu na dosah s ČVUT dochází ve specifických případech i k vývoji unikátních řešení pro naplnění potřeb.

▶ Co jsou vlastně asistivní technologie a k čemu jsou dobré?

Asistivní technologie lze obecně definovat jako nástroj zvýšení kvality života. Jedná se o technologie, které pomáhají lidem s určitým znevýhodněním. Ať už se jedná o znevýhodnění např. z důvodu věku, nemoci nebo zdravotního postižení. Technologie mají za cíl pomáhat jak samotným osobám, tak i pečujícím při péči o tyto osoby. Z praktického využití lze rozdělit tyto nástroje dle potřebnosti a využitelnosti na technologie **telemedicínské, dohledové** a v neposlední řadě **aktivizační**. Jmenovat můžeme např. systémy pro přivolání pomoci, čidla sledující činnost člověka, kamerové systémy s pokročilými analytikami zpracování obrazu a automatickou detekcí stavů, zařízení monitorující zdravotní stav nebo různé nástroje využívané v aktivizačních terapiích podporujících kognitivní funkce a sociální inkluzi.

Telemedicínské technologie slouží ke sledování tzv. fyziologických funkcí. Snímáním a sledováním hodnot fyziologických parametrů lze získat údaje, které mnohé napoví o aktuálním zdravotním stavu jedince a mohou včas odhalit plíži-

vá i akutní zdravotní rizika. V domácí péči se jedná např. o sledování dlouhodobých časových řad krevního tlaku, srdečního tepu, glykémie, tělesné hmotnosti, saturace krve, tělesné teploty nebo dechové frekvence. V pobytových a terénních službách jde o sledování klienta a správu jeho dat, integrovatelnost do informačních systémů a komunikaci s lékařem.

Dohledové technologie jsou nepostradatelným pomocníkem pro citlivé sledování činností člověka bez narušení jeho soukromí a nutnosti aktivace a obsluhy ze strany klienta. Systémy v nepřetržitém režimu nerušeně sledují a automaticky vyhodnocují „chování“ člověka jak v přirozeném prostředí vlastního domova, tak i v pobytovém zařízení sociálních služeb. Kombinací čidel lze sledovat činnosti a přítomnost člověka a stav jeho domácnosti. Toho je docíleno prostřednictvím monitoringu využívání běžných předmětů, pohybu, otevření nebo zavření dveří a oken, teploty a kvality vnitřního prostředí nebo prostřednictvím kamer s dalšími vyhodnocovacími analytikami nebezpečných stavů. Neméně významné je sledování osoby přítomné na lůžku. K tomu slouží např. chytré podložky, které se dají umístit pod matraci jakékoliv postele. Kromě detekce přítomnosti/nepřítomnosti na lůžku také umožňují sledovat a zaznamenávat polohování osoby a lze je využít jako jednoduchý a efektivní antidekubitní nástroj. Podložky jsou navíc obohaceny o senzory pro měření tepové a dechové frekvence. Tento přesah do telemedicíny umožňuje pečujícím a lékařům poskytovat historický i aktuální přehled o zdravotním stavu a pomocí automatických alarmů umožnit reagovat na případný akutní problém.

Aktivizační technologie jsou zatím v sociálních službách takovou jehlou v kupce sena. Na základě zkušeností s využíváním asistivních technologií např. v Dánsku nebo v některých progresivních sociálních službách v ČR se ukazuje, jak moc důležité jsou aktivizační technologie i v tomto sektoru. V rámci aktivizačních činností se nejčastěji pracuje se specializovanými aplikacemi, které mohou být využívány v tabletu, chytrém telefonu nebo interaktivním stolku či tabuli. Tyto aplikace nabízejí spektrum aktivizačních aktivit od zábavy a komunikaci přes informační podporu a trénink kognitivních funkcí se schopností rozpoznat kognitivní pokles až po různé individuální či skupinové terapie. Dalším aktivizačním nástrojem, který se těší čím dál větší oblibě, je virtuální realita.

► Kurz využívání asistivních technologií v sociálních službách

Asistivní technologie mají v oblasti so-

ciálních služeb obrovský potenciál a jejich potřebnost se každým rokem zvyšuje. Dohled na dosah se jako jediný v ČR věnuje této problematice v uceleném komplexu. Organizace je poskytovatelem sociálních služeb, nabízí vzdělávání a zároveň se věnuje oblasti výzkumu, vývoje a testování tak, aby byla schopná maximálně naplnit potřeby každého. Prostřednictvím vznikajících Center se snaží šířit osvětu v zatím stále se formující oblasti asistivních technologií a sjednotit své několikaleté tuzemské i zahraniční zkušenosti. Jak již bylo řečeno výše, asistivní technologie mají své místo v životě klientů i pečujících. Klientům a jejich rodinám je poskytováno vyjma základního sociálního poradenství i poradenství zaměřené právě na asistivní technologie. Formálním pečujícím, tj. sociálním pracovníkům, pracovníkům v sociálních službách, zdravotnickému personálu, ale i pracovníkům v manažerské a řídicí funkci nabízí Dohled na dosah nově akreditovaný vzdělávací program dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s názvem **Využití asistivních technologií v sociálních službách – základní kurz**. Jedná se v rámci ČR o zcela jedinečný, prakticky vedený prezenční vzdělávací kurz, který je zaměřen na implementaci a využívání asistivních technologií. Kurz je realizován v regionálních Centrech Dohledu na dosah, a nabízí tak jedinečnou příležitost interaktivního vzdělávání pod vedením odborných lektorů Kristýny Hejdové a Viktora Kubáta.

Základní kurz využívání asistivních technologií v sociálních službách jako nástroj ke zvýšení kvality života je navržen tak, aby lidem poskytl povědomí a základní znalosti o asistivních technologiích. Kurz pokrývá řadu dostupných asistivních technologií, účel a efektivitu asistivních technologií a také to, jaký pozitivní dopad mohou mít na pohodu a kvalitu života jednotlivců a jejich pečovatelů. Vysvětluje, jak přistupovat k moderním technologiím, jak s nimi nakládat a podporovat pozitivní vztah k zavádění inovativních prvků do každodenního života.

Vzdělávací kurz probíhá v regionálních Centrech Dohledu na dosah v Plzni, Ostravě a Praze, a to prezenční formou v délce 8 vyučovacích hodin. V rámci kurzu jsou realizovány přednášky, skupinové diskuze, brainstorming, účastníkům jsou ukázány modelové situace a mají možnost vyzkoušet si osvědčené produkty na vlastní kůži.

Dohled na dosah pravidelně vypisuje otevřené kurzy s pevnými termíny. V případě zájmu však nabízí i možnost realizovat tzv. uzavřený kurz v předem domluveném termínu. Uzavřené kurzy jsou vhodné pro organizace nebo skupiny s nejméně 8 a maximálně 15 osobami.

Cena

Otevřený kurz

– cena za jednoho účastníka

Člen APSS ČR	1 950 Kč
Nečlen	2 550 Kč

Uzavřený kurz

– jednotná cena za uspořádaný kurz (min. 8 osob, max. 15 osob)

Člen APSS ČR	25 500 Kč
Nečlen	29 900 Kč

Otevřené kurzy na 1. pololetí 2024

Centrum Plzeň

Klatovská tř. 1383/55
301 00 Plzeň 3 – Jižní Předměstí

Termíny: 15. 1., 26. 2., 9. 4. 2024

Centrum Praha

Jugoslávských partyzánů 1580/3
160 00 Praha – Dejvice

Termíny: 13. 2., 5. 3., 5. 6. 2024

Centrum Ostrava

Smetanovo nám. 979/2
702 00 Moravská Ostrava a Přívoz

Termíny: 30. 1., 20. 3., 14. 5. 2024

Lektoři

ING. KRISTÝNA HEJDOVÁ se věnuje implementaci, výzkumu a vývoji technologií do prostředí sociálních služeb. Je spoluzakladatelkou a předsedkyní organizace Dohled na dosah, z.s. Dále je členem přípravných a realizačních týmů výzkumných projektů a podílí se na podpoře aktivit vedoucích k rozšíření asistivních technologií do praxe a každodenního života znevýhodněných osob i pečujících.

Mgr. Viktor Kubát, MBA, se věnuje řízení inovací a výzkumných projektů. Velký potenciál vidí v implementaci a vývoji asistivních technologií, čemuž se rozhodl intenzivně věnovat a v roce 2021 spoluzaložil Dohled na dosah, z.s., kde zastává pozici místopředsedy výkonného výboru. Dále spoluzaložil organizaci věnující se duševnímu zdraví Feel Well, z.s., a je spoluautorem on-line monitoringu stavu flow u pomáhajících profesí.

Kognitivní trénink očima lektorky

Na následujících řádcích bych se s vámi ráda podělila o praktické zkušenosti a nápady, které uplatňuji při kognitivním tréninku. Nutno však podotknout, že označení trenér paměti není úplně přesný, když lektorují či provádím individuální aktivizaci seniorů, nezaměřuji se vždy jen na trénink paměti, ale naopak ve velké míře uplatňuji procvičování kognitivních funkcí společně s pamětí. Při práci se seniory mi komplexnost, tj. procvičování kognice a paměti, dává totiž větší smysl.

■ **Text: Mgr. Monika Čermáková,**
lektorka kognitivního tréninku
a tréninku paměti

Pro mnohé z vás profesionálních, velmi vzdělaných, nápaditých a zkušených trenérů a trenerek paměti, aktivizačních pracovníků či terapeutů může být můj přístup v lektorování opakováním toho, co sami děláte. Vnímejte tedy prosím moji praxi jako možnou inspiraci. Avšak mnozí z vás s profesí trenéra paměti teprve začínáte, někteří z vás se až nyní nově stali aktivizačními pracovníky, někteří přišli do sociálních služeb z jiného oboru a určité jsou zde i studentí sociálních oborů, kteří nemají s kognitivním tréninkem a tréninkem paměti zkušenosti. Vám všem přeji, ať následující řádky jsou užitečným nástrojem pro vaši začínající praxi.

➤ Co jsou kognitivní funkce?

Pojem kognitivní vychází z latinského slova *cognoscere* čili poznávat. Jedná se tedy o takové poznávací procesy, díky nimž člověk **poznává svět i sám sebe**. Při těchto dějích dochází ke zpracování poznatků z vnějšího i vnitřního světa. Kvalita kognitivních funkcí a paměti se v průběhu života mění a jejich **funkčnost klesá s narůstajícím věkem. Zvláště, když není mozek pravidelně stimulován a trénován**. Z tohoto důvodu je mentální cvičení prostřednictvím kognitivního tréninku a tréninku paměti stejně tak důležité jako to fyzické.

➤ Vybrané kognitivní funkce pro trénink paměti i kognice

1. Vnímání

Příjemnou, nenáročnou a efektivní aktivitou pro aktivní seniory, ale i seniory s kognitivním deficitem v oblasti vnímání je procvičování prostřednictvím pěti základních smyslových orgánů – zraku, čichu, chuti, sluchu a hmatu.

Pro klienty jsem připravila konkrétní činnost, kterou jsem zároveň propojila i s předchozím aktuálním ročním obdobím, a to podzimem, dobou hojnosti na podzimní plody. Na začátku aktivity jsem přítom-

né uživatele požádala, aby zavřeli oči. Poté každý z nich dostal do rukou podzimní plodinu. Jejich úkolem bylo **prostřednictvím hmatu popsat její tvar, váhu, velikost i povrch** a uhodnout, o jakou plodinu se jedná. Dále následovalo **zapojení zrakového vnímání**, kdy popsalí barevnost plodiny i to, jak ji zrakově vnímají. Klienti byli také vyzváni, aby se zamysleli, zda má jejich plod ještě další barevné či tvarové modifikace. Bylo-li to možné, **zkusili i popsat čichový vjem** vybraných plodin. Závěrem tohoto cvičení měli možnost ještě **zapojit chuťové pohárky** a ochutnat různé druhy jablek. Avšak pozor! Každému uživateli byla dána miska nejen s kousky jablek. Do misky byl „propašován“ i malý kousek hrušky. Bylo zajímavé sledovat jejich reakce.

Aby **sluchový orgán** nezůstal upozaděný, připravila jsem klientům další **kognitivní činnost se zapojením sluchu, ale i se zapojením vizualizace (představivosti) a kreslení**. Jejich úkolem bylo prostřednictvím zvuku rozpoznat, na jakém místě se mohou nacházet, toto místo si představit a nakreslit alespoň 3 prvky spojené s daným místem. Například po dobu 20 vteřin byl klientům puštěn zvuk jedoucího vlaku, jak jej slyší cestující v kupé. Mnozí z nich bez problému zvuk uhodli. Vizualizovali si (představili si) toto prostředí a následně nakreslili třeba vagon, lokomotivu, sedadlo, typické „vlakové“ okno, kufr apod.

A protože vnímání světa kolem nás není jen o pěti základních smyslech, ale i dalších smyslových receptorech, jako je např. chlad a teplo, vymyslela jsem další zábavnou aktivitu, a to **rozdělování obrázků právě podle chladu a tepla**. Když byl na obrázku znázorněn hořící krb, tak jej klienti vložili do skupiny teplo. Pokud měli na obrázku iglú, dali jej na hromádku chlad. Kromě vnímání pocitu teplý a chladný se takto trénovala i další kognitivní funkce – kategorizace.

2. Kategorizace

Patří mezi základní myšlenkové operace, díky které máme **schopnost pochopit a uspořádat informace o světě**. Všechny jevy, objekty či prvky může člověk řadit

do jednotlivých kategorií neboli tříd podle společných znaků či vlastností, podle podobnosti i účelu nebo podle vzájemných vztahů. Jedná se o vděčnou disciplínu, která se dá aplikovat i **na jednoduché činnosti pro klienty s demencí**.

Právě pro ně bylo podporující následující cvičení. V pracovním listu měli nakreslenou jednu množinu, ve které se nacházely různé typy hub, a druhá množina obsahovala jiné objekty nacházející se v lese. Mezi nimi byl také jeden hříbek. Cílem cvičení bylo, aby klienti dokázali správně označit právě ten hříbek ve druhé množině. Takové či podobné cvičení nám ukáže, jak je **klient s kognitivním deficitem schopen kate-**

gorizovat čili v tomto případě rozpoznat vzájemnou souvislost mezi jednotlivými prvky v množinách.

Pokud byste chtěli kategorizaci propojit i s reflektováním tradic a svátků v průběhu kalendářního roku, můžete si pro vaši hodinu kognitivního tréninku nachystat následující cvičení. Blíží se vánoční čas a ten je spojený s řadou různých zvyků. Nachystejte si obrázky znázorňující vánoční tradice. Nemáte-li obrázky, napište je slovy na papír. Tyto tradice promíchejte třeba s velikonočními zvyky. Vytvořte klientům 2 kategorie – vánoční tradice a velikonoční tradice a nechte klienty jednotlivé zvyky třídít. Pro náročnější variantu cvičení můžete zařadit i další zvyky jiných svátků. Nebo můžete cvičení ztížit přidáním další kategorie nebo vymezením konkrétního vztahu, kupříkladu křesťanské tradice a lidové tradice. **Obtížnost cvičení je vždy v ruce lektora, který zná svoje klienty**

a ví, jaké jsou jejich možnosti a jak s nimi pracovat. Tato skutečnost patří k základním dovednostem práce lektora tréninku paměti a kognitivních funkcí.

3. Porovnávání

Porovnávání patří mezi další poznávací procesy, které je možné v kognitivním tréninku dobře uplatnit. Při takovém tréninku **se hledají rozdíly nebo shody** různých obrázků, textů či objektů. Činnosti na zlepšování schopnosti porovnávat velmi ráda zařazují do aktivizace seniorů. I oni sami na taková cvičení **pozitivně reagují a s oblibou je vykonávají**.

Mezi nejznámější úkoly patří například ten, kdy má člověk najít 10 rozdílů při porovnávání dvou obrázků. Různé materiály nabízejí jak lehkou formu úkolu, tak i těžší, více zaměřenou na detaily.

Někdy vytvořím podobné cvičení zúžením na hledání jen dvou stejných objektů s porovnáváním s dalšími, velmi podobnými objekty. V tomto čísle časopisu Sociální služby takové jedno cvičení s vánočním motivem najdete.

Klientům, se kterými pracuji, čas od času připravím zábavnější, ale o to náročnější formu porovnávacího cvičení. Ta poslední spočívala v tom, že 2 obrázky, které měli porovnat, si byly podobné jen zdánlivě, tím pádem se senioři museli při řešení úkolu více zkoncentrovat a zaměřit se jak na detaily, tak i na celek. Vysvětlím na příkladech: na jednom obrázku měli zobrazený vnitřek domu s konkrétně uspořádanými věcmi v domě. Na druhém obrázku byl stejný dům se stejnými věcmi, avšak po návštěvě řádícího zloděje nebyly věci už na svém místě, a navíc jednu věc z domu zloděj dokonce ukradl. **Senioři měli za úkol porovnávat, které věci zůstaly**

na svém místě, které se nacházely jinde a která věc byla z domu ukradena.

Když jsem toto cvičení dávala jak klientům domova, tak i studentům Senior akademie, bylo velmi pozitivní sledovat jejich plnou soustředěnost na úkol včetně lamentování nad neuvěřitelným „bordelem“, který zloděj po sobě zanechal. Na takové aktivitě se ukazuje, jak moc dobré je, když **cvičení zaujme a přináší mimo procvičování kognice i zábavu**. Je vhodné se zmínit, na základě osobní zkušenosti, že cvičení bylo určené především pro aktivní seniory a seniory plně orientované. Pro seniory s demencí není tento typ úkolu pro jeho náročnost vhodný.

Avšak to vůbec neznamená, že lidé s kognitivním deficitem či lehkou demencí by měli být upozaděni. U nich se mi dobře osvědčilo cvičení, které jsem naposledy vytvářela s podzimní tematikou. Připravila jsem pro ně obrázky různých dýní, některých si velmi podobných a některých zcela rozdílných. Obrázek každé dýně jsem rozstříhla napůl. Pak jsem před ně poskládala rozpůlené obrázky, ze kterých měli porovnáváním správně seskládat jeden celek, tj. jednu celou dýni. Líbila se mi u tohoto cvičení i vysoká variabilita obrázků dýní, protože ta mi **umožnila upůsobit náročnost aktivity každému seniorovi** zvlášť dle jeho aktuálních mentálních schopností a dovedností.

4. Srovnávání

Porovnávání a srovnávání jsou dle českého jazyka dozajista synonyma. Určitě to nerozporuji. Avšak pro účely kognitivního tréninku si pro osobní potřebu tyto dva procesy rozdělují. Zatímco proces porovnávání využívám spíše v případě hledání shody a neshody, tak **srovnávání používám u aktivit, kdy věci, jevy či předměty skládám podle určitého řádu**.

Zůstanu ještě u klientů s demencí. U nich se mi dobře osvědčují srovnávací cvičení, které jsem vytvořila do jednoho ze svých pracovních listů. Z jednoho předmětu, kupříkladu z betlémské hvězdy (když máme ten vánoční čas), jsem vytvořila celkem 5 jejích velikostí. Ty jsem pak umístila na řádek, nikoliv však seřazené podle velikosti. To byl jejich úkol. Klienti měli betlémskou hvězdu seřadit od nejmenší po tu největší.

Nejznámějším cvičením na srovnávání je **seřazování slov podle abecedy**. To obvykle používám jako rychlou kognitivní rozcvičku na úvod hodiny trénování paměti a kognice. Někdy, aby rozcvička nebyla fádní a jednoduchá, dám každému klientovi 5 až 10 přídatných jmen, např. měkký/á/é, dřevěný/á/é, sluneční. Poté je vyzvu, aby k nim našli vhodné podstatné jméno, avšak takové, které bude také srovnané podle abecedy. Chci-li tento úkol ještě

Pár slov o mně

Již 16. rokem pracuji jako sociální pracovnice v domově pro seniory. Aktuálně v Domově pro seniory Koniklecová Brno, v minulosti i v domově se službou DZR. Spolupracuji i se Senior akademií pod záštitou Městské policie Brno. Také jsem měla možnost 5 let působit jako vedoucí sociálního a aktivizačního úseku. Šance být součástí aktivizačního úseku a podílet se na smysluplných aktivitách pro seniory mě posunulo dál, k dalšímu mému osobnímu rozvoji. Absolvovala jsem vícedenní kurz, úspěšně složila zkoušky a stala se certifikovanou trenérkou paměti. Už během školení jsem si však plně uvědomovala, že kurz sám o sobě nestačí, abych se stala plnohodnotnou lektorkou tréninku paměti znalou všech úskalí práce se seniorem nejen v pobytovém zařízení. Proto jsem pokorně vnímala velkou vděčnost za získané několikileté zkušenosti v péči o seniory v rámci sociálních služeb.

Klienti domova si velmi rádi zkoušejí moje cvičení a úkoly. Stávají se tak i můji rádci a korektory. Za tuto symbiózu jsem velmi vděčná. Pomalu se takto rodí i můj vlastní koncept, který se věnuje kognitivnímu tréninku. Aktuálně se zabývám vytvářením pracovních listů pro okamžité používání v praxi. Setkat se s nimi můžete na mém webu www.procvicujpamet.cz nebo na sociálních sítích (Facebooku, Pinterestu). Snad se jednou z rodičů miminka stane dospělý, který bude užitečný mnoha lidem.

ztížit, tak k úkolu přidám další podmínku, a to aby slovo začínalo na stejné písmeno jako přídatné jméno. Pak dostaneme následující výsledek: dřevěný dům, měkké máslo, sluneční soustava. Taková cvičení jsou velmi **variabilní, dobře proveditelná** a vhodná k vyplnění případných prostojů či času, který lektor potřebuje získat k nachystání další aktivity.

» Krátkodobá paměť a demence

Ke konci článku ještě zmíním praxi s procvičováním krátkodobé paměti. Zažila jsem trénink paměti, který se zaměřoval jen a jen na zapamatování si různých údajů často prostřednictvím mnemotechnik. Ty jsou skvělé, pokud si potřebujete pamatovat často používané informace, například telefonní čísla, PINy, různá sdělení, která si nemůžete ihned napsat, ale potřebujete je zakrátko použít. Marne jsem si však lámala hlavu, jak moc je to použitelné v praxi u klientů ve velmi vysokém věku s lehkým kognitivním deficitem a u klientů s demencí.

»»»» 22

««« 21

Nevím, jak to máte vy ve svých praxích, ale s politováním musím říct, že **používání mnemotechnických pomůcek** pro zapamatování si třeba právě toho telefonního čísla či jednoduchých úkonů v posloupnosti za sebou **se mi u lidí postižených lehkou demencí neosvědčuje**. Navíc je ani nebaví a nezaujímou.

Z tohoto důvodu trénuji krátkodobou paměť jinak. Úplně nejvíce se mi v praxi osvědčila aktivita, kterou bych ráda do budoucna modifikovala pro různá témata či reflektování probíhajícího roku v závislosti na ročním období či probíhajících svátců a významných dní.

Vytvořila jsem velmi jednoduchý obrázek (vlastně původně jen na zkoušku), na kterém jsou různé výjevy – osoba v kuchyni, která krájí salám, vedle ní je kytka a za ní visí poličky apod. Těch výjevů je celkem osm. Pak jsem vytvořila stejný obrázek bez těchto objektů. V praxi pak pracuji s tímto materiálem velmi jednoduše. Nechám klienta, aby se na obrázek neboli na předlohu díval a snažil se zapamatovat všechny objekty. Pak obrázek dám pryč z dohledu a tuto činnost na chvíli přeruším. Mezitím se soustředíme a provádíme drobné úkony třeba na procvičování jem-

né motoriky rukou. Pak se vrátíme zpět k úkolu. Klientovi předložím jiný obrázek, na kterém je jen základní výjev a ostatní objekty dostane do rukou. Tyto objekty má do obrázku poskládat podle původní předlohy. Čas mezi jednotlivými úkony si určuje lektor opět dle možností klienta a pravděpodobnosti dosažitelného výsledku. **S tímto cvičením mám velmi dobré zkušenosti právě u klientů s lehkou i středně těžkou demencí.** K dobrému výsledku u těchto seniorů však dospějeme jen individuálním přístupem. Také je potřeba si připustit fakt, že často nelze mluvit o zlepšování paměti, ale jen o udržení aktuálního stavu či o zamezení prohlubování poruch krátkodobé paměti.

» Závěrem s nápadem

V článku jsem uvedla prozatím jen využití čtyř kognitivních procesů včetně krátkodobé paměti pro svoji praxi, ale samozřejmě poznávacích procesů je více. Hlavně ty nikdy nepracují samy o sobě odděleně od ostatních dějů a paměti.

Za důležitý faktor kvalitního tréninku paměti a kognice považuji i osobnost a nápaditost samotného trenéra či aktivizačního pracovníka. Právě svojí nápaditostí bych vás chtěla inspirovat pro vytvoření

vaší osobní aktivity pro vaše klienty, kdy můžete uplatnit procvičování sluchového vnímání, porovnávání i krátkodobou paměť, tedy toho, o čem se v článku zmiňuji.

» Inspirace pro vás

Vymyslete si pro své klienty kratičky příběh o tom, jak zloděj vykradl sousedův dům. Přesně popište, jak se celá věc odehrála – kde se trestný čin stal, v kolik hodin, kudy zloděj vnikl do domu, co tam zapomněl, co ukradl, čím zloděj odjel apod. Čím zábavnější vyprávění bude, tím lépe si to klienti zapamatují a pobaví se. Dále jim sdělte, že nyní policisté pátrají po podezřelém a že policistům necháte čas na dopadení. Poté po nějakou dobu dělejte s klienty jinou činnost. Můžete klidně zůstat u tématu a povídat si o oblíbených krimifilmech či o oblíbených detektivkách. Debatu ukončete tím, že policisté již dopadli podezřelého a zaznamenali jeho výpověď. Výpověď jim nahlas přečtete a vyzvete je, aby porovnali váš popis události s výpovědí zloděje. Je na vás, lektorech, jestli vytvoříte lživou výpověď zloděje, či nikoliv. A je na klientech, aby to poznali.

Tak ať se vám daří.

INZERCE

NUTRICIA
Nutridrink®
Compact

**KDYŽ JE CHUŤ
K JÍDLU TAKTO
MALILILINKÁ...**

Nutridrink Compact bohatý na energii pomůže doplnit potřebné živiny.

Zeptejte se lékárníka nebo lékaře na možnosti řešení podvýživy v nemoci.

www.nutridrink.cz

ONS22PATPAT20fCZ | Nutridrink Compact je potravina pro zvláštní výživu – potravina pro zvláštní lékařské účely pro řízenou dietní výživu při podvýživě související s nemocí. Určeno k užívání pod dohledem lékaře.

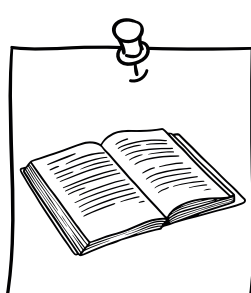
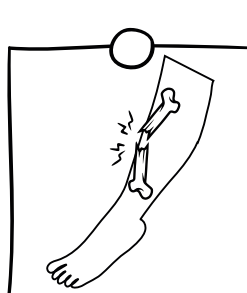
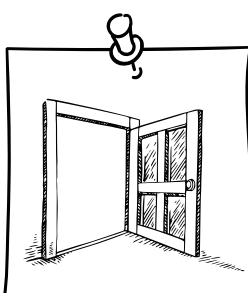
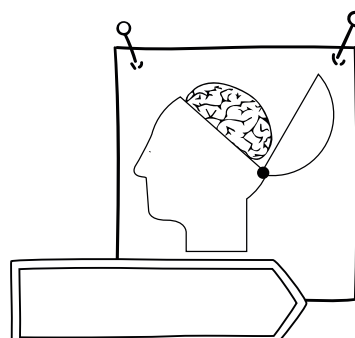
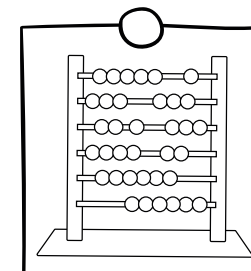
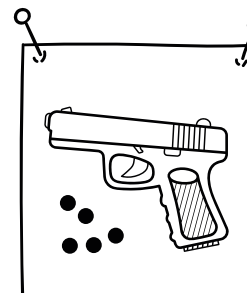
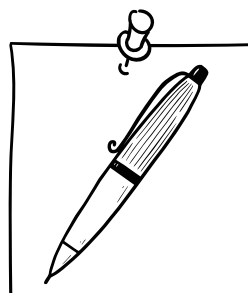
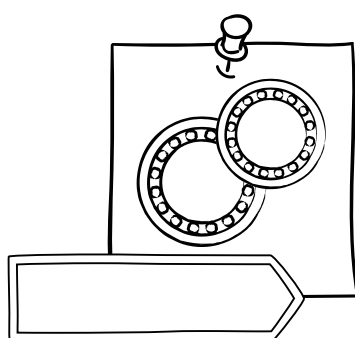
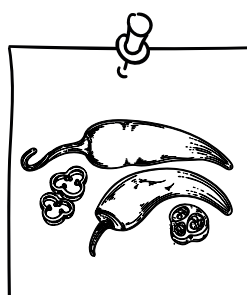
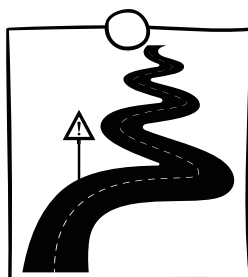
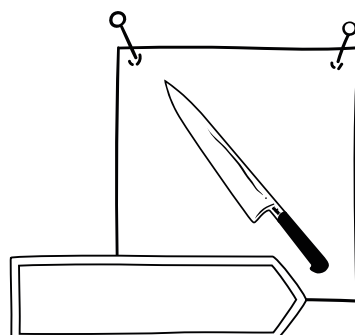
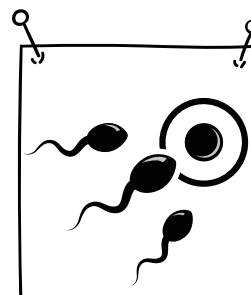
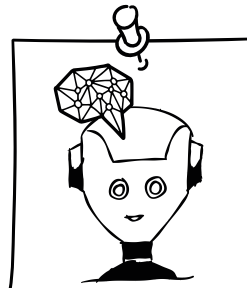
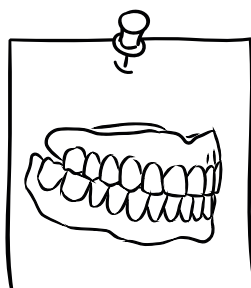
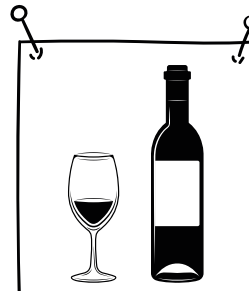
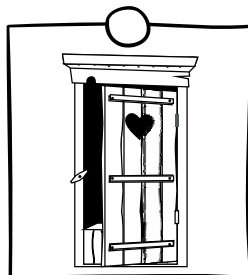
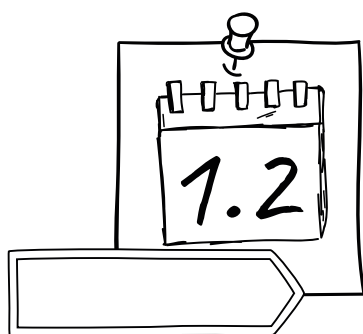

PRACOVNÍ LIST č. 2 – SPOLEČNÉ PŘÍDAVNÉ JMÉNO

Najdi nejvhodnější SPOLEČNÉ přídavné jméno vždy ke čtyřem daným obrázkům. Koncovka přídavného jména může mít podobu -ý, -á, -é.

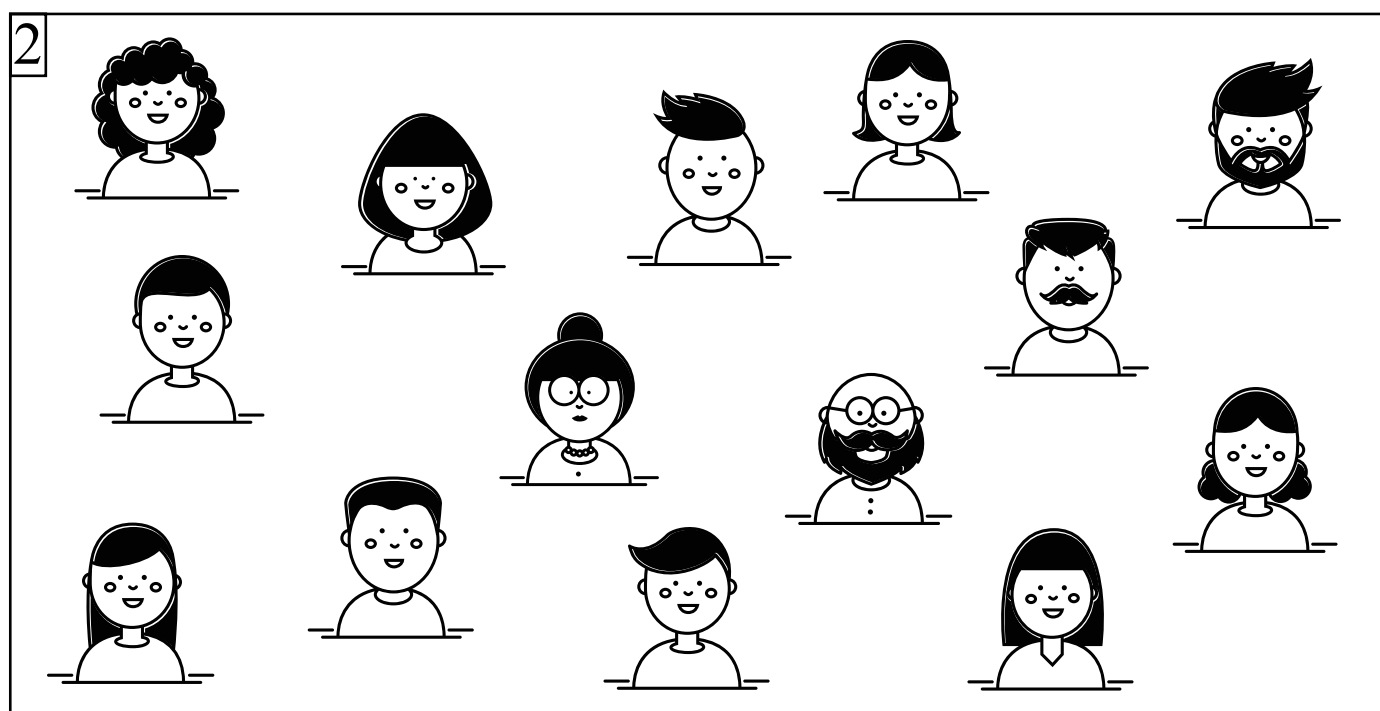
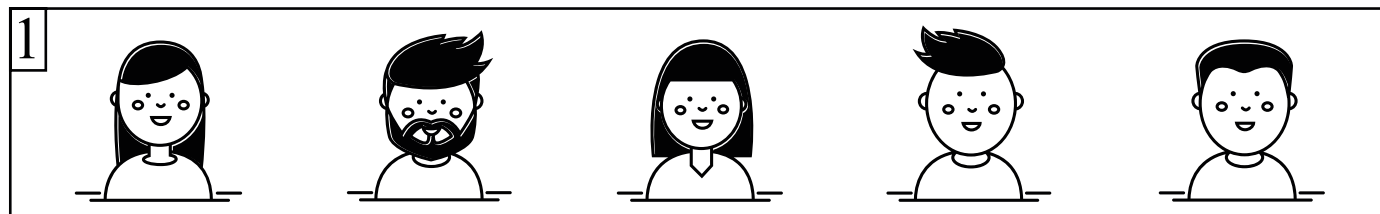

PRACOVNÍ LIST č. 3 – ZAPAMATUJ SI TVÁŘE

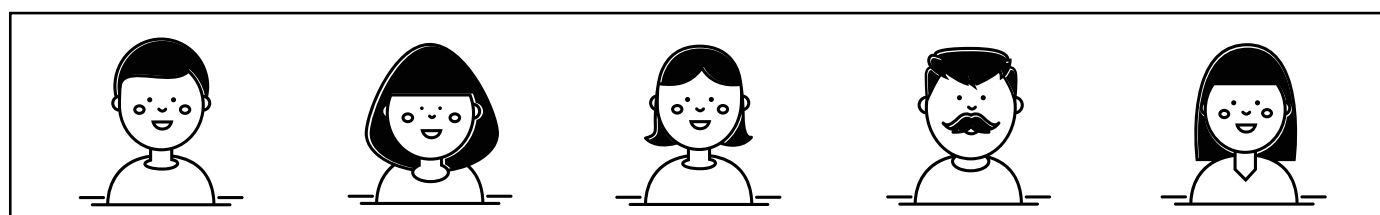
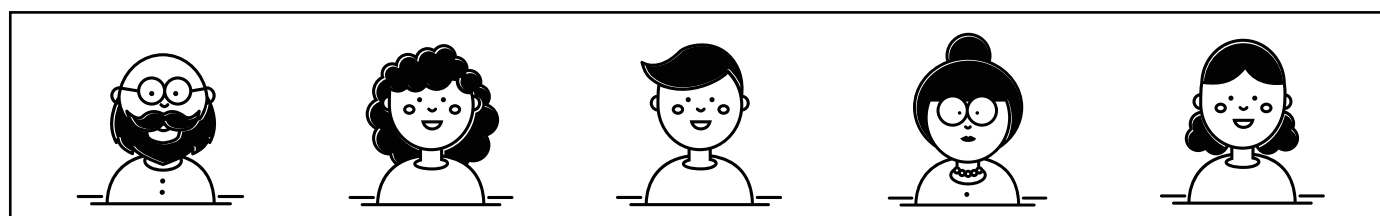
Trénink krátkodobé paměti – po stanovenou dobu (může určovat lektor/aktivizační pracovník dle schopnosti klienta) se dívej na obrázek č. 1, přičemž obrázek č. 2 je zakrytý. Úkolem je si zapamatovat jednotlivé obličeje. Po té obrázek č.1 zakryj a odkryj obrázek č. 2. Z něho pak vyber správné obličeje.

TIP PRO VÁS

Pro lepší trénink krátkodobé paměti je vhodné mít malou pauzu mezi dvěma úkony, tj. dívat se na obrázek a snažit se zapamatovat si obličeje – pauza – označit správné obličeje. V pauze lze vykonat např. cvičení na jemnou motoriku.

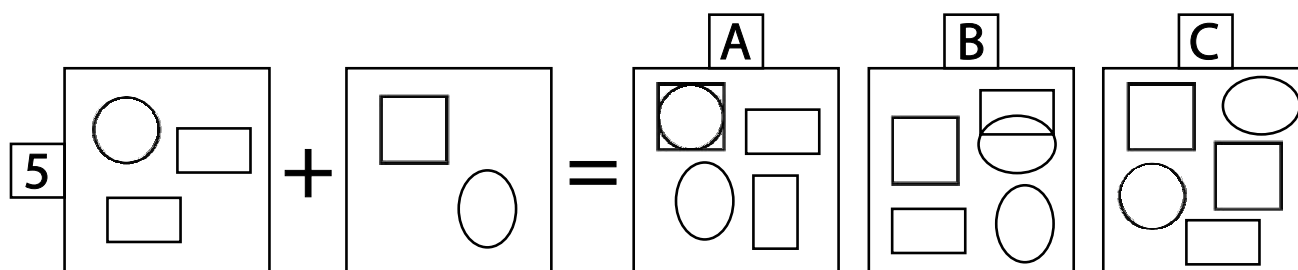
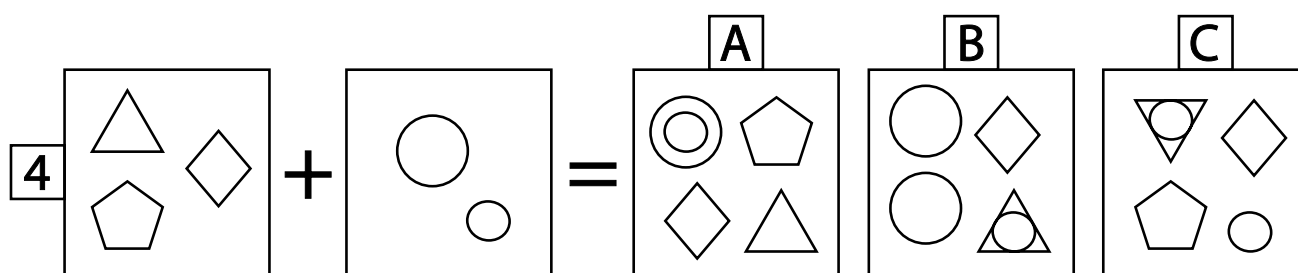
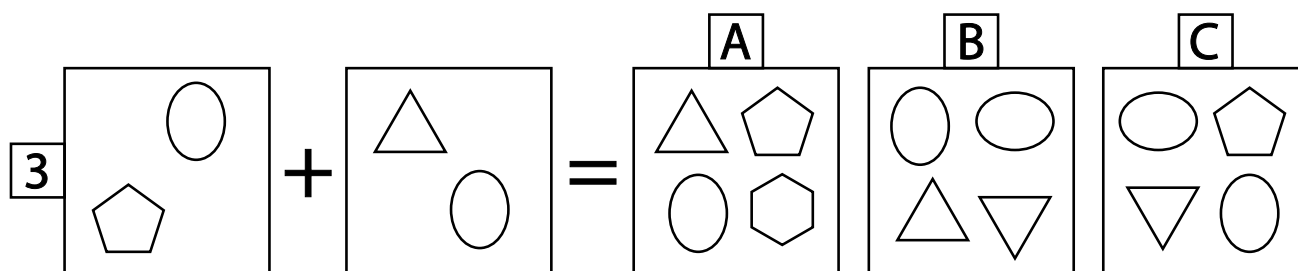
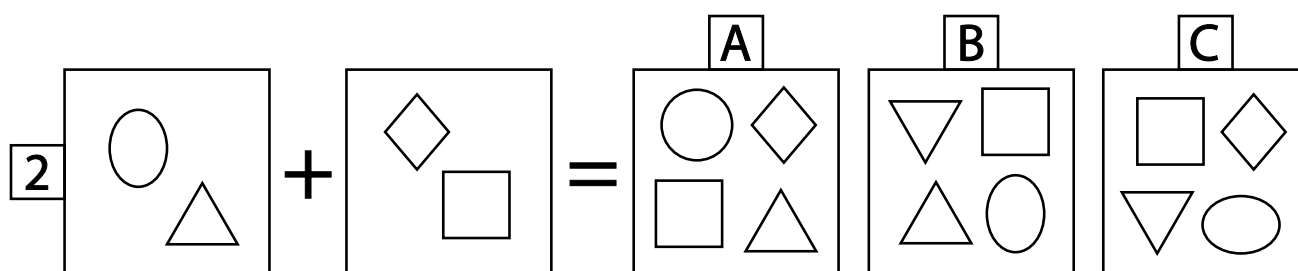
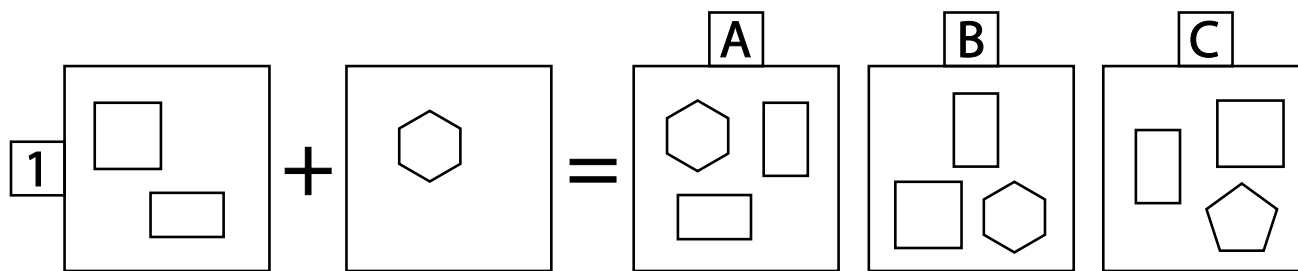

Bonusové šablony

PRACOVNÍ LIST č. 4 – PRŮNIK GEOMETRICKÝCH TVARŮ

Urči správný čtverec A, B nebo C, který vznikl průnikem dvou množin (množiny = čtverce, které obsahují geometrické tvary).

Řešení:

Pracovní list č. 1 auto s vánočním stroměčkem č.16

Pracovní list č. 2 SUCHÝ/Ě - únor, záchod, kašel, víno / UMĚLÝ/Á/Ě - slzy, chrup/zuby, inteligence, oplodnění
OSTRÝ/Á - nůž, zatáčka, paprika, hádka / KULIČKOVÁ/Ě - ložiska, pero, pistole, počítadlo / OTEVŘENÁ/Ě - hlava, dveře, zlomenina, kniha

Pracovní list č. 4 1B 2C 3C 4A 5A

KROTITELÉ MASTNOTY

Účinné až na
100 % mastnoty*

Šetřete čas svého personálu s řadou prostředků P&G Professional na odstraňování mastnoty

Už vás unavuje nespočet hodin strávených ve vaší profesionální kuchyni drhnutím odolných mastných skvrn? Přejete si, aby existoval způsob, jak personálu ušetřit čas a námahu, a přitom zachovat dokonalou čistotu? **Už nemusíte hledat dál. Prostředky z řady P&G Professional si s mastnotou poradí a jsou navrženy speciálně pro vytížený personál kuchyně.**

Díky pokročilé technologii odstraňují výrobky P&G Professional mastnotu a nečistoty v rekordně krátkém čase, abyste se vy mohli soustředit na skutečně důležité věci: na poskytování dokonalých služeb vašim klientům. Ať už se jedná o připečenou mastnotu na hrncích a pánvích, mastné skvrny na uniformách kuchařů nebo odolnou špínu na digestořích, P&G Professional si se všemi těmito problémy snadno poradí.

Každá lahev **tekutého prostředku na ruční mytí nádobí Jar Professional** vám v kuchyni pomůže odstranit odolnou mastnotu a sníží nutnost drhnutí na polovinu¹. Stačí malé množství prostředku, takže si jeho čisticí sílu můžete užívat dlouho bez nutnosti ho neustále dokupovat. Vyzkoušet můžete také **detergent a oplachovač do myčky nádobí Jar Professional**, které si poradí s těmi nejodolnějšími nečistotami i při krátkých cyklech. Už vás nebaví bojovat s odstraňováním odolných mastných skvrn z uniforem vašich zaměstnanců? Pokud chcete mít dokonale čisté prádlo, nesmí ve vaší výbavě chybět **Ariel Professional** pro profesionální použití. Jeho účinné složení rozpouští mastnotu a pomáhá ji odstraňovat z vláken. Působí na širokou škálu kuchyňských nečistot, včetně skvrn od oleje nebo potravin, a odstraňuje také zbytkové pachy. Navíc se s **P&G Professional** zbavíte mastnoty bez ohrožení rozpočtu. Rozlučte se s dlouhými hodinami strávenými drhnutím mastnoty a ve zlomku času se radujte z čistějších povrchů. Díky své všestrannosti je **Jar Professional ultrasilný odmašťovač** ideální pro širokou škálu povrchů a přináší až o 40 % rychlejší a snadnější odstraňování odolné mastnoty^{**}.

Nedovolte, aby vás mastnota zpomalovala. Zařadte se mezi bezpočet profesionálních kuchyní, které mohly díky přechodu na řadu P&G Professional změnit způsob úklidu.

Zjistěte více

**Professional
support™**

Oficiální partner P&G Professional pro ČR/SR
info@profsupport.cz | +420 774 728 358
www.profsupport.cz

P&G Professional™
WOW, to je ČISTOTA!

Schizofrenie

2. díl

V tomto díle našeho seriálu si řekneme, jak vypadá psychopatologický obraz schizofrenie. Je natolik bohatý a barvitý, že téměř neexistuje psychiatrický příznak, který by se u schizofrenie nevyskytoval.

■ **Text: MUDr. Helena Kučerová, HonDG,**
emeritní odborný psychiatr, Hranice,
okr. Přerov

S nad jediné, s čím se rozhodně u schizofrenie nesetkáme, jsou poruchy vědomí, a to jak kvantitativní (somnia¹, sopor², kóma), tak kvalitativní (delirium, stav zmatenosti, mráкотný stav).

U schizofrenie se tedy mohou vyskytnout nejrůznější příznaky, avšak nikdy ne všechny dohromady, nýbrž v určitých skupinách, které tvoří jednotlivé syndromy, v nichž se příznaky navzájem ovlivňují. Žádný příznak se nevyskytuje izolovaně.

Je také rozdíl mezi klinickým obrazem v době ataky schizofrenie a v době její remise. Podstatnou roli zde hraje rovněž čas, protože schizofrenie je porucha progredující, tedy postupující v čase. Říkáme, že schizofrenie teče, plyne, jede. Existuje např. forma pomalu progredující, pomalu tekoucí, mající svá typická specifika.

Schizofrenie tedy není nějaký stacionární stav jako např. stav po amputaci končetiny, stav po operativním odstranění ledviny, oka apod. (i když ani ty nejsou stacionární), je to porucha velmi dynamická, neustále „v pohybu“, neustále se vyvíjející. To má svá negativa, protože porucha nahlodává a ničí osobnost člověka, ale má to i svá pozitiva v tom smyslu, že je zde dána šance na její příznivé léčebné ovlivnění.

➤ Schizofrenní ataka

Psychopatologický obraz schizofrenní ataky je vždy více či méně bouřlivý. Většinou bývá psychotický, tedy vyskytují se v něm příznaky psychotické. Je to především inkohereční (nesouvislé) myšlení, které se projevuje v řeči, kde zjišťujeme rozvolněné asociace. Řeči pacienta pak není dostatečně rozumět, pacient mluví „páté přes deváté“, i když při delším poslouchání můžeme jakýsi smysl v jeho produkci najít.

Další výraznou poruchou myšlení jsou bludy, tedy poruchy obsahu myšlení, kdy pacient je skálopevně a nevyvratně přesvědčen o nějaké skutečnosti, která se nestala nebo není ani možná. Klasický

příklad, který se již léta traduje z dřívějších učebnic, je pacientovo přesvědčení, že v naší zeměkouli je ještě jedna větší. Mnozí pacienti mají také sklon k patologickému filozofování, tzv. planému mudrování, kdy se neustále obírají různými banálními otázkami (proč je tráva zelená, proč někdo řekl to nebo ono, jestli jsou ovlivňování satanem apod.).

Velmi často se v atace vyskytují také halucinace (poruchy vnímání), především sluchové verbální, které nemocný nazývá „hlasy“. „Hlasy“ mohou být ženské nebo mužské, někdy hovoří mezi sebou, jindy přímo oslovují pacienta a nezřídka pacientovi spílají nebo něco příkazují (halucinace imperativní). Ty jsou velmi nebezpečné, protože nemocný hlasům věří a může podle jejich příkazu jednat, např. někam odejít, něco rozbít, někomu ublížit, nebo dokonce spáchat sebevraždu.

Knihu *Psychiatrické minimum* od autorky článku MUDr. Heleny Kučerové, HonDG, můžete zakoupit na e-shopu APSS ČR www.obchodapssc.cz.

Kromě uvedených typických psychotických příznaků se ve schizofrenní atace vyskytují také poruchy emotivity, a sice různě hluboké stavy deprese a úzkosti, které nejednou vedou k sebevražednému jednání. Pro schizofrenii typické jsou stavy emoční ambivalence (obojakosti), tj. stavu, kdy pacient současně něco nebo někoho má a nemá rád, něco chce a nechce, čili v jedné

chvilí má zcela protichůdné pocity vůči určitému objektu nebo situaci.

Z dalších příznaků pak jsou velmi důležité poruchy spánku, nesoustředivost, únava a snížení pracovní výkonnosti, nechutenství, bušení srdce a řada dalších. Velmi závažný a častý je také psychomotorický neklid, kdy pacient pobíhá sem a tam, nevydrží na místě, nevydrží v klidu sedět nebo stále něco dělá rukama a bere do rukou různé věci.

Lékaři a sestry v nemocnici i v ambulanci proto musí dbát zvýšené opatrnosti, aby v ordinaci nenechávali volně ležet předměty (nože, nůžky, sklenice, těžítka na papíry, tlakoměr, ozdobné sošky apod.), jimiž by se pacient mohl pořezat nebo jimi házet a ublížit sobě či někomu jinému.

➤ Kdy se jedná o blud

V této souvislosti bych ráda zdůraznila někdy velmi obtížnou diagnostiku bludu (7, s. 16–20). Časté je totiž pacientovo bludné přesvědčení, že ho někdo pronásleduje, že mu chodí do bytu a krade peníze, že je mu manželka nevěrná apod., což jsou bludy paranooidně persekující, bludy emulační a jiné.

V těchto případech musíme připustit, že někdy jsou podobné situace možné, a je třeba se řídit přísnými diagnostickými pravidly stanovení bludu, abychom nenálepkovali psychózou zdravého člověka. Snad největší nebezpečí je u bludů hypochondrických, kdy si pacient stěžuje na různé bolesti a tvrdí, že má rakovinu. Je tedy třeba jej nechat důkladně somaticky vyšetřit, zda skutečně není tělesně nemocen.

Pro stanovení diagnózy bludu musí být splněno nejméně pět kritérií (7, s. 16–20):

1. blud neodpovídá skutečnosti, tvrzení není pravdivé;
2. blud je nevyvratitelný, tedy postižený člověk je o tomto tvrzení skálopevně přesvědčen a není ani ochoten o něm diskutovat; naopak snaha jeho okolí ho z jeho omylu vyvést jej může rozčilovat a vést až k agresivitě;
3. blud je vždy paralogický, je chybný v logice;
4. blud dominuje v myslí pacienta a pacient se jím neustále obírá, prožívá ho, může pociťovat úzkosti a strach, a hlavně – pacient pod vlivem bludu jedná (mění

Lékaři a sestry v nemocnici i v ambulanci proto musí dbát zvýšené opatrnosti, aby v ordinaci nenechávali volně ležet předměty (nože, nůžky, sklenice, těžítka na papíry, tlakoměr, ozdobné sošky apod.), jimiž by se pacient mohl pořezat nebo jimi házet a ublížit sobě či někomu jinému.

¹ Snížená bdělost, spavost, z níž lze člověka snadno probudit.

² Těžší porucha vědomí s hlubokým spánkem, pacienta lze probudit pouze silnými podněty (např. bolestivými).

zámky od bytu, schovává před domnělými zloději věci, odmítá jíst domněle otrávené jídlo, sleduje manželku, kam chodí, prohlíží jí kabelku, prádlo atd.;

5. snad nejdůležitější je, že blud nikdy není v psychopatologickém obraze osamocen, vždy vzniká na bázi porušené psychiky, nikdy ne u zdravého člověka.

Jsem si vědoma toho, že tyto podrobnosti spadají do kompetence lékařů, nicméně i další pracovníci ve zdravotnictví a pečovatelé se mohou s podobnými pacienty/klienty setkat a uvedená diagnostická vodítka jim mohou být nápomocna v někdy problematických situacích.

Ukázka inkoherečního myšlení a planého mudrování

Z dopisu pacientky autorce (7, s. 60–61): „Vážená paní doktorko, děkuji Vám za pozvání k Vám (míněno do ordinace). Ale není třeba. Po přečtení mého dlouhého dopisu mě pochopíte. (...) Všimám si všeho dění kolem sebe. Ráda píši rozsáhlé dopisy, mám ráda upřímné lidi, ráda chodím do přírody. Dobře zvládám domácí práce. Kdo nic nedělá, je nervosní, svádí vinu na druhého. Práce šlechtí člověka. Pohyb je lék na každý věk. Stará moudrost praví, nejdražší je zdraví. Skromnost v jídle, pití, prodlužuje živobytí. Jez do polosyta, pij

do polopita, vyjdou ti na plná léta. Kouření krátí dech a věk. Tloustnout znamená stárnout. Veselost je půl zdraví. Kdo jiným škodí, sobě neprospívá. S úsměvem jde všechno líp. K myšlení je třeba mozek, nemluvě už o člověku. Úředník je mluvící zákon a zákon je němý úředník. Nemilovat lidi znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost znamená stávat se hlupákem. Intelekt je neviditelný pro toho, kdo žádný nemá. Každý si zametl před svým prahem, ale smetl nechal na ulici. Mnozí nemohou pochopit, že i do vlastního mozku je třeba investovat.“

Schizofrenie v remisi

Remise může být kvalitní, nebo méně kvalitní. I zde se projevuje dynamika schizofrenního procesu a kvalita remise v průběhu času může kolísat. Ve kvalitní remisi se nevyskytují žádné psychotické příznaky ani hlubší deprese či úzkosti a pacient se cítí relativně dobře. Ve většině případů je schopen pracovat za ulehčených podmínek a zvládat péči o sebe, případně o své děti a o domácnost.

Ne vždy se však i při nejmodernější léčbě podaří psychotické příznaky zcela odstranit. Hovoříme pak o reziduálních bludech, reziduálních halucinacích a dalších reziduálních symptomech, které jsou však natolik dezaktualizovány a pacientem emočně

ně zpracovány, že nejsou pro pacienta ani jeho okolí nebezpečné.

Co se však v remisích objevuje pravidelně a také vykazuje zhoršování v čase, to jsou příznaky deficitu (dříve zvaného defektu) osobnosti: snadná navitelnost, hypobulie, apatie, emoční oploštělost, ochuzené až vychudlé myšlení, ale i fyzické deficity: slabost, zhoršení imunity a další. Ale o tom zase příště.

Literatura:

1. Bleuler E. *Dementia praecox oder Gruppe der Schizophrenien*. Leipzig: Deuticke, 1911.
2. Castle D, Bossanac P. *Schizophrenia and depression*. *Medical Journal of Australia Open*, 2012; I(Suppl 4): 36-39.
3. Češková E. *Schizofrenie a její léčba*. Praha: Maxdorf, 2012.
4. First MB, Pincus HA. *Definitions of schizophrenia*. *British Journal of Psychiatry*, 1999; 74(3): 273.
5. Gilmore JH. *Understanding what causes schizophrenia: a developmental perspective*. *American Journal of Psychiatry*, 2010; 167: 8-10.
6. Kučerová H. *Schizofrenie v kazuistikách*. Praha: Grada Publishing, 2010.
7. Kučerová H. *Psychiatrické minimum*. Praha: Grada Publishing, 2013.

INZERCE

primus.
GET AHEAD IN LAUNDRY

Děkujeme našim spokojeným zákazníkům za přízeň v roce 2023
a přejeme hodně štěstí, zdraví a pohody do roku 2024.

Alliance Laundry CE s.r.o. | Místecká 1116 | 742 58 Příbor | E: sales-out@alliancels.com | T: 556 768 800 | www.primuslaundry.com

V sociálních službách chybí třikrát více pracovníků než v roce 2020

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR provedla po 3 letech rozsáhlé dotazníkové šetření, které zjišťovalo, kolik zaměstnanců aktuálně chybí v sociálních službách. Zatímco v roce 2020 poskytovatelé sociálních služeb postrádali zhruba 1 000 pracovníků, nyní je to téměř 3 000.¹

■ **Text: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,** prezident APSS ČR;
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., proděkan pro vědu a tvůrčí činnost, Fakulta veřejných politik Slezské univerzity v Opavě

Respondentů, kteří upozornili na nedostatek zaměstnanců, bylo 59%. Nejvíce chybí pracovníci v sociálních službách, tedy pečovatelé a pečovatelky (konkrétně 1 305), následují další profese jako zdravotničtí pracovníci (všeobecné sestry, praktické sestry a další nelékařské profese), sociální pracovníci, technicko-hospodářské a administrativní profese, ale i pedagogičtí pracovníci.

Nedostatek pracovníků v sociálních službách, zejména pečovatelek, pečovatelů a zdravotních sester, trápí v rozdílném měřítku všechny evropské země. Řada západoevropských zemí nevyužívá naplno kapacity sociálních služeb právě z důvodu nedostatku zaměstnanců. Pokud srovnáme počty chybějících pracovníků v jednotlivých krajích, nejvíce pracovníků chybí poskytovatelům sociálních služeb v hlavním městě Praze (420), Středočeském (387) a Jihomoravském (374) kraji. Naopak nejméně pracovníků postrádají poskytovatelé v Libereckém (98), Karlovarském (103) a Jihočeském (115) kraji.

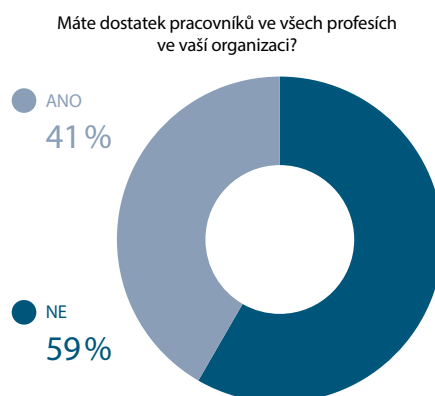
¹ Dle výsledků dotazníkového šetření chybí v sociálních službách konkrétně 2 826 pracovníků.

Tabulka č. 1: Nedostatek pracovníků dle krajů

Kraje	Počet chybějících pracovníků (v absolutních hodnotách)	Kvalifikovaný odhad za celý sektor (v absolutních hodnotách)
Hlavní město Praha	307	420
Jihočeský kraj	84	115
Jihomoravský kraj	273	374
Karlovarský kraj	75	103
Kraj Vysočina	140	191
Královéhradecký kraj	106	146
Liberecký kraj	71	98
Moravskoslezský kraj	156	214
Olomoucký kraj	106	145
Pardubický kraj	121	166
Plzeňský kraj	97	132
Středočeský kraj	282	387
Ústecký kraj	134	184
Zlínský kraj	112	153
Celkem	2 063	2 827

➤ Zaměstnávání Ukrajinců

Cílem průzkumu bylo také zjistit, kolik lidí z Ukrajiny je zaměstnáno v sociálních službách. Z výsledků vyplývá, že v sociálních službách pracuje zhruba 1 000 Ukrajinců, což představuje přibližně 1% zaměstnanců v sociálních službách. Z těchto 1 000 pracovníků jich je 44% v tzv. režimu dočasné ochrany. Potenciál ke zvýšení počtu zaměstnanců pobývajících na českém území v rámci dočasné ochrany tedy stále existuje.

➤ Řešení existuje, ale zatím je v nedohlednu

Segment sociálních služeb je nejrychleji rostoucím zaměstnavatelským odvětvím. V Evropě v tomto segmentu v současné době pracuje zhruba 11 milionů zaměstnanců, což představuje 5% veškeré pracovní síly (pro porovnání v zemědělství pracují 2%). Za posledních 10 až 15 let vznikly 2 miliony nových pracovních míst. Dle odhadů evropské asociace European Ageing Network aktuálně v Evropě chybí až 1 milion pracovníků a evropská strategie péče (EU Care strategy), která byla zveřejněna Evropskou komisí v loňském roce, uvádí, že Evropa bude do roku 2050 potřebovat 1,6 milionu dalších pracovníků.

Řešení, a to nejen v České republice, ale i na evropské úrovni se již několik let hledají a diskutují. Východisko nebude jednoduché realizovat ani se nenajde rychle. Týká se to nutnosti zvyšovat odměňování zaměstnanců v sociálních službách, kdy za poskytovatele vnímáme jako důležité spíše zvyšovat zdroje, aby bylo možné více využívat tzv. nenárokové složky mezd a platů (osobní ohodnocení, odměny apod.), než tomu bylo v minulosti. Dále je to snižování fyzické a duševní zátěže, s čímž souvisí i více pracovníků na 1 klienta, a konečně i zvyšování atraktivity a prestiže práce v sociálních službách.

Zlepšování pracovních podmínek se věnuje také strategie Evropské komise – EU CARE STRATEGY.

Nedostatek pracovních sil v EU je stále výraznější, a to i v období po pandemii. Odráží strukturální výzvy, jako je stárnutí populace, dvojitý přechod na digitalizaci a boj s klimatickou krizí, špatné pracovní podmínky v některých odvětvích a profesích a nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Nedostatkem pracovních sil je kvůli často obtížným pracovním podmínkám a nízkým mzdám postiženo zejména odvětví péče.

Atraktivitu pracovních míst v oblasti péče může zvýšit zajištění lepších pracov-

Tabulka 2: Nedostatek pracovníků dle pracovního zařazení

Pracovní zařazení	Počet chybějících pracovníků (v absolutních hodnotách)	Kvalifikovaný odhad za celý sektor (v absolutních hodnotách)
Pracovníci v sociálních službách	953	1 306
Sociální pracovníci	252	345
Zdravotničtí pracovníci (všeobecná sestra, lékař, fyzioterapeut, ergoterapeut, nutriční terapeut aj.)	517	708
Pedagogičtí pracovníci	30	41
THP pracovníci (administrativní pracovník, ekonom aj.) a manuální pracovníci (řidič, údržbář, kuchař, pracovník úklidu, prádelny aj.)	311	426
Celkem	2 063	2 826

Řešení, a to nejen v České republice, ale i na evropské úrovni se již několik let hledají a diskutují. Východisko nebude jednoduché realizovat ani se nenajde rychle.

ních podmínek a mezd podpořené silným sociálním dialogem, vzděláváním a odbornou přípravou. Pracovníci v oblasti dlouhodobé péče a předškolního vzdělávání a péče by měli mít možnost účinně uplatňovat svá sociální a pracovní práva bez ohledu na typ zaměstnání nebo na to, zda jsou zaměstnanci, nebo samostatně výdělečně činní. Poskytování příležitostí k profesnímu rozvoji pracovníkům v oblasti péče prostřednictvím rekvalifikací a zvyšování kvalifikace pomáhá zvyšovat odolnost tohoto odvětví vůči neočekávaným otřesům, jako je například pandemie covidu-19, a pomáhá pracovníkům v jejich kariérním postupu. Lepší pracovní podmínky také pomohou přilákat do této profese více lidí, včetně mužů, a zlepšit tak genderovou rovnováhu v tomto odvětví.

Legální migrace může být klíčovou hnačící silou při řešení nedostatku pracovníků sil. Již dnes pracuje v sociálním sektoru mnoho lidí ze zemí mimo EU. Migrující pracovníci v oblasti péče však často pracují načerno nebo v nejistých podmínkách. Sdělení „Přilákání dovedností a talentů v EU“ zdůrazňuje, že udržitelné a legální cesty migrace ze zemí mimo EU za prací v odvětví péče by mohly poskytnout příležitost jak migrujícím pracovníkům v oblasti péče, aby začali kariéru v EU, tak zemím EU, aby pomohly uspokojit svou poptávku po pracovních místech. Tyto příležitosti mohou být cenné i pro osoby prchající před ruskou agresí na Ukrajině, zejména pro zkušené pracovníky v oblasti péče, kteří chtějí hle-

dat zaměstnání při pobytu v EU. Je třeba posoudit, zda a do jaké míry by nástroje EU mohly pomoci zlepšit přijímání migrujících pečovatelských pracovníků do EU, a to ke vzájemnému prospěchu všech členských států a zemí původu, a zároveň zajistit etický nábor migrantů. Ve svém závěru, ale i v doporučeních směrem ke členským zemím Evropská komise konstatuje: „Zlepšování péče pomáhá zajistit, aby se ženy i muži mohli rovnocenně zapojit do práce a společnosti a zároveň pečovat o své blízké. Cílem je zajistit, aby pracovníci v oblasti péče měli lepší pracovní podmínky, což by mělo zvýšit odolnost a atraktivitu tohoto odvětví a přispět k vytváření nových pracovních míst, která by odpovídala rostoucí poptávce.“

APSS ČR sdružuje celkem 1 319 zařízení sociálních služeb, z toho se 677 organizací zapojilo do dotazníkového šetření, což je 51 %. Celkem 59 % dotázaných organizací se potýká s nedostatkem pracovníků. Největší nedostatek pracovníků pociťují v organizacích zřizovaných krajem (65 %), církví (64 %) a v neziskových organizacích, obchodních společnostech aj. (61 %). Nejvíce pracovníků chybí na pozicích pracovníků v sociálních službách, celkem 953 pracovníků. Následují zdravotnické profese, ve kterých chybí 517 pracovníků, a dále THP a manuální pracovníci, kterých chybí 311. Organizace, které se zapojily do dotazníkového šetření, uvedly celkem 2 063 chybějících pracovníků napříč pracovními zařazením. Kvalifikovaným odhadem sociální služby v České republice postrádají přibližně 3 000 pracovníků. Nejčastěji zmiňují pracovníky v sociálních službách (1 306) a zdravotnické pracovníky (708). Pokud srovnáme počet chybějících pracovníků v jednotlivých krajích, chybí nejvíce pracovníků poskytovatelům sociálních služeb v hlavním městě Praze (307, resp. 420), Středočeském (282, resp. 387) a Jihomoravském (273, resp. 374) kraji. Naopak nejméně pracovníků postrádají poskytovatelé v Libereckém (71, resp. 98), Karlovarském (75, resp. 103) a Jihočeském (84, resp. 115) kraji.

INZERCE

Děkujeme vám

za další rok naplněný
dobrým pocitem, že naše
spolupráce má smysl.

Krásné Vánoce a štěstí v novém
roce vám přeje váš dodavatel
zdravotnického materiálu

MK MARKET

Je možné pořizovat zvukový či obrazový záznam úředních osob?

Poskytovatelé sociálních služeb mohou pořizovat zvukové záznamy ze státních kontrol, tj. např. během inspekce sociálních služeb či kontroly registračních údajů apod., a bez nutnosti souhlasu kontrolního orgánu. Vyplývá to z právního stanoviska, které nechala APSS ČR vypracovat na základě podnětu poskytovatelů sociálních služeb. Záznam je obecně možné dle advokátní kanceláře Sustek & Co. pořizovat, ale za podmínek uvedených v právním stanovisku.

■ **Text: doc. JUDr. Petr Šustek, Ph.D.,**
advokát,
Mgr. Anna Vozanková,
Mgr. Jaroslav Červinka,
Sustek & Co., advokátní kancelář

Zcela základním východiskem obsaženým přímo v Ústavě ČR je: „Každý může činit, co není zákonem zakázáno.“ Naopak na činnost orgánů veřejné moci a správních úřadů se uplatní pravidlo opačné, a tedy že vše co není dovoleno, je zakázáno.

Nahrávání úředních osob obecně zakázáno v současné době právními předpisy není. Zákonná úprava však určuje meze, které se na pořizování zvukových anebo obrazových záznamů uplatní. Jedná se zejména o instituty ochrany osobnosti a soukromí a s tím související ochrana osobních údajů.

➤ Zákonná omezení – ochrana osobnosti a ochrana osobních údajů

A) Ochrana osobnosti

Jak již bylo uvedeno výše, limity možnosti pořizování nahrávek soustřeďuje zákonodárce v občanském zákoníku v právní úpravě ochrany osobnosti (všeobecného osobnostního práva ve všech složkách – např. zdraví, život, čest, důstojnost, vážnost, projevy osobní povahy, soukromí). Obecně platí, že do soukromí osob nelze zasahovat.

Nutno poznamenat, že pojem soukromí je vykládán velmi široce a nezahrnuje pouze nejbližší okolí jednotlivce, v němž žije,

chápáno jako domov a rodina. Do tohoto pojmu je řazen též život, ve kterém se člověk rozvíjí a navazuje vztahy s jinými lidmi, a tedy rovněž stránku obchodní a profesní, a to zvláště v případech, kdy jednotlivec vykonává svobodné povolání, neboť potom je práce součástí jeho soukromého života a není možné určit, do jaké míry v daném okamžiku pracuje, či realizuje svůj soukromý život.

Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Svolení jako projev autonomie vůle nahrávaného je základním prostředkem, kterým lze zásadu nedotknutelnosti osobnosti prolomit. Dále zákon připouští výjimky, tedy popisuje možnosti, kdy lze nahrávat člověka a nahrávky použít i bez jeho výslovného souhlasu (tzv. licence).

Občanský zákoník mj. stanoví, že svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.

Dále platí, že svolení není třeba ani v případech, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí na základě zákona k úřednímu účelu, nebo v případě, že někdo

veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.

Rozhodovací soudní praxe, zejména Ústavního soudu ČR, nahlížela v minulosti na možnost uplatnění licencí spíše restriktivně. Situace se změnila v posledních letech, a to v případech, kdy soud identifikuje v právním konfliktu slabší stranu sporu. Lze dovodit, že v případě konání inspekce stran nadřazeného správního úřadu bude kontrolována osoba v postavení slabší strany.

Ústavní soud ČR zejména ve dvou případech připustil (byť nikoli bez výhrad) provedení důkazu nahrávkou bez souhlasu nahrávaného.¹

Základní brzdou provádění nahrávek je vždy tzv. test proporcionality (tzv. zkoumání přípustnosti střetu dvou práv z hlediska kritérií vhodnosti, potřebnosti a proporcionality v užším slova smyslu). Každé připuštění zásahu do práva na soukromí je ze své povahy chápáno jako výjimka, která musí být přísně přiměřená. Zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového či obrazového záznamu zejména nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.

B) Ochrana osobních údajů

Pořizování nahrávek je považováno za zpracování osobních údajů, na které se uplatní úprava nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. 4. 2016, obecné nařízení o ochraně osobních údajů (dále jen „GDPR“).

Osobními údaji se rozumí jakékoliv informace o identifikované či identifikovatelné fyzické osobě. Jelikož lze na základě zvukových anebo obrazových nahrávek osoby v nich zachycené identifikovat, jedná se o proces zpracování osobních údajů.

Zpracovávat osobní údaje lze opět pouze v případě naplnění některého z důvodů

¹ **První případem** byl zaměstnanecký spor o určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru (II. ÚS 1774/14). Ústavní soud ČR shrnul předmětnou problematiku ve smyslu ochrany zaměstnance jakožto slabší strany („Použitelnost záznamu rozhovoru pořízeného soukromou osobou bez vědomí nahrávané osoby jako důkazu v příslušném řízení je závislá na poměrování chráněných práv a zájmů, které se v této soukromé sféře střetávají. Zásah do práva na soukromí osoby, jejíž mluvený projev je zaznamenán, je ospravedlnitelný zájmem na ochraně slabší strany právního vztahu, jíž hrozí závažná újma (včetně např. ztráty zaměstnání). Opatření jediného nebo klíčového důkazu touto cestou je analogické k jednání za podmínek krajní nouze či dovolené svépomoci“). Jednoduše shrnul, že pořízení nahrávky zaměstnancem bylo vedeno ospravedlnitelným zájmem na ochraně jeho práv a oprávněných zájmů.

Druhým případem byl spor mezi poškozenou pacientkou a poskytovatelem zdravotních služeb o náhradu újmy na zdraví (I. ÚS 3253/13). Bez bližšího odůvodnění Ústavní soud ČR dovodil, že nahrávku je možné použít a zejména pokud je nutné v rámci úplnosti podkladů poskytnout tuto nahrávku soudnímu znalci k vypracování znaleckého posudku. V předmětné věci poškozená jako předčasně nezralý novorozenec nakazila nákazou, v důsledku čehož byl vážně poškozen její mozek. Rodina poškozené již v předsoudní fázi sporu opakovaně poukazovala na nedostatečná hygienická opatření ve zdravotnickém zařízení poskytovatele zdravotních služeb. Na společném jednání účastníků sporu, které bylo bez souhlasu poskytovatele nahráváno, zástupci poskytovatele zdravotních služeb nespороvali, že si ošetřovatelský personál může občas v důsledku únavy zapomenout umýt ruce. Poškozená použila pořízenou nahrávku jako důkaz o porušování hygienicko-epidemiologického režimu.

² Sdělení zástupce veřejné ochránčyně práv ze dne 13. 1. 2016 ve věci sp. zn. 4869/2015/VOP/PL.

³ Srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové z 9. 5. 2013 čj. 30 A 54/2012.

zmíněných v čl. 6 GDPR, popř. v čl. 9 GDPR, pokud se jedná o citlivé údaje. Základním důvodem je udělení souhlasu nahrávanou osobou, bez souhlasu dotyčné osoby je možné pořizovat záznam pouze za splnění zákonných podmínek.

V případě pořizování nahrávek úředních osob při výkonu úřední činnosti bez souhlasu bude relevantním základem čl. 6 písm. f) GDPR, který stanovuje, že zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany. Příslušným správcem se rozumí osoba, která nahrávku pořizuje. Vždy se však musí jednat o situaci, kdy před těmito zájmy nemají přednost zájmy nebo základní práva a svobody nahrávaných osob vyžadující ochranu osobních údajů. I v tomto případě se tedy uplatní test proporcionality.

» Uplatnění limitací občanského zákoníku pro nahrávání úředních osob

V souvislosti s pořizováním nahrávek úředních osob při výkonu úřední činnosti je v praxi diskutována základní otázka, zdali se na pořizování záznamů činnosti úředních osob (resp. správních orgánů, veřejné moci) vůbec občansko-právní úprava uplatní. Závěry soudních rozhodnutí týkající se zejména úředních osob figurujících ve správním řízení jsou nejednotné.

Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č.j. 5 As 37/2009-94 přímo vyplývá, že co se týče nahrávání v prů-

Osobními údaji se rozumí jakékoliv informace o identifikované či identifikovatelné fyzické osobě. Jelikož lze na základě zvukových anebo obrazových nahrávek osoby v nich zachycené identifikovat, jedná se o proces zpracování osobních údajů.

běhu správního řízení, není pořizování obrazových či zvukových záznamů zakázáno, naopak: „Účastník řízení má právo realizovat svá procesní práva a oprávněné zájmy a správní orgán je povinen umožnit účastníkům řízení uplatňovat v rámci výkonu veřejné správy jejich práva a oprávněné zájmy, které jim garantuje zákon.“ Přestože se průběh inspekce řídí kontrolním řádem a nejedná se o správní řízení, lze analogicky dovozovat uplatnění těchto závěrů též na kontrolní činnost orgánů veřejné moci.

Z judikatury vyplývá, že projevy úředních osob v průběhu úředního jednání nejsou projevem osobní povahy. Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 11. 5. 2005, č. j. 30 Cdo 64/2004, ve kterém Nejvyšší soud ČR stanoví: „Ustanovení § 11 a § 12 občanského zákoníku totiž poskytují ochranu jen těm projevům fyzických osob, jež mají osobní povahu. Osobní povahu proto, jak z logiky věci plyne, zpravidla nemají projevy, ke kterým dochází při výkonu povolání, při obchodní či veřejné činnosti.“ Právní úprava obsažená v občanském zákoníku na nahrávání úředních osob tedy dle daného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR nedopadá.

Stejný názor zastává též veřejný ochránce práv, a uvádí, že „úřední osoba je veřejným činitelem a vystupuje vůči účastníkům řízení a dalším dotčeným osobám jako subjekt veřejnoprávního vztahu. Proto se na ni nevztahuje ochrana (tj. poskytnout svolení) podle ustanovení § 81 a násl. občanského zákoníku“.²

V některých případech nicméně soudy v praxi s názorem vyjádřeném v rozsudku Nejvyššího soudu ČR nesouhlasí a v souvislosti s pořizováním obrazových nebo zvukových nahrávek ve správním řízení uvádí, že je vždy třeba zkoumat, zda zájem na dodržování základních zásad činnosti správního orgánu v daném případě převážil nad zájmem na ochranu osobnostních práv úředních osob.³

Nejvyšší správní soud potom v rozsudku ze dne 9. 10. 2013, č. j. 3 Aps 3/2013-25 argumentuje tím, že „ani úřední osoba, ačkoli ve správním řízení vystupuje jménem orgánu veřejné správy, nemůže být omezena ve svém právu na ochranu osobnosti. Oprávnění účastníka řízení pořizovat obrazové a zvukové záznamy úředních osob se proto zakládá teprve svolením těchto

»»»» 34

««« 33

osob". Nejvyšší správní soud se však v daném rozhodnutí opět věnuje zejména úkonům ve správním řízení, ze kterých bývá pořízen protokol a v jehož rámci se lze bránit proti nezákonným zásahům úředních osob apod. Přesto i v tomto případě výslovně uvádí, že „svolovací princip ochrany osobnosti neplatí absolutně, pokud dojde ke kolizi dvou protichůdných práv“. V takových případech bude tedy vždy nutné poměřit oprávněné zájmy a práva obou stran.

Příkláníme se k názoru, že v případě, že výkon činnosti úředních osob není projevem osobní povahy, je tedy možné pořizovat záznam i bez jejich souhlasu, je však důležité striktně odlišovat výkon úřední činnosti od soukromého jednání úředních osob.

➤ Závěr a doporučení

- Pořizování zvukových nebo obrazových záznamů úředních osob při výkonu úřední činnosti je obecně možné.**
- Zejména v případech, kdy je nahrávka pořizována výhradně za účelem ochrany oprávněných zájmů kontrolované osoby (např. právě za účelem ochrany dodržování základních zásad činnosti správních orgánů při provádění kontrolní činnosti), bude její pořízení z hlediska ochrany osobních údajů v souladu se zákonem.
- Je však nutné, aby se nahrávka týkala jednání úředních osob výlučně v souvislosti s výkonem úřední činnosti. To znamená, že především musí být splněny podmínky, aby:
  - a) se nejednalo o nahrávání skutečností soukromé povahy;
  - b) na záznamu či nahrávce nebyly zachyceny třetí osoby, které by bylo možné na základě záznamu (resp. nahrávky) identifikovat;
  - c) byl záznam (resp. nahrávka) pořízen a následně užit pouze pro účely, pro které byl oprávněně pořizován (tj. pro účely ochrany oprávněných práv pořizovatele záznamu při dokazování nesprávného úředního postupu);
  - d) byl záznam (resp. nahrávka) dostatečně zabezpečen a nedošlo k jeho neoprávněnému šíření či jinému dalšímu zpracování.
- Je žádoucí, aby záznamy neobsahovaly žádné detailní osobní údaje, které nejsou nezbytné pro objasnění a pochopení záležitostí, a stejně tak aby neobsahovaly citlivé osobní údaje nahrávaných osob (např. údaje o zdravotním stavu, politických názorech, náboženském vyznání apod.).
- V případech, kdy k dosažení účelu pořizování záznamu (resp. nahrávky) stačí získání pouze zvukové nahrávky, doporučujeme pořizovat pouze takovýto audiozáznam, tj. nikoli audiovizuální. V případě zvukové nahrávky hrozí nižší riziko, že bude na nahrávce identifikovatelně zachycena třetí osoba či záležitost osobní povahy (problematické jsou např. případy, kdy by mohly být z nahrávky seznatelné soukromé písemnosti či čitelná plocha osobního telefonu nahrávané osoby apod.). Takové záběry by bylo nutné před použitím nahrávky zpravidla vymazat či je případně alespoň znečitelnit.
- Přestože máme za to, že pořizování zvukových anebo obrazových záznamů úředních osob při výkonu úřední činnosti je obecně možné, doporučujeme k problematice přistupovat spíše restriktivně a záznamy pořizovat pouze v případech, kdy je zřejmý určitý zájem na straně nahrávajícího, tj. nikoli zcela bez důvodu. ■■■

INZERCE

interpharmac
člen holdingu **ipc**

LÉKÁRNY ipc

KOMPLEXNÍ SLUŽBY

PRO VAŠE SOCIÁLNÍ
A ZDRAVOTNICKÉ ZAŘÍZENÍ

**Terapie vlhkého
hojení ran**

**Zásobování léky
a zdravotnickým
materiálem**

**Nutriční výživa
a poradenství**

**Dezinfekce
a epidemiologie**

Stomie a urologie

Vzdělávání

Inkontinence

ESOFOX a ESOFLEX

Známe vítěze Soutěže o nejlepší kuchařku a kuchaře ve společném stravování

Soutěž o nejlepší kuchařku a kuchaře ve společném stravování má za sebou už šestý ročník. Finále, ve kterém se letos opět utkali talentovaní zaměstnanci gastro provozů mateřských, základních a středních škol, nemocnic, domovů seniorů a dalších zařízení veřejného stravování, se uskutečnilo ve čtvrtek 26. října již tradičně v Makro Akademii Praha. Soutěžního zápolení o prestižní titul se zúčastnilo 40 nejlepších.

Nervozitu finále oddálila večere konaná v Makro Akademii v předvečer soutěže. I letos připravoval servírované tříchodové menu Národní tým, který představil hostům svá budoucí soutěžní jídla kuchařské olympiády. Celé menu doprovázela napárovaná vína od vinařství Thaya. Během večere proběhlo také rozlosování soutěžících na druhý den a poté už se všichni přesunuli z Makro Akademie do Univerzitního hotelu Krystal, aby nabrali síly na druhý soutěžní den.

Čtvrtek nabitý vůněmi a chutěmi

O letošní titul se jako obvykle soutěžilo ve čtyřech kategoriích – Svačinky pro děti od 3 do 6 roků, Pokrm pro mládež od 11 do 18 roků, Bezmasý rostlinný pokrm a Racionální pokrm pro nemocné a seniory. Finálového klání se účastnilo vybraných čtyřicet nejlepších, pět dvojic v každé kategorii. Výkony všech finalistů posuzovala porota složená z profesionálních kuchařů z AKC, odborníků na výživu a zástupců společnosti Makro.

Dopoledne patřilo svačinkám a pokrmům pro mládež

Ve čtvrtek ráno soutěžící zahájili den společnou snídaní a odstartovali dopolední finále pro I. a II. kategorii. Každá soutěžní dvojice měla dvouhodinový limit na přípravu/uvaření soutěžního pokrmu, který

pak 15 minut prezentovala před degustační komisí. Každý tým vytvářel dvě slané a jednu sladkou svačinku. Povinnými surovinami byly Tartimalin smetanový sýr, červená řepa a Selský bílý jogurt Kunín. Porota se shodla, že letošní svačinky pro malé děti vynikly absolutně nad všemi ostatními pokrmy. Menu byla perfektně dieteticky složená a zároveň brilantně vymyšlená, hravá a kreativní. Post nejvyšší a výhru si odnesl v minulosti již oceňovaný tým Mateřské školky Na Korábě z Prahy 8, který připravil slaný špaldový muffin s prosciuttem, sušenými rajčaty, avokádovou pěnou a parmezánem, palačinku z červené řepy s ricottou, kozím sýrem, mladým špenátem, mangem a ořechy a pomerančový řez s mákem a ovesnými vločkami s krémem z bílého jogurtu a vanilky doplněný čerstvým ovocem. I druhé a třetí místo patřilo soutěžně ostříleným kuchařkám z Mateřské školy Podlesí v Příbrami a Mateřské školy Havířov-Podlesí.

Ve druhé kategorii o Nejchutnější pokrm pro mládež od 11 do 18 roků se pak vařilo s povinnou surovinou mletým hovězím masem z produkce farmy Čekovice. Nejlépe si s ním poradili v týmu ze Střední a základní školy Žamberk, kteří před porotu předstoupili s masovými měšci s růžičkou květáku a pestem z mrkvové natě, glazovanou mrkvičkou a bramboro-květákovým pyré, stříbro patřilo Ekolandii, školnímu

cateringů mateřské a základní umělecké školy z Brandýsa nad Labem, a bronz si odnesl tým Primirestu, zařízení školního stravování Tanvald.

Odpoledne krásných ocenění pro racionální a bezmasé pokrmy

Druhá půle dne odstartovala přednáškou šéfkuchaře Martina Staňka z Perfect Canteen. Na ní pak plynule navázalo posuzování III. a IV. kategorie věnované racionálním a bezmasým pokrmům.

Racionální pokrmy pro nemocné a seniory však neměly být jen zdravé, je třeba, aby odpovídaly současným trendům ve stravování, a hlavně, aby babičkám a dědečkům chutnaly. Letošní povinnou surovinou proto bylo zvoleno mleté hovězí maso z farmy Čekovice, jako v případě pokrmů pro mládež. Všechny tři oceněné pokrmy pak byly podle poroty víc než nápadité. První místo za plněný zelný závitok s dýňovými šiškami v jeřabinové omáčce si odnesl Rehabilitační ústav Klatovy, druhý post získala mletá roláda plněná špenátem s omáčkou s černým česnekem a šfouchanými bramborami s mrkví a žervé Rehabilitačního ústavu v Hostinné. Třetími na pomyslné bedně byly kuchařky z Centra sociálních služeb Praha 2 se svým mletým hovězím se sýrem a bylinkami v listovém těstě, hráškovým pyré se smetanou a bazalkou a pečenou zeleninou.

Krásným překvapením této kategorie bylo udělení speciální ceny prezidenta AKC ČR mladému kuchaři z Janovic nad Úhlavou ze zařízení Clementas, který zde pracuje v ústavu pro seniory.

Letošní povinnou surovinou pro kategorii Bezmasých rostlinných pokrmů bylo LUNTER Tofu natural, na jednu porci maximálně 150g. Vyhrála ji příspěvková organizace Střední škola Charbulova z Brna, která připravila marinované a šlehané tofu s luštěninovým salátem s cizrnou, nakládanou zeleninou a koriandrovým olejem. Stříbro si odnesl tým Rehabilitačního ústavu v Hostinné za pohankovo-rýžové palačinky plněné smetanovou mrkví s tofu a bronz získali v Ekolandii, školním cateringem mateřské a základní umělecké školy z Brandýsa nad Labem.

Soutěž O nejlepší kuchařku a kuchaře ve společném stravování je každoročně pořádána Asociací kuchařů a cukrářů České republiky za podpory širokého spektra partnerů. Mediálním partnerem je i časopis Sociální služby.

Přemýšleli jste někdy nad tím, kolik času strávíme v práci? My ano: přibližně 2 000 hodin ročně.

Toto číslo převyšuje čas, který trávíme se svojí rodinou, svými koníčky a přáteli dohromady. Je to příliš mnoho času na to, abychom ho v našich životech promarnili. Proto je pro nás v IRESOFTu důležité, abychom svých **#2000hodin** strávili **prací na věcech, které nám dávají smysl.**

Ačkoli je nás skoro 90, podařilo se nám sladit lidi se stejnými hodnotami, kteří chtějí zlepšovat nejen sami sebe, ale i svět kolem nás. S hrdostí říkáme, že pomáháme lidem, kteří pomáhají lidem. A proto se

snažíme o to, aby vám náš informační systém CYGNUS co nejvíce usnadňoval práci, pomáhal vám pracovat lépe, efektivněji a bez chyb. Tak, abyste strávili co nejméně času u počítače a o to více času měli na péči o vaše klienty.

Děkujeme za vaši spolupráci, vaši zpětnou vazbu i podporu. Díky ní víme, že děláme smysluplnou věc. Těšíme se na další báječný rok!

Vaši Iresoftáci

Posíláme
Vám
kousek

Iresoftáků

a přejeme Vám ty nejkrásnější Vánoce,
plné radosti a lásky.

Každá firma, společnost či organizace je jako živý organismus a ten potřebuje k životu kvalitní a zdravé prostředí. A proto jsme tu my, dokážeme zvýšit kvalitu prostředí, spokojenost klientů i pracovní efektivitu zaměstnanců, to vše díky profesionálním produktům z našeho portfolia.

CLEANLIFE působí v segmentu sociálních služeb již několik let a díky zkušenostem jsme pro Vás připravili důležité informace, které nyní, ke konci roku, jistě oceníte.

FLEXIBILNÍ FAKTURACE

I letos jsme připraveni vyjít Vám vstříc - na objednávky do konce roku jsme schopni fakturačně reagovat až do 20. ledna 2024.

CLEANLIFE TOUR

Přijedeme za Vámi, poznáme potřeby organizace a doporučíme to nejlepší řešení včetně praktické ukázky.

OBJEDNÁVKY

Naprostou většinu objednávek jsme schopni vyřídit do 10 pracovních dní. (V případě potřeby můžeme poskytnut náhradní plnění).

REALIZACE DO 40.000 KČ S DPH

01

ČISTIČKY VZDUCHU

02

VOZÍKY NA PRÁDLO

03

ÚKLIDOVÉ VOZÍKY

04

MANIPULAČNÍ VOZÍKY

05

ERGONOMIE V KANCELÁŘI

06

KURZY PRÁCE S MECHEM

Validace podle Naomi Feil v praxi

Na následujících řádcích vám přinášíme téma validace podle Naomi Feil a jak na ni pohlíží lektorka Institutu vzdělávání APSS ČR Renáta Nentvichová Novotná. Tento koncept se řadí mezi nefarmakologické, na osobu orientované přístupy k lidem s demencí. Jak však v obyčejném životě nevynášet o člověku s demencí soudy a hodnotit ho? Co doporučuje Naomi Feil?

■ **Text: Mgr. Renáta Nentvichová Novotná,**
lektorka Institutu vzdělávání APSS ČR

Během svých četných setkání s profesionálními i rodinnými pečujícími, mezi které sama spadám, mluvíme o možnostech navázání kontaktu a komunikace s osobami s demencí. Validace podle Naomi Feilové se řadí mezi nefarmakologické, na osobu orientované přístupy k lidem s demencí. Teoretický základ vychází z mnoha teoretických poznatků např. Maslowa, Eriksona, Junga, Freuda, Piageta a dalších, které podávají mnoho podnětů na přiblížení se a navázání kontaktu se seniorem s demencí. Validaci je možné pojmut jako celkový přístup k lidem s demencí, kde hlavní roli hraje respekt, důstojnost a úcta. Nejde o to změnit chování a jednání člověka s demencí, které můžeme někdy pocítovat jako problematické, ale pokusit se pochopit jej a navázat kontakt. Validovat člověka s demencí znamená potvrdit, uznat jeho hodnoty, emoce, chování v bezpečném kontaktu, bez vynášení soudů a hodnocení.

Někdy je těžké zůstat jako pečující ve výše popsané pozici. Onemocnění demence je nyní tématem mnoha odborných publikací, ale jak si to představit v „obyčej-

ném životě“? Já sama si představuji, metaforicky, náš život jako přehradu, kterou si plníme svými každodenními zážitky. Podle toho, v jaké části našeho života se nacházíme, tak je přehrada zaplněná. Přehrada má stavidla, která nám mohou napomoci uvolňovat její nahromaděný obsah, pokud potřebujeme. Většinou to děláme záměrně a vědomě. Senior má svou „přehradu života“ naplněnou po okraj, pokud je zdravý a ve svém životě mohl volně projevit své emoce, uvolňuje svá stavidla vědomě. V případě, že se objeví známky dezorientace, může tento stav narušit stavidla, která v sobě mohou mít trhliny, otvory nebo chybět zcela, a tak obsah přehrady může volně odtékat tak, jak to člověk s demencí zrovna cítí. Pro lepší představu si můžeme představit jednoduchý příklad. Situaci, kdy

*Přijetí emocí seniora je
těžištěm u validujícího
přístupu. Se seniory jsme
v citlivém kontaktu, bez
posuzování, s vědomím toho,
že každé chování má svůj
důvod.*

máme na sobě oblečení, které nás škrábe, omezuje, není nám v něm příjemně (stačí cedulka na spodním prádle), známe asi každý. Pokud tento diskomfort zažíváme v práci, v prostředí plném pracovních kolegů, vydržíme to do chvíle, kdy tuto situaci můžeme účelně vyřešit. Pokud stejnou situaci prožívá člověk s demencí, který žije „tady a teď“, může se svléknout, bez ohledu na to, zda je v místnosti plné lidí, vyřeší tak situaci, kdy se necítí příjemně. Okolí může pak tuto situaci vyhodnotit jako nevhodnou apod.

Příkladů chování, které pečující zmiňují jako problematické, je nespočetně. Jak nám může pomoci validace? Můžeme se zaměřit na to, jak člověk žil, jaký je jeho životní příběh, jaké jsou jeho potřeby a jak je během života naplňoval. Zaměřit se na jednotlivá stadia jeho životní cesty, jak se vyrovnával se změnami v průběhu svého života, jak mohl ventilovat své emoce. Validaci je možné popsat jako komunikační metodu, která staví na základních principech a využívá verbální a neverbální techniky.

Mezi verbální techniky patří:

- věcné otázky;
- parafrázování;
- polarita (předkládání extrému);
- představení opaku;
- vzpomínání;
- komunikace s ohledem na upřednostňovaný smysl;
- používání zájmen.

Neverbálně můžeme se seniory s demencí komunikovat:

- blízkým a upřímným očním kontaktem;
- vhodným nastavením hlasu;
- sledováním a zrcadlením pohybu a emocí;
- navázáním kontaktu s nenaplněnými lidskými potřebami;
- používáním dotyku a hudby.

Při kontaktu s osobou s demencí je vhodné zaměřit svou pozornost na to, „kde se osoba před námi právě nachází“. Zde je prostor pro úvodní techniku validace a tou je centrování. Naomi Feil mluví o nalezení středu, jiní autoři zmiňují pojem uzemnění, v podstatě jde o to oprostít se v danou chvíli od vnějších stimulů, od svým myšlenek a pocitů, které nás neustále zahlcují, být „tady a teď“ se seniorem. Jak se centrovat? Naomi doporučuje krátké dechové cvičení se zaměřením se na oblast kolem pupku. Je ovšem možné využít jakoukoli možnost práce s dechem, která nám napomůže být se seniorem „tady a teď“ a nenechat se odlá-

kat vlastními vnitřními i vnějšími podněty. Někdo preferuje formu centrování pomocí vizualizace nebo auditivní formou (mohou to být například i různé formy meditace), případně zaměřením se více na své tělo (všímavost vůči svým pocitům).

Přijetí emocí seniora je těžištěm u validujícího přístupu. Se seniory jsme v citlivém kontaktu, bez posuzování, s vědomím toho, že každé chování má svůj důvod. Velmi důležitou složkou je empatie, jde o schopnost vcítit se, vycítit, jak a co druhý cítí i přesto, že jsme jeho situaci nezažili (Naomi Feilová hovoří o tom „obout si boty druhého člověka“). Z velké části nejde o obsah sdělení, který senioři vyjadřují, ale jde o pocity, které jsou během sdělení seniory projevovány.

Záleží i na tom, jak k seniorovi s demencí přistupujeme svým tělem, kontaktem, dotykem. Přibližujeme se zepředu, u seniorů v první fázi dezorientace je vhodné být s nimi v kontaktu ze strany, abychom jim ponechali dostatek prostoru. Během hovoru udržujeme stejnou úroveň (výšku) očí, sledujeme naši vzdálenost těl, zda nevstupujeme seniorovi do jeho intimní zóny. K těmto krokům nám napomůže naladění se na seniora, ve validaci také označované jako kalibrování, kdy si všímáme jeho těla, obličej, uvolnění, napětí, barvy pleti apod. Podle toho ladíme i naše nastavení, náš tón hlasu, abychom se se seniorem „potkali“. Je možné se kalibrovat i na seniora během online setkání (např. přes Skype) anebo i přes telefonní hovor, je však nezbytné nezapomínat na techniku centrování.

Během kalibrování si všímáme veškerých verbálních i neverbálních projevů seniora, které nám napomohou rozpoznat, v jakém stádiu dezorientace se senior právě nachází. Na základě toho můžeme využít odpovídající techniky validace a věnovat pozornost navázání důvěry mezi námi a seniorem, což je základním předpokladem pro naše společné setkání.

Postoj validujícího by měl zahrnovat respekt a autenticitu. Jde o to nastavit se na svět seniora s demencí tím, že jsme s ním plně v přítomnosti, centrování a bez hodnocení. Nikdo z nás není bez chyby, a i během kontaktu se seniorem se nám může stát, že zareagujeme způsobem, který později vyhodnotíme jako nepřilíh optimální. Sama Naomi Feil ve svých knihách hovoří o situacích, které zpětně vnímala jako „chybné“, ale díky nim se jí podařilo více se přiblížit realitě seniora s demencí a být s ním v respektujícím kontaktu. Validace je nástrojem, který napomáhá všem, kteří jsou v okruhu seniora s demencí (rodinní příslušníci, profesionální pečující, zdravotníci, sousedé, pracovníci různých služeb, které senior využívá, a další) k tomu, aby se senior s demencí cítil bezpečně a uznávaný. ■

„Náš zaměstnanec je pro nás stejně důležitý jako klient,“ říká Květoslava Othová, oceněná Národní cenou sociálních služeb v kategorii Manažerka sociálních služeb

Květoslava Othová získala prestižní ocenění Manažerka sociálních služeb, které si převzala na Novoměstské radnici v Praze už v lednu tohoto roku. Pomocí lidem se věnuje po celý svůj profesní život a má rovněž bohaté manažerské zkušenosti. Nyní jsme jí položili několik otázek.

■ **Text: Mgr. Ivana Vlnová,**
zástupkyně šéfredaktorky

Získala jste ocenění Národní cena sociálních služeb – Pečovatelka roku v kategorii Manažerka sociálních služeb. Co pro vás toto ocenění znamená?

Takto významného ocenění si velmi vážím a vnímám jej především jako ocenění práce celého týmu mých skvělých spolupracovníků, a to na všech úrovních a ve všech službách, které naše organizace poskytuje.

Jste původní profesí zdravotní sestra, také jste učila na střední zdravotnické škole. Poté jste pracovala v Charitě Vsetín, z toho 10 let jako její ředitelka, sociálně-zdravotní oblasti jste se věnovala i v době, kdy jste stála ve vedení města Vsetín. Co vás do zdravotní a po tažmo sociální sféry přivedlo? Chtěla jste vždy vykonávat profesi, v níž budete pomáhat lidem?

Již od dětství ve mně zrálo rozhodnutí pracovat s lidmi a pomáhat jim, silnou inspirací mi byla má teta, která celý svůj profesní život pracovala jako zdravotní sestra, a to se stalo i mou volbou. Po letech ve zdravotnictví jsem potřebovala skloubit pracovní a rodinný život a také se rozvíjet

novým směrem. Proto nabídka na nové uplatnění v Charitě Vsetín v porevoluční době, kdy se nově rozvíjely charitativní organizace, vznikaly nové sociální služby pro seniory a lidi se zdravotním znevýhodněním, zaváděly se nové přístupy ke klientům a bylo možné se inspirovat zahraničními zkušenostmi v péči o potřebné, byla krásná výzva. Vždy mi záleželo na tom, aby služby, které poskytujeme, byly ve vysoké kvalitě. Za tímto účelem jsem si také doplnila vzdělání. Vše, co jsem načerpala v praxi, jsem pak mohla využít při svém působení na radnici a sociální témata byla mou hlavní prioritou. Po dvou volebních obdobích jsem opět zatoužila být co nejbliž lidem přímo ve službách a možnost uplatnit se v Diakonii Valašské Meziříčí, kde provozujeme řadu sociálních i zdravotních služeb, bylo splnění mého velkého přání.

Nyní pracujete jako ředitelka Diakonie Valašské Meziříčí – největšího střediska Diakonie ČCE s více než 200 zaměstnanci. Co vás na této práci baví, naplňuje? Jakým specifickým musíte svou práci přizpůsobit?

Má práce je velmi pestrá, s možností stálého rozvoje a především má hluboký smysl. Pro mne osobně je zcela zásadní dělat práci, která má smysl pro druhé i pro mne samotnou, kde mohu vidět zpětnou vazbu na vše, co dělám, mohu utvářet s kolegy společenství tzv. na jedné lodi a stále se snažit přinášet do naší společné práce něco nového. Mou i naši společnou práci neustále přizpůsobujeme zejména potřebám lidí, o které se staráme, musíme reagovat na demografický vývoj ve společnosti a potřeby na našem území.

Zároveň se přizpůsobujeme požadavkům všech donátorů a měnícím se legislativním podmínkám. Nelze také opomenout technický pokrok a zavádění nových technologií, ať už na úrovni IT, nebo asistivních technologií. V rámci inovací zavádíme nové

»»» 40

««« 39

postupy a metody práce vedoucí ke zvýšené kvalitě služeb, zlepšení ekonomické stability a naplňování hodnot Diakonie. Dá se tedy konstatovat, že se neustále učíme něčemu novému, ale také sami předáváme své zkušenosti studentům i veřejnosti v rámci praxe, přednášek či odborných konferencí.

V roce 2020 jste se ujala náročné výzvy – sloučit dvě střediska Diakonie působící ve Valašském Meziříčí v jeden funkční celek a vytvořit středisko Diakonie Valašské Meziříčí. Vznikl tak ucelený komplex služeb pomáhající seniorům, lidem se zdravotním znevýhodněním, nemocným a umírajícím a také jejich pečujícím. Jak jste tento proces sloučení vnímala? Co bylo na tomto procesu nejtěžší, co vás naopak mile překvapilo, že šlo oproti očekáváním dobře?

Sloučení dvou středisek, kdy jedno bylo zaměřené na pobytové a druhé převážně na terénní služby s různorodou klientelou, nebylo úplně jednoduché. Nešlo jen o náročné administrativní procesy, ale také nastavení nové organizační struktury organizace, sjednocení vnitřních směrnic a předpisů, metod personální práce a oceňování zaměstnanců, přechod na jednotný software, převzetí rozpracovaných projektů a řadu dalších úkonů.

Náročným úkolem v celém procesu sloučení bylo přijetí této velké změny, zejména zaměstnanci, ale také klienty s jejich rodinami, všemi spolupracujícími institucemi, donátory a veřejností. Jako zásadní pro úspěch sloučení nám posloužila podrobně vypracovaná komunikační strategie určená jak dovnitř, tak vně organizace. To, co mne i celé vedení potěšilo, bylo, že naši klienti a pacienti změnu nepocítili a všechny služby fungovaly plynule dál.

Ve stejném roce, kdy probíhalo sloučení, vypukla pandemie covidu-19. Jak do vaší práce koronavirus zasáhl a jak jste se s touto nelehkou situací vypořádávala?

V okamžiku, kdy nás pandemie zasáhla, ukázaly se výhody našeho nového velkého střediska ve schopnosti využít naše zkušenosti s řešením krizových situací ve zdravotnictví a aplikovat je do sociální sféry, využít při nedostatku personálu výpomoci napříč službami a zejména se projevila úžasná obětavost našich pracovníků, kteří s velkým nasazením pečovali o všechny potřebné. Jsem jim za to velmi vděčná, nesmírně si jich vážím a vím, že jejich srdce jsou na pravém místě.

I když je doba pandemie vnímána jako doba těžká, nám přinesla i mnoho dobrého. V prvé řadě jsme se naučili velmi rychle spolupracovat při řešení krizových situací. Zavedli jsme do praxe nové technologie a postupy, hlavně využití IT technologií. V praxi jsme si ověřili, že můžeme věřit nejen v pomoc druhých, ale že se můžeme spolehnout sami na sebe. Jsme prostě jeden tým na jedné lodi.

Na ocenění vás nominovala Správní rada Diakonie, která při nominaci vyzdvihla vaši schopnost vytvořit dobře fungující tým a také skutečnost, že jste významně pozvedla celkovou úroveň střediska Diakonie Valašské Meziříčí. Máte nějaké rady, jak úspěšně vykonávat manažerskou práci, jak motivovat pracovníky či jak podpořit jejich spolupráci?

Za největší hodnotu, kterou organizace má, považuji naše zaměstnance a dobrovolníky. Proto každá investice, kterou do vlastních lidí uděláme, přináší své ovoce. Jako ředitelce organizace mi velmi záleží na vztazích uvnitř pracovního kolektivu

a na spokojenosti zaměstnanců. Jsem ráda, že se nám povedlo zavést propracovaný systém péče o zaměstnance, hodnocení jejich práce, který se opírá o společně sdílené hodnoty organizace, a také systém podpory, který dává pracovníkům možnost vlastního rozvoje a péče o sebe sama. Za důležité považuji také posilování kompetencí pracovníků, využití jejich potenciálu a umožnění kariérního růstu.

Vycházíme z toho, že náš zaměstnanec je pro nás stejně důležitý jako klient, proto je potřeba, aby se cítil jako významná součást celku, ať pracuje na jakékoli pozici. Přesto, že práce pro druhé přináší uspokojení, potřebují naši pracovníci také podporu, a to například formou supervize, podpory ze strany našich duchovních, účasti na společných aktivitách, společenských setkáních či formou benefitů, které mohou využít k relaxaci.

V sociálních službách pracujete už od roku 1996. Jaký moment či příběh z praxe ve vás za tu dobu nejvíc rezonoval?

Asi se nedá vyzdvihnout jeden jediný příběh či moment. Každý lidský příběh či osud, se kterým jsem se mohla setkat a mohla jej ovlivnit, byl nějakým způsobem mimořádný. Zažívám radost ve chvílích, kdy pomůžeme rodině zvládnout krizi, kterou

I když je doba pandemie vnímána jako doba těžká, nám přinesla i mnoho dobrého.

prožívají při hledání péče o svého blízkého, když ve chvílích konce života nevyčísitelně nemocných vytváříme most pro důstojný a laskavý odchod, když pomůžeme člověku s hendikepem naučit se žít samostatný život, a také se raduji, když to všechno mohou sdílet s ostatními v rodině Diakonie.

Je něco, na co byste se jako ředitelka Diakonie Valašské Meziříčí do budoucna ráda zaměřila?

Má pracovní kariéra se již chýlí s ohledem na věk ke konci, ráda bych ještě přispěla k podpoře a rozvoji paliativní péče v oblasti sociálních služeb a také k podpoře komunitního systému péče o seniory.

Jak při náročném povolání ředitelky relaxujete?

K relaxaci využívám ráda čas strávený s rodinou, nejvíce pobyt venku v přírodě a práce na zahradě. Kromě toho ráda s manželem navštěvuji koncerty a divadlo. A pokud se chci trochu rozmazlit, dopřejí si wellness nebo lázně.

Děkujeme za rozhovor!

Vyspěte se „dorůžova“ lůžkoviny pro vás a vaše klienty pohodlné, příjemné a kvalitní

POVLEČENÍ

Kvalitní ložní povlečení z hladké bavlny, nežehlivého krepu a Atlas grádů.

PROSTĚRADLA

Elastická prostěradla vhodná pro všechny druhy matrací.

POLŠTÁŘE A PŘIKRÝVKY

Prošívané antialergické polštáře a přikrývky STANDARD a LUXUS.

APOSBRNO

Kotlanova 2507/3, 628 00 Brno • obchod@aposbrno.cz • 541 217 516

Vybírejte ze široké nabídky pomůcek pro seniory a zdravotně postižené na www.aposbrno.cz

Výchovné k procentní výměře starobního důchodu dle dosavadních zkušeností veřejného ochránce práv

Otázce výše důchodu osob pečujících o děti a o osoby závislé na péči věnuje veřejný ochránce práv dlouhodobě vážnou pozornost. Proto uvítal, že zákonodárce přispěl v souladu s doporučením Komise pro spravedlivé důchody k částečnému řešení nižších důchodů osob pečujících o dítě alespoň zakotvením výchovného. Za systémovější řešení považoval ochránce zavedení fiktivních vyměřovacích základů. Tímto směrem se patrně bude právní úprava vyvíjet do budoucna.

■ **Text: Mgr. Pavel Matějček,**
Kancelář veřejného ochránce práv

Z podnětů adresovaných ochránci lze i v krátkém časovém období po zavedení výchovného vysledovat některé obecné otázky nebo procesní problémy, které zpracování nové agendy přineslo pro Českou správu sociálního zabezpečení (ČSSZ) a pro stěžovatele.

➤ 1. Úprava výchovného a zahájení řízení

Výchovné bylo přijato zákonem č. 323/2021 Sb. s účinností ke dni 1. ledna 2023. Nejedná se o samostatnou dávku důchodového pojištění, ale o vymezenou částku 500 Kč, o niž se zvyšuje procentní výměra (pouze) starobního důchodu za každé vychované dítě.

Přechodné ustanovení téhož zákona pak zakotvilo, že starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023.

V případech, kdy byl ženám stanoven důchodový věk se zohledněním vychovaných dětí, musela ČSSZ zvýšit jejich starobní důchod bez žádosti. O tomto zvýšení pak ČSSZ vydávala písemné oznámení.

V ostatních případech je třeba k navýšení procentní výměry důchodu za výchovu dětí podat písemnou žádost na předepsaném tiskopisu. Tou je zahájeno správní řízení a ČSSZ je povinna o ní rozhodnout (vydat písemné rozhodnutí). Pokud ČSSZ přiznala důchod před 1. lednem 2023, je nutno podat žádost nejpozději do 31. prosince 2024. O výchovné žádají všichni noví důchodci, kteří si podali nebo podají žádost o starobní důchod od roku 2023.

➤ 2. Účel výchovného

Prvotním a převládajícím účelem výchovného vyplývajícím z historie přijímání

ombudsman
veřejný ochránce práv

právní úpravy a zmiňovaným i ve správních rozhodnutích je zmírnění rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecně přiznávanému starobnímu důchodu. Průvodním jevem úpravy mělo být zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem mužů a žen, který činí více než 2 000 Kč.

Výchovné je upraveno genderově neutrálně. Ačkoliv rozdíl mezi výší důchodů žen a mužů je především důsledkem nižších výdělků žen, příčinou tohoto rozdílu v odměňování je mj. i užší okruh příležitostí k navýšení vyměřovacích základů v důsledku péče o dítě.

Nejvýznamnější dopad na výdělkové poměry nastává zejména u výchovy dítěte v předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Při péči o děti často dochází ke ztrátě nebo snížení výdělků, zkracování úvazků a zvýšení výskytu překážek v práci. Obecně tato péče může být často zajišťována pouze na vrub případné pracovní kariéry.

➤ 3. Vychované dítě

Podle ustanovení článku II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. platí, že podmínky výchovy dítěte se pro účely výchovného posuzují v všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud není stanoveno jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž.

Podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění v současném znění je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 let. Pokud se však žena ujala výcho-

vy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti let; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat. Pokud dítě zemřelo po dosažení pěti let věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečovala o dítě od jeho narození do jeho úmrtí; ustanovení vět první a druhé tím nejsou dotčena.

Zákonná úprava počítá se sníženým důchodovým věkem žen, které se narodily v letech 1936 až 1971 v závislosti na počtu vychovaných dětí. U žen, kterým jej ČSSZ při odchodu do starobního důchodu stanovila, měla navýšit starobní důchod bez dalšího prokazování podmínky výchovy dítěte.

Většinu žen, které jsou již v důchodu, tak ČSSZ výchovné v lednu 2023 přiznala automaticky, samostatné řízení nevedla. Ochránce však šetřil i případy, kdy ČSSZ takto opomněla postupovat a výchovné přiznala až poté, co se na ni seniorka obrátila.

➤ 4. Péče o dítě ve větším rozsahu při péči více osob

Vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Na ochránce se v této situaci nejčastěji obrací vdovci, kteří předpokládají obecnou možnost čerpání jednoho výchovného spojeného s dítětem nebo posléze prokazují převažující péči.

Pokud převážně pečující osoba z jakéhokoliv důvodu výchovné za vychované dítě nepobírala (např. o výchovné nepožádala, nebo nárok na důchod zanikl její smrtí), nepřechází nárok na druhého z rodičů dítěte, i když se podílel na výchově dítěte, avšak ne v největším rozsahu. Řada mužů, kteří se obraceli na ochránce, vnímalo tento zákonný důvod pro zamítnutí žádosti jako nespravedlivý.

Z poznatků ochránce plyne, že ČSSZ podmínku osobní péče o dítě v největším rozsahu hodnotí kvantitativními kritérii – délkou výchovy a vývojem výše výdělků dosahovaných během poskytování výchovy a před ní. Ochránce se pravidelně setkává s rozhodnutími, ve kterých ČSSZ muži

Většině žen, které jsou již v důchodu, tak ČSSZ výchovné v lednu 2023 přiznala automaticky, samostatné řízení nevedla. Ochránce však šetřil i případy, kdy ČSSZ takto opomněla postupovat a výchovné přiznala až poté, co se na ni seniorka obrátila.

dobu péče o dítě uznala. Jde především o případy, kdy matka dítěte zemřela v nízkém věku dítěte nebo kdy dítě bylo v nízkém věku svěřeno do výchovy. Časté jsou situace, kdy ČSSZ přizná výchovné k jednomu z vícečetných dětí.

Z hlediska zajištění péče se například vyskytují námitky, kdy muž (vdovec) jeho převažující péči (souběžnou se ženou) měl zajišťovat při výdělečné činnosti, která probíhala v nočním provozu nebo při samostatné výdělečné činnosti přizpůsobené výchovným potřebám dítěte. Vždy záleží na konkrétních skutkových okolnostech a hodnocení důkazů, které podrobněji probíhá především v námitkovém řízení. ČSSZ například zkoumá, zda z podkladů, které měla pro stanovení důchodu k dispozici, vyplývá, že v období od narození dítěte došlo u muže k poklesu jeho vyměřovacích základů.

Stěžovatelé, kterým ČSSZ výchovné nepřiznala, využívají především možnosti podání správní žaloby. O nich však krajské soudy doposavad nerozhodly a případně rozhodovací důvody ČSSZ ještě nehodnotily či nedotvořily. V některých mezních případech je vhodné i podání žádosti o odstranění tvrdosti zákona ministři práce a sociálních věcí. Stěžovatelé tak často i činí.

➤ 5. Krácení výchovného u dílčích důchodů

Ochránce po zavedení výchovného často kontaktují i stěžovatelé, v jejichž důchodu vystupuje zahraniční prvek, a nesouhlasí s tím, že neobdrželi výchovné v plné výši.

Dílčí důchod (poměrná dávka) je důchod, který ČSSZ přiznává s přihlédnutím k dobám pojištění získaným ve smluvním státě. Při rozhodování o něm se k české době pojištění přičte doba pojištění získaná ve smluvním státě. Výchovné zvyšuje procentní výměru starobního důchodu za každé vychované dítě.

Při určení skutečné výše důchodu odpovídající českým dobám pojištění se tato část procentní výměry důchodu pokrátí (vynásobí se poměrem českých dob pojištění vůči celkové době pojištění, kterou pojištěnec získal před přiznáním starobního důchodu). ČSSZ musí postupovat v souladu s platnou právní úpravou a poskytovat výchovné v částce odpovídající poměru českých dob pojištění vůči celkové době pojištění.

Ochránce se však podařilo docílit, že ČSSZ na žádost provede přepočtení plného starobního důchodu s nekráceným výchovným a srovná jej s výší dílčího důchodu. To je praktické v situacích, kdy současně s dílčím důchodem vznikl nárok na plný starobní důchod (postačily české doby pojištění), který byl však nižší než dílčí důchod. Na žádost ČSSZ již umožňuje i srovnání dílčího starobního důchodu s tzv. pozdním důchodem s nekráceným výchovným, pokud pojištěnec dosáhl pozdního důchodového věku a dosáhl (snížené) české doby pojištění k datu přiznání dílčího důchodu.

➤ 6. Délka řízení o přiznání výchovného

Na ochránce se již v první polovině roku 2023 začali obracet stěžovatelé, kteří byli nespokojeni s délkou řízení při rozhodování o žádosti o výchovné, a to i v případech, kdy jejich žádosti ČSSZ nakonec vyhověla. Koncentrace žádostí o výchovné na přelomu roku 2022 a 2023 byla hlavním důvodem přetížení ČSSZ, na kterou při vleklých řízeních odkazovala.

Lhůta pro vydání rozhodnutí o dávce důchodového pojištění je 90 dnů. Uvedenou lhůtu lze prodloužit v případě, kdy ČSSZ potřebuje došetřit rozhodné skutečnosti nezbytné pro rozhodnutí o dávce (např. u fyzické osoby, u zahraničního nositele pojištění) nebo v případě doby nezbytné k odstranění vad žádosti nebo jiného podání.

Pokud z podkladů vyplývá, že se ČSSZ nedaří dodržet tuto lhůtu pro vydání rozhodnutí o výchovném, ochránce doporučuje stěžovatelům, aby se obrátili na Ministerstvo práce a sociálních věcí se žádostí o přijetí opatření proti případné nečinnosti ČSSZ. Mohou k tomu využít formulář dostupný na internetových stránkách ochránce. Jestliže tento krok nepomůže, ochránce jejich záležitost prošetří.

Nepřiměřená délka řízení o důchodu je nesprávným úředním postupem státu. Stát nese odpovědnost za škodu či nemajetkovou újmu, kterou tímto postupem způsobí. Člověk, který musel podstoupit nepřiměřeně dlouhé řízení o důchodu, může žádat po Ministerstvu práce a sociálních věcí přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu. K tomu může využít žádost dostupnou na internetových stránkách ochránce.

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá **PhDr. Karolína Maloňová, Ph.D.**, certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace podle Prof. Dr. FRÖHLICHA, s. r. o.

Dobrý den,
máme klientku, které je 87 let a začíná mít problémy s příjmem potravy. Má problémy dát si lžičku ústům a také je pro ni někdy obtížné přežvykovat a zpracovat potravu v ústech. Polykat našťastí dokáže. Jak máme postupovat, abychom ji podpořili, aby co nejdéle přijímala potravu ústy, a nemuseli jsme ji nechat zavést sondu do žaludku?

Bc. I. N., ergoterapeut

Odpověď:

Jsem velmi potěšena tímto dotazem, zejména vaší snahou zachovat co nejdéle schopnost klientky přirozeně přijímat potravu. Ta má velký vliv nejen na trávení, zažívání, vyprazdňování, vyvážené nutriční hodnoty stravy, ale také na kvalitu života a prožívání. Před podáním stravy doporučuji provést somatickou stimulaci horní končetiny, kterou klientka uchopuje lžičku, a alespoň třikrát asistovaně vést lžičku k ústům, aby došlo k aktivizaci pohybových paměťových vzorců. Předchozí somatická senzorycká stimulace je důležitá pro lepší motorickou zdatnost svalů končetiny. Stejně je nutné podpořit hybnost orofaciálních svalů somatickou stimulací obličeje. Někdy je vhodné přidat i Bodovou orofaciální stimulaci v obličeji dle Prof. C. R. Moralesa. Nezbytná je správná poloha při příjmu potravy. Zejména dobrá fixace horní poloviny těla, která by měla být v mírném předklonu, aby se zamezilo poruchám polykání. Roli hraje také estetický vzhled potravy. Pokud klientka jí mixovanou stravu, je nutné mixovat každý pokrm na talíři zvlášť, ne dohromady, aby byla zachována rozličná chuť a barevnost jednotlivých komponentů jídla.

Dopravní prostředky

Najděte ve větě skrytý název dopravního prostředku.

1. Okolo domu stojí lešení.
2. V trafice koupíme troje noviny pro naše sousedy.
3. Naše Katka jakékoli koření pojmenovala správně.
4. Na výstavišti jsme se nadchli pro nový parní kotel.
5. Simona si koupila krásné šaty s balónovými rukávy.
6. Přišel na schůzku v lakovaných polobotkách.
7. Problém nastal, když se zaseklo lano v kapse skalní stěny.
8. A u toho jsem samozřejmě nemohla chybět, byla to legrace.
9. Lepra mi celkově zničila život.
10. Čau, to bustu svých prarodičů ani na chvíli nenecháš bez dozoru?
11. Čeká nás tajný výlet a dlouhá procházka kolem řeky.
12. Elektromotor každý rok poctivě kontrolujeme.

Autor: Mgr. et Mgr. Veronika Nešporová

7. **Problém nastal, když se zaseklo lano v kapse skalní stěny.**
 8. **A u toho jsem samozřejmě nemohla chybět, byla to legrace.**
 9. **Lepra mi celkově zničila život.**
 10. **Čau, to bustu svých prarodičů ani na chvíli nenecháš bez dozoru?**
 11. **Čeká nás tajný výlet a dlouhá procházka kolem řeky.**
 12. **Elektromotor každý rok poctivě kontrolujeme.**

1. **Okolo domu stojí lešení.**
 2. **V trafice koupíme troje noviny pro naše sousedy.**
 3. **Naše Katka jakékoli koření pojmenovala správně.**
 4. **Na výstavišti jsme se nadchli pro nový parní kotel.**
 5. **Simona si koupila krásné šaty s balónovými rukávy.**
 6. **Přišel na schůzku v lakovaných polobotkách.**

Řešení:

INZERCE

Děkujeme Vám za Vaši přízeň i v tomto roce.
 Společně jsme mohli opět přispět ke zkvalitnění života
 Vašich klientů. Vážíme si toho, že s námi jdete cestou
 Bazální stimulace již od roku 2003.

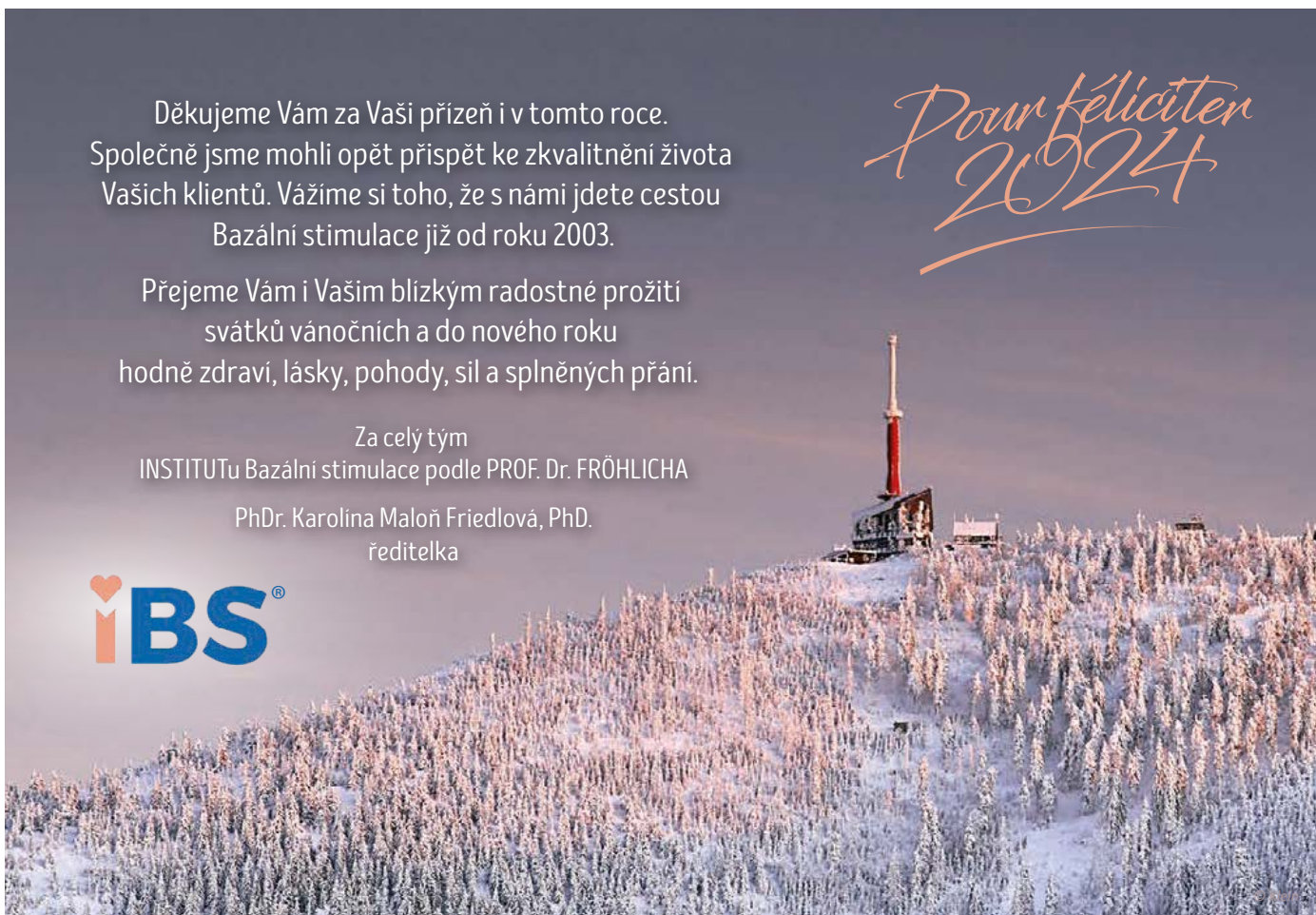
Přejeme Vám i Vaším blízkým radostné prožití
 svátků vánočních a do nového roku
 hodně zdraví, lásky, pohody, sil a splněných přání.

Za celý tým
 INSTITUTU Bazální stimulace podle PROF. Dr. FRÖHLICHA

PhDr. Karolina Maloň Friedlová, PhD.
 ředitelka

Pour féliciten
 2024

Ohlédnutí za říjnovou konferencí A DOMA

Nezisková organizace A DOMA, z. s., uspořádala 26. října 2023 v prostorách Martinického paláce v Praze na Hradčanském náměstí odbornou konferenci s názvem První pomoc pro pečující aneb co skutečně potřebují a co jim může současný systém sociálních a zdravotních služeb nabídnout. Konference se zúčastnilo více než 120 posluchačů z řad pracovníků v sociálních službách ze všech koutů České republiky. Přinášíme vám klíčové informace, které na konferenci zazněly v příspěvcích předních odborníků.

Naděje dožití se nejen v České republice zvyšuje. Neznamená to ovšem, že by se prodlužoval také život ve zdraví, naopak sledujeme narůstající počet lidí trpících například stařeckou demencí. Na konci 21. století bude v ČR až třetina obyvatel ve věku 65+, a to s sebou přinese nároky na péči, na které český stát ani běžné domácnosti nejsou dostatečně připraveny.

Téměř každý z nás se dostane do role neformálně pečujícího o svoji blízkou osobu – partnera, rodiče či prarodiče. Co v danou chvíli dělat a jak se z toho nesepat? Jak důležitá je kompletní podpora pečujících, si uvědomují v organizaci A DOMA, z. s. „Již od roku 2015 realizujeme podporu pečujících, jimž zajistíme jednoho člověka, který zná jejich konkrétní a aktuální situaci a orientuje se v ní. Jedná se o tzv. Rodinného průvodce. Ten provází rodinu všemi nástrahami a její členové se na něj mohou obracet, když si chtějí popovídat nebo hledají další rady v dynamicky se měnících potřebách opečovávaných. Pečující jsou laici a nedokážou dohlédnout, jaký rozsah pomoci oni i jejich blízcí vlastně potřebují. Do hry navíc vstupují také emoce, které neformálně pečující často paralyzují,“ říká Jitka Zachariášová, ředitelka organizace A DOMA, z. s., a dodává: „Rodinný průvodce musí hlavně rozkrýt, jaké potřeby v širokém kontextu pomoci neformálně pečující vlastně má. Když zjistí jeho faktické potřeby, může mu potom spolu s multidisciplinárním týmem odborníků pomáhat.“

„Metoda Rodinný průvodce od organizace A DOMA pečujícím nejen šetří čas potřebný na získání informací souvisejících s péčí o blízkou osobu, ale pomůže třeba i se zařízením

příspěvků na péči nebo s nalezením vhodné sociální služby. Také konzultace a doporučení vhodných zdravotních pomůcek klientovi uspoří značné finanční prostředky, protože se díky nim vyvaruje nepotřebných nákupů,“ doplňuje doc. Ing. Lucie Sedmihradská, Ph.D., z Katedry veřejných financí VŠE v Praze.

„Zdá se, že výzva se přesouvá do zdravotnického sektoru, a to zejména směrem k primární zdravotní péči. Nicméně kapacity této primární péče, zejména pokud jde o dostatek personálu, dle odhadů pravděpodobně budou do budoucna dostatečné. Sociální péče pro tuto skupinu obyvatel je navíc stále nedostatečně strukturovaná a bude záviset na aktuálních faktorech, včetně financování, dostupnosti personálu a právních předpisech,“ říká MUDr. Matěj Kučera, vědecký pracovník oddělení sociální psychiatrie Národního ústavu duševního zdraví a datový specialista v projektu Destigmatizace, a dodává:

„Celkově dochází k nerovnováze mezi poptávkou a nabídkou. Systémová opatření, která by se měla včas postarat o tuto situaci, zatím nejsou jasně vidět, což přidává další vrstvu nejistoty k této výzvě.“

„S ohledem na finanční náročnost segmentu dlouhodobé péče pro stát a očekávaný demografický vývoj je vícezdrojové financování cestou, která pomůže zajistit kvalitní a dostupné služby. Pojišťovny v tomto směru mohou přinést nejen finanční prostředky z pojistného plnění, ale také odborně erudovanou informační asistenční službu, která klientovi a jeho blízkým pomůže zorientovat se v systému dlouhodobé péče. V neposlední řadě pak některé pojišťovny pracují na nabídce konkrétních služeb,“ říká Ing. Vladimír Bezděk, M.A., ekonom, předseda představenstva investiční společnosti Avant a poradce prezidenta republiky.

Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách

www.znackakvality.info

SeneCura SeniorCentrum Klamovka, s. r. o.

SeniorCentrum Klamovka, s. r. o., je sociální pobytové zařízení pro seniory, které má kapacitu 116 míst. Má vhodnou polohu v centru Prahy, spolupracuje s komunitními centry, mateřskými a základními školami v okolí. Utváří prostor pro setkávání různých generací. Disponuje terapeutickou zahradou, orientovanou do vnitrobloku komplexu s výhledem na místní park se vzrostlými stromy. Nabízí rozsáhlou škálu aktivit pro volný čas, přináší do všedních dní radost a rozptýlení.

Naším klientům nabízíme rozmanité činnosti pro volný čas – společnou výtvarnou činnost, výrobu keramiky, aromaterapii, canisterapii, tréninky jemné motoriky, tréninky paměti, vaření, návštěvy tanečních a hudebních skupin či cvičení v posilovně pod odborným dohledem. Podle ročního období podnikáme s klienty různé výlety jako např. návštěvu výstav, koncertů nebo divadel. Zvláštní akce pořádáme také pro rodinné příslušníky (večeři při svíčkách, zahradní slavnost). Na veškeré akce jsou zvány též rodiny klientů, které se mohou aktivně realizovat také v některých aktivizačních programech. Jsme držiteli značky Mezigeneračně, kterou jsme získali od neziskové organizace Mezi námi. Pokoje jsou vkusně vybavené, jednolůžkové a dvoulůžkové s vlastním sociálním zařízením, včetně elektrického polohovatelného lůžka. Zajišťujeme zdravotní a rehabilitační péči, do zařízení dochází lékaři různých specializací.

Příklady dobré praxe:

Breikost aneb mletá strava v chutné podobě – Základ dobré kuchyně je čerstvost a pestrost surovin. Dalším důležitým předpokladem je nejenom chuť, ale také vzhled přichystaného jídla. Příkladem dobré osvědčené praxe v našem domově je speciální forma mleté stravy – tzv. breikost. Tuto konzistenci stravy je možné přichystat pro všechny typy diet. Použití breikostu je příkladem toho, že i mletá forma

stravy nemusí na talíři vypadat nevábně, nýbrž chutně a pro oko atraktivně. K přípravě stačí několik různých formiček (např. ve tvaru kuřecího stehýnka, řízku, kromet či zeleninových příloh). Kuchaři nejdříve rozemelou jednotlivé již tepelně upravené potraviny a následně je propojí s vaječnou či smetanovou složkou. Potom směs naplní do formiček. Velkou odměnou pro kuchaře je potom pochvala od klientů a jejich nejbližších.

**SeneCura SeniorCentrum
Klamovka, s. r. o.**
Jinonická 1317/1
150 00 Praha 5

Certifikace:

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★☆
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★☆
Bodové hodnocení	929 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Mareva, z. s.

Mareva, z. s., je pečovatelská služba určená především seniorům, osobám s tělesným postižením a osobám s chronickým duševním onemocněním žijícím na území města Liberce. Pečovatelská služba je poskytována jako terénní služba v domácnostech občanů.

Své služby poskytuje podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v souladu se standardy kvality sociálních služeb, metodikami pečovatelské služby a platnými právními normami, v rozsahu svých kapacit a odborných a kvalifikačních předpokladů svých zaměstnanců tak, jak je to stanoveno v Rozhodnutí o registraci poskytovatele sociálních služeb.

Příklady dobré praxe:

Spokojený senior – Naše služba usiluje především o to, aby senioři mohli žít ve svém domácím prostředí, na které jsou zvyklí, kde mají své soukromí a pocit bezpečí. Pomáháme jim zajistit nejen základní životní potřeby, které si nejsou sami schopni obstarat, ale zlepšováním psychického stavu chceme udržovat tyto osoby co neaktivnější. Terénní služba Mareva, z. s., poskytuje pomoc dle individuálních potřeb uživatelů, zaměřujeme se tedy na individuální plány.

V případech, kdy si rodina potřebuje odpočinout nebo odjet na dovolenou, jsme schopni zajistit odlehčovací pomoc i mimo časový provoz služby. I nadále chceme zajišťovat seniorům, tělesně postiženým a lidem s chronickým duševním onemocněním co nejlepší pečovatelské služby v jejich domácím prostředí. Naším cílem je udržovat klienty v aktivním stavu, zlepšovat jejich psychiku, motoriku a zajišťovat základní životní potřeby.

Mareva, z. s.
Na pískovně 657/24
460 14 Liberec 14

Certifikace:

Péče, individuální přístup a partnerství	★★★★☆
Stravování	Nehodnoceno
Bodové hodnocení	252 bodů

Střípky z domova

Josef Dvořák a Marie Formáčková, znamení krásných příběhů a úsměvů

Kadaň – Říká se, že šedesát vteřin smíchu prodlužuje život o pět minut. Jestliže toto pravidlo skutečně platí, přidali si obyvatelé kadaňského Domova pro seniory

během dalšího setkání se svým patronem krásných pět hodin. Josef Dvořák je uragán. Nespoutaný živel. Neposedí, nepostojí, je ho plný sál. Na tváři všech posluchačů se již při jeho příchodu objevují široké úsměvy. Právem. Hercovy příběhy ve spojení s jeho mimickými schopnostmi jsou jedním slovem jedinečné. A tentokrát to navíc byla radost dvojnásobná, Josef Dvořák neprijel na návštěvu sám. Doprovod mu dělaly dvě krásné dámy, manželka Jája a novinářka, spisovatelka, publicistka a zároveň také jedinečná vypravěčka Marie Formáčková. Obyčejně neobyčejné příhody běžného života, když se umí dobře podat, mají své kouzlo. Trojice zmíněných hostů tuto disciplínu zvládá na výbornou, odpoledne to bylo vskutku kouzelné.

Zdeněk Moravec,

Městská správa sociálních služeb Kadaň

Na splněná přání není nikdy pozdě

Humburky – Každý má v životě nějaká přání. Jsou to takové „malé mety“, které si snažíme splnit. Ne všechna se nám však vlivem nemoci, věku nebo jiných okolností podaří naplnit. Pan Dvořák, klient našeho domova, měl přání jet se rozloučit na hřbitov se svým bývalým šéfem a přítelem generálmajorem S. Procházkou. V minulosti, když se jejich cesty rozcházely, si slíbili, že se ještě uvidí. Bohužel k setkání již nedošlo a pan Dvořák toužil nyní svůj příslib splnit, protože mezi vojáky slib znamená mnoho.

Jelikož je pan Dvořák již nějakou dobu upoutaný na lůžko, oslovili jsme s žádostí o pomoc „Sanitku přání“, projekt pomáhající imobilním osobám plnit si přání v závěru života. Domluvili jsme termín a jelo se. Nejdříve jsme navštívili hřbitov v Mladé Boleslavi, místo posledního odpočinku genmjr. Procházkzy, kde nás k našemu velkému překvapení čekal osobně jeho syn. Přinesl s sebou fotografie svého tatínka a společně si s panem Dvořákem vzpomínali. Poté jsme se vydali na oběd a točené pivo, které má pan Dvořák rád, ale dlouho neměl možnost si jej vychutnat v restauraci. Na závěr si pan Dvořák ještě přál podívat se na svůj dům, který postavil společně s manželkou a kde nyní bydlí jeho syn s rodinou. Před domem ho přivítala rodina a také vnučka s tříměsíčním pravnukem, kterého spatřil poprvé. Děkujeme všem, kteří se podíleli na organizaci a zajištění výletu.

Petra Řičanová, koordinátor paliativní péče, Domov důchodců Humburky

Výtvarné odpoledne

Chomutov – To, že máme v našem městě velmi nadané umělce seniory, víme. Klienti domova pro seniory a pečovatelské služby se sešli na 2. ročníku Výtvarného odpo-

dne. Téma se neslo v duchu podzimu, malovalo se akrylovými barvami na plátno, temperovými barvami na čtvrtky, používaly se různé techniky nebo se pracovalo s přírodninami a šablonami. S pomocí ergoterapeutky si účastníci vyzkoušeli také prvky arteterapie. Všichni se vzájemně v tvoření dle vlastní představivosti a možnosti podporovali. Na závěr si pochutnali na drobném občerstvení.

Bc. Eva Lhotská, projektová manažerka,

Domov pro seniory Písečná, Centrum denních služeb Bezručova, Sociální služby Chomutov

Dny zdraví v Domově pro seniory Soběsuky

Soběsuky – Ve dnech 4.–6. října v rámci Týdne sociálních služeb ČR se v Domově pro seniory Soběsuky konaly Dny zdraví. Kuchaři domova připravili ve středu 4. října ochutnávky zdravé výživy. Klienti mohli ochutnat salát z červené řepy, tatarák z cizrny, jahodový ovesný nápoj a dal-

ší zdravá jídla. Následující den se konalo pravidelné cvičení s Julinkou, pod jejímž vedením si klienti procvičili všechny části těla zábavnou formou – hrou s padákem nebo házením míče na koš a trefováním kroužků na terč. Na odpoledním programu byla přednáška Kateřiny Raisové o léčivých účincích tělových a ušních svíček z Včelího chrámu i s ukázkou, jak se svíce přikládají na tělo. Na přednášce se dověděli, že společenství včel má blahodárné účinky na lidský organismus. V pátek 6. října si klienti zacvičili jógu pod vedením zkušené lektorky a poznali podmanivé tóny tibetské mísy. Jednoduchým cvičením si vyzkoušeli, jak uvolnit jednotlivé části těla, a nakonec se rozloučili cvičením nazvaným pozdrav slunci.

Bc. Jana Vaverková, sociální pracovnice,

Domov pro seniory Soběsuky, p. o.

Kuželkový turnaj v Letovicích

Letovice – Je už tradicí, že na podzim pořádáme v Centru sociálních služeb města Letovice Turnaj domovů pro seniory v kuželkách. Akce se konala pod záštitou APSS ČR a také za podpory zřizovatele – města Letovice. Zahájil ji ředitel Ing. Ivo Kubín. Pak už následovala samotná hra – družstva absolvovala stolní kuželky, finské kuželky

Mölkky, ruské a dřevěné kuželky. První místo vybojoval Domov pro seniory Černá Hora, druhé patřilo Domovu pro seniory Brno – Věstonická a žebříček oceněných uzavřel Domov pro seniory Předklášteří. Všem zúčastněným děkujeme za příjemnou atmosféru, gratulujeme vítězům a těšíme se na výroční 10. ročník.

Text: Bc. Petra Ječná, DiS., sociální pracovnice domova pro seniory, Centrum sociálních služeb města Letovice, Foto: Bc. Ladislav Krása

HARTMANN

Holistický přístup k péči

o citlivou pokožku
namáhanou inkontinencí

NOVÝ
DESIGN

MoliCare® Skin

Speciální kosmetika s obsahem Nutriskin Komplexu hydratuje pokožku a zlepšuje její elasticitu. Její 3 řady nabízí:

- Rychlé, pohodlné a časově nenáročné čištění i bez použití vody
- Hlubkovou a dlouhodobou hydrataci a péči
- Ochranu namáhané a citlivé pokožky

Pro další informace volejte na bezplatnou linku **800 100 150**, navštivte www.hartmann.cz nebo kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO.